

COLÚN A TRÍ: ÁR nACMHAINN A UASMHÉADÚ MAIDIR LE TURASÓIREACT TUAITHE AGUS ÁINEAS TUAITHE

Sé an teideal atá ar Cholún a Trí den bPlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe ná 'Ár nAcmhainn a Uasmhéadú maidir le Turasóireacht Tuaithe agus Áineas Tuaithe'. I gcás Uíbh Ráthaigh, meastar gur réimse rí-thábhachtach gníomhaíochta é seo chomh maith, i gcomhthéacs feabhas a chur ar dheiseanna fostaíochta sa cheantar, agus méadú a dhéanamh ar an méid a bhainfí go heacnamaíochtúil as acmhainní an cheantair, idir acmhainní nádúrtha agus na hacmhainní a chruthódh na daoine féin.

I gcás cheantar Uíbh Ráthaigh, tá na príomhghníomhartha fén gcolún so dírithe ar na nithe seo leanas:

- Forbairt a dhéanamh ar infreastructúr na turasóireachta, ag tabhairt an t-infreastructúr fisiciúil san áireamh, chomh maith le gníomhaíochtaí, imeachtaí, agus lóistín;
- Forbairt a dhéanamh ar an turasóireacht chultúrtha, an turasóireacht a bhaineann leis an nGaeilge san áireamh;
- An fhiontraíocht shóisialta a úsáid chun bearnaí i soláthar na seirbhísí a dhúnadh;
- Feabhas a chur ar mhargaíocht thurasóireacht an cheantair; agus
- Méadú ar na cuairteanna thar oíche sa cheantar go háirithe.

PILLAR THREE: MAXIMISING OUR RURAL TOURISM AND RECREATIONAL POTENTIAL

In Uíbh Ráthach this is also considered to be a key area of activity in the context of enhancing employment opportunities in the area and increasing the economic return from the area's natural and man-made assets.

In the case of Uíbh Ráthach the key actions in this area are focused on:

- The development of tourism infrastructure including physical infrastructure, activities and events and accommodation;
- The development of cultural tourism;
- Use of social enterprise to fill gaps in tourism service provision;
- Enhanced tourism marketing of the area;
- The promotion of overnight stays in the area particularly.

Colún a Trí – Ár nAcmhainn a Uasmhéadú maidir le Turasóireacht Tuaithe agus Áineas Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrích	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-ordaitheach	Eagraíocht Chúirta
Cuspóir C: Na háiseanna, na seirbhísí, agus na gníomhaíochtaí a sholáthar a mheallfadh daoine chun cuairt a thabhairt ar an gceantar, le sciar maith de phróifíl na gcuairteoirí ag fanacht thar oíche. Cuspóir E: Straitéisí margaíochta atá ann cheana d'earnáil na turasóireachta a chur i bhfeidhm.					
Ionaid gníomhaíochtaí do thurasóirí a bhunú	Ionaid tábhachtacha gníomhaíochtaí do thurasóirí a bheith bunaithe, chun sineadh a chur leis an mbiaiste	Breis is 3 bliana	Athbhreithniú a dhéanamh, ag féachaint arbh fhéidir an Bealach Glas a chur ar fáil ó Ghleann Beilthe go dtí an Rinn Aird (Line ama – go meán-téarmach)	CCC	PFCT ÚnaG PÁ CC
		3 bliana	Scrúduithe a dhéanamh ar na féidearthachtaí a bhainfeadh le cosán rothaíochta do ghnáth-rothair nó do rothair na gcnoc sa Dromaí, agus b'fhéidir é a shíneadh go dtí Bealach Glas Dheisceart Chiarraí.	ÚnaG Coillte	PFCT
		3 bliana	Sraith de shiúlóidí a fhorbairt agus margaíocht a dhéanamh orthu, iad so leanas san áireamh: Siúlóid Chósta Chathair Saidhbhin; Siúlóid Chósta an Chalaigh; Siúlóid Chósta agus Bhaile Chathair Dónall agus Dhoire Fhionáin; agus Cosán Mhánaigh Bhaile an Scoil; iad san le cur leis an siúlóid "Sli Chiarraí", a ghabhann tríd an gceantar.	PFCT (OÁT)	FI ONC CCC CC
		2 bhliain	Forbairt agus margaíocht a dhéanamh ar Chúrsa Tiomána Naomh Fionáin, ar Chúrsa Turasóireachta Dhónaill Uí Chonaill, agus ar Chúrsaí Gáirdíní na hÉireann, ag díriú ar thionchar Shruith na Murrascaile.	GTSC	ÚnaG CCC FI PFCT CC
		5 bliana	Sraith d'eispéiris idirghníomhacha ilteangacha a chruthú, a neosadh scéal an Chábla Trasna an Atlantaigh, ag tacú leis an iarratas ar stádas Oidhreacht Domhanda de chuid UNESCO, agus le haon fhorbairt a dhéanfaí san am atá romhainn ar Stáisiún an Chábla, agus mar phríomh-chuid de gníomhaíochtaí a chuirfí ar siúl ar feadh na bliana chun scéal an chábala a insint do na turasóirí.	CCC CFD	PÁ PFCT ÚnaG
			Eispéireas ilteangach a chruthú do chuariteoirí ag ceiliúradh saolú na teileachumarsáide ag Stáisiún an Chábala Trasna an Atlantaigh (á mholadh), le ceangal le hionaid eile bainteach leis an scéal, ar nós Chorn na Breataine nó "Heart's Content" (Ceanada).	CCC CFD	PÁ PFCT ÚnaG
		2 bhliain	Cosán Oidhreacht na gCábalaí a chruthú, go dátheangach, chun scéal an trí stáisiúin a nascadh lena chéile, agus chun cuairteoirí a spreagadh chun turas a dhéanamh go dtí na hionaid go léir a bhaineann leis na cábalaí.	OUR	PFCT
		2 bhliain	Na moltaí i dTuairisc na Spéartha Dorcha ("Dark Skies Report") do leithinis Uíbh Ráthaigh a chur i bhfeidhm nuair a críochnófar é.	FI	
		3 bliana	Clár a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm maidir le soláthar áiseanna ar scála beag, ar nós clóis páirceála agus comharthaí dátheangacha eolais do Thionscnamh na Spéartha Dorcha.	CCC	PFCT Coillte
		Go leanúnach	Tacú le forbairt Tigh Taistil Faireacháin, nó cruthú tithe faireacháin, ag ionaid oiriúnacha laistigh de Thearmann na Spéartha Dorcha.	CCC	COC ITT

Pillar Three – Maximising our Rural Tourism and Recreation Potential					
Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
Objective C:	Provide the facilities, services and activities which will attract people to visit the area with a significant over-night component in the visitor profile				
Objective E:	Implementation of existing visitor marketing strategies for the tourism sector				
Establish tourism activity centres	Key tourism activity centres in place to extend the season	3 years plus	Review the potential of delivering the Greenway from Glenbeigh to Reenard. (Timeline – medium term)	KCC	SKDP, ÚnaG, LC CC
		3 years	Examine the potential for cycling/mountain bike trail in An Dromaidd and possible extension to South Kerry Greenway.	ÚnaG, Coillte	SKDP
		3 years	Develop and market a series of walks including: Cahersiveen Coastal Walk, Portmagee Coastal Walk, Caherdaniel Village and Doire Fhionáin Coastal Walks and Baile an Sceilg Monks' Trail, to compliment to the Kerry Way walking route which traverses the area	SKDP (FRRO)	FI NTO KCC CC
		2 years	Develop and promote St. Fionán's Driving Itinerary and Daniel O'Connell Touring Route and the Gaden Routes of Ireland, with a focus on the Gulf Stream impact.	SCTN	ÚnaG KCC FI SKDP CC
		5 years	Create a series of multilingual interactive experiences, telling the story of the Transatlantic Cable, supporting the UNESCO World Heritage status application and future development of the Cable station and as the centrepiece for year-round activities to engage the visitor cable story.	KCC VIDC	LC SKDP ÚnaG
			Create a multilingual visitor experience celebrating the birth of telecommunications at the Transatlantic Cable Station (proposed) linked to Heart's Content (Canada), Cornwall and other locations associated with the Transatlantic Cable Story	KCC VIDC	LC SKDP ÚnaG
		2 years	Create a bilingual Cables Heritage Trail as a means of linking the stories of the three stations and getting visitors to do a circuit of all the sites linked with the cables.	Heritage Iveragh	SKDP
		2 years	Implement the recommendations of the Dark Skies Report for the Iveragh Peninsula when finalised	FI	
		3 years	Develop and implement a programme of small-scale facilities provision such as car parks and bilingual information signs for the Dark Skies Project	KCC	SKDP Coillte
		Ongoing	Support the provision of a Mobile Observatory and/or installation of observatories, at appropriate locations, within the Dark Skies Reserve	KCC	UCC ITT

Colún a Trí – Ár nAcmhainn a Uasmhéadú maidir le Turasóireacht Tuaithe agus Áineas Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrich	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-órdaitheach	Eagraíocht Chúnta
		2 bliana	Fiosrú a dhéanamh ar na féidearthachtaí a bhainfeadh le Cosán Eolaíochta Chiarraí, a chuireadh ábhair ar nós faire na réiltín; cumarsáid trasna an Atlantaigh (Baile an Scailg); An Coireán, Dairbhre, agus Cathair Dónall); an mheitéareolaíocht; an gheo-eolaíocht agus gnéithe den tír; agus mianaigh agus coiréil (mianach cupair; áitheanna; coiréal na sinnite ar Dhairbhre).	CCC	ÚnaG PFCT
		4 bliana	Gníomhaíocht oiriúnach ard-scála amháin d'aimsir na báistí a aithint agus a leanúint suas, á bhunú ar cheann de na príomh-eispéiris a luaitear i bPlean Forbartha Turasóireachta Chósta na Scailge, is ionad a fhorbairt don ghníomhaíocht sin.	ÚnaG	
Tácu le soláthar dóthaineach i gcórsaí lóistín do na turasóirí	Iniúchadh a bheith déanta ar lóistín na dturasóirí, agus liosta a bheith déanta d'aon bhearnaí sa tsoláthar (sórt, scála, séasúr) Scéim speisialta a bheith curtha ar bun chun tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt lóistín na dturasóirí Lóistín na dturasóirí a bheith méadaithe 20% i gcaitheamh na bliana go léir	Bliain amháin	Iniúchadh a dhéanamh ar an lóistín atá ar fáil do thurasóirí sa cheantar, agus orthu siúd a bheadh sásta a bheith páirteach i soláthar an lóistín, dá mbeadh sé oiriúnach.	CC	FI GTCS
		2 bhliain	Ag tógaint ar thorthaí an ghníomh roimhe seo, fiosrú a dhéanamh ar na féidearthachtaí a bhainfeadh le scéim tacaíochta a fhorbairt ar mhaithe le soláthar lóistín sna cásanna mar go mbiann bearnaí ann maidir leis an ionad, nó leis an sórt, nó leis an séasúr.	TF	FI
Tácu le gníomhaíochtaí turasóireachta – féilte agus a leithéidí eile san áireamh	Ceithre gníomhaíocht nua turasóireachta a bheith curtha ar bun	2 bhliain	Féile Theanga agus Chultúr na hÉireann, a mhairfeadh ar feadh seachtaine, a eagrú agus a reachtáil	CC	CCC CCÉ PFCT CC FI
		Bliain amháin	Tacaíocht a thabhairt do mhéadú féilte na filíochta sa Choireán, le eilimintí as Gaeilge san áireamh	PFCT	CC
		2 bhliain	Imeacht dátheangach a mhairfeadh seachtain sa bhómhar a eagrú agus a reachtáil, bunaithe ar scéalta an dá Scailg	GTCS	PFCT ÚnaG CC
		Bliain amháin	Abhar ilmheánach ilteangach ar chaighdeán ard a fhorbairt, a bhainfeadh le téarmaí agus le scéalta an dá Scailg, agus é a chur ar fáil do gach éinne gur mhaith leo é a úsáid, ar bhonn ceadúnas oscailte	GTCS	ÚnaG PFCT CC
		2 bhliain	Saoire trí Gaeilge i gceantracha na Gaeltachta a fhorbairt, agus margaíocht a dhéanamh orthu le scoláirí agus le daoine fásta a bheadh ag foghlaim na teangan, le ath fhorbairt agus margaíocht ar an suíomh tiomanta www.irishlanguageholidays.com san áireamh.	CC	ÚnaG FI ITT

**Pillar Three –
Maximising our Rural Tourism and Recreation Potential**

Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
		2 years	Investigate the potential for developing a 'Kerry Science Trail' which would include topics such as star gazing; transatlantic communications (Baile an Scellig, Waterville, Valentia and Caherdaniel); meteorology; geology and landforms; mines and quarries (copper mines; kilns; Valentia slate quarry).	KCC	ÚnaG SKDP
		4 years	Identify and pursue the development of one suitable large-scale wet-weather activity based on one of the signature experiences identified in the Skellig Coast Visitor Experience Development Plan and develop a centre to accommodate that activity	ÚnaG	
Support provision of adequate tourist accommodation	Audit of tourist accommodation carried out and any gaps in availability (type, scale, season) identified Put special scheme in place to support development of tourist accommodation Tourist accommodation increased by 20% all year round	1 year	Carry out an audit of tourist accommodation in the area and of those willing to be involved in its provision if circumstances permitted	CC	FI SCTN
		2 years	Building on the outcomes of the previous action, investigate the possibility of developing a support scheme for the provision of accommodation where there are gaps in terms of location, type or season	TF	FI
Support tourism activities – festivals and similar included	4 new tourism activities in place	2 years	Organise and run a week-long Irish language and culture festival	CC	KCC CCÉ SKDP CC FI
		1 year	Support the expansion of the poetry festival in Waterville, including Irish language elements	SKDP	CC
		2 years	Organise and run a week-long bilingual autumn event which is based on the stories and experience of the Skelligs	SCTN	SKDP ÚnaG CC
		1 year	Develop high quality multilingual multi-media content related to the Skelligs themes and stories, to be made available to all potential users on an open-licence basis	SCTN	ÚnaG SKDP CC
		2 years	Develop and market Irish language holidays /Saoire as Gaelige for students and adult learners in the Ulbh Ráthach Gaeltacht area including the re-development and promotion of the dedicated website: www.irishlanguageholidays.com	CC	ÚnaG FI ITT

Colún a Trí – Ár nAcmhainn a Uasmhéadú maidir le Turasóireacht Tuaithe agus Áineas Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrich	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-ordaitheach	Eagraíocht Chúnta
		Bliain amháin	Forbairt agus margaíocht a dhéanamh ar chlár ar leith chun leas a bhaint as Gníomh 1.54 den Phean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge, a chuirfeadh scoláireachtaí Gaeltachta ar fáil do lucht foghlamtha na teangan i n-institiúidí idirnáisiúnta ar an 3ú leibhéal	CC	ÚnaG FI ITT BOOC
Pacáistí turasóireachta a chruthú go ndéanfaí margaíocht ar bhonn digiteach orthu	Córas ar líne a bheith forbartha agus curtha ar bun chun go bhféadfaí pacáistí comhtháite turasóireachta a chruthú Áiseanna chun áirithintí a dhéanamh ar líne a bheith ag 90% de na soláthróirí turasóireachta	Bliain amháin	Straitéis a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm chun an brabús a dhéanfadh soláthróirí i n-earnáil na turasóireachta as díolacháin ar-líne a mhéadú oiread agus is féidir, ag tabhairt san áireamh úsáid tacaíochtaí atá ann cheana ar mhaithe leis an margaíocht digiteach ag gnóthai.	ÚnaG	PFCT FI CCC / OFÁ
Tacú le saineachadh a chur le biaiste na turasóireachta	Méadú sna huairéanta a bhíonn 75% d'áiseanna na turasóireachta oscailte, agus faid mí amháin ar a laghad a bheith curtha leis an dtréimhse go mbíonn gníomhaíochtaí turasóireachta ar fáil ar gach taobh de bhiaiste na turasóireachta	2 bhliain	Athbheithniú a dhéanamh ar na huairéanta an chloig a bhíonn na háiseanna is tábhachtaí oscailte, agus meicníochtaí a lorg trína bhféadfaí cur leo	FI	PFCT ÚnaG
		2 bhliain	Pacáistí a fhorbairt do scoláirí ar an tama nó ar an tríú leibhéal, i nÉirinn agus thar lear, chun turasanna lasmuigh, nó "field trips", a dhéanamh (go dátheangach nó go hli-teangach mar a oirfeadh); agus margaíocht a dhéanamh ar na pacáistí sin tríd na cainéil chuí, ag tabhairt soláthróirí tráchtála le nascanna thar lear san áireamh.	ITNS	BOOC FI ITT
Nascanna a chur le áiteanna eile turasóireachta	Trí cinn de shocrúithe nascailitheoireachta a bheith, le margaíocht i gcomhpháirt agus le comh roinnt na gcuairteoirí	Bliain amháin	Ionaid eile i nÉirinn agus thar lear a aithint go bhfuil a leithéid chéanna de thairiscintí acu, agus moladh a ullmhú do thionscnamh nascailitheoireachta leis na hionaid eile sin	CC	ITL FI ITT
		2 bhliain	Na nascanna sin a shocrú, agus aon gníomhartha a aontófaí a chur i bhfeidhm, le próis monatóireachta agus athbheithnithe san áireamh	CC	CCC FE
Tacú le húsáid an fhiontraíochta shóisialta chun bearnaí sna tairiscintí tráchtála sa turasóireacht a dhúnadh	Iniúchadh a bheith críochnaithe ar sholáthar seirbhísí pobail agus seirbhísí sóisialta, agus liosta a bheith curtha le chéile de na bearnaí	Bliain amháin	Iniúchadh a dhéanamh ar bhearnaí sna seirbhísí sa turasóireacht sóisialta agus tráchtála ins gach pobal	PFCT	CC ÚnaG
		Bliain amháin	Liosta a dhéanamh de na bearnaí a fheadfadh an fhiontraíocht shóisialta a dhúnadh	PFCT	CC

**Pillar Three –
Maximising our Rural Tourism and Recreation Potential**

Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
		1 year	Develop and market a specific programme to avail of Action 1.54 of the Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge which provides Gaeltacht scholarships to Irish language learners in international 3rd level Institutes	CC	ÚnaG FI ITT ETB
Create digitally promoted tourism packages	On-line system developed and in place allowing the creation of integrated tourism packages 90% of tourism providers with online booking facilities in place	1 year	Develop and implement a strategy for maximising the sales return to tourism providers from the use of online platforms, including the use of existing supports for digital marketing by enterprises.	ÚnaG	SKDP FI KCC / LEO
Support the establishment of an expanded tourism season	Increase in opening times of 75% of tourism facilities and lengthening of period during which tourism activities are run for one additional month each side of the current season	2 years	Review opening times with key facilities and seek mechanisms through which these can be increased	FI	SKDC ÚnaG
		2 years	Develop field-trip packages (bilingual / multilingual where appropriate) for third-level and second-level students at home and abroad and market these through appropriate channels including commercial providers with links abroad	Skellig CRI	KETB FI ITT
Create linkages with other tourism destinations	3 linkage arrangements in place with mutual marketing and visitor sharing	1 year	Identify other locations at home and abroad with a similar cultural offering and prepare a linkage proposal for sharing with these locations	CC	LIT FI ITT
		2 year	Arrange linkages and carry out agreed actions including putting monitoring and review processes in place	CC	KCC FI
Support the use of social enterprise to fill gaps in commercial tourism offerings	An audit of community and social service provision completed and gaps identified	1 year	Carry out an audit of social and commercial tourism service gaps in each community	SKDP	CC ÚnaG
		1 year	Identify the gaps which could be filled by social enterprise	SKDP	CC

Colún a Trí – Ár nAcmhainn a Uasmhéadú maidir le Turasóireacht Tuaithe agus Áineas Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnín	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrích	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-órdaitheach	Eagraíocht Chúnta
	Dhá fhiontar nua sóisialta a bheith curtha ar bun agus ag feidhmiú chun na beárnaí sin a dhúnadh	2 bhliain	Tacaíocht a thabhairt do bhunú fontair shóisialta chun na beárnaí sin a dhúnadh, agus meantóireacht agus treoir a sholáthar ina dtosach	PFCT	ÚnaG CCC / OFA
		2 bhliain	Áitribh a bheadh folamh a aimsiú agus iarrachtaí a dhéanamh iad a fháil ar chíos réasúnta chun spás a chur ar fáil do na seirbhísí sin	CC	RCOG
Tacú le cur i bhfeidhm na straitéisí comhtháite margaíochta atá forbartha cheana féin, ag díriú ar chuariteann a thar oíche, agus ag tabhairt margaíocht don aimsir fhliuch san áireamh.		Bliain amháin	Gach bliain, liosta a dhéanamh d'imeachtaí tábhachtacha margaíochta gur cheart don dtionscnamh áitiúil freastal orthu; é a dháileadh ar na heagraíochtaí ábharacha, ag lorg maoiniú chun cabhrú le freastal ar na himeachtaí sin, agus freastal orthu mar a cheadóidh an maoiniú.	GTCS	
			Cuariteanna thar oíche a chur isteach mar phríomh fhócas i straitéisí margaíochta na turasóireachta, mar a luaitear i n áiteanna eile sa phlean so	Cách	

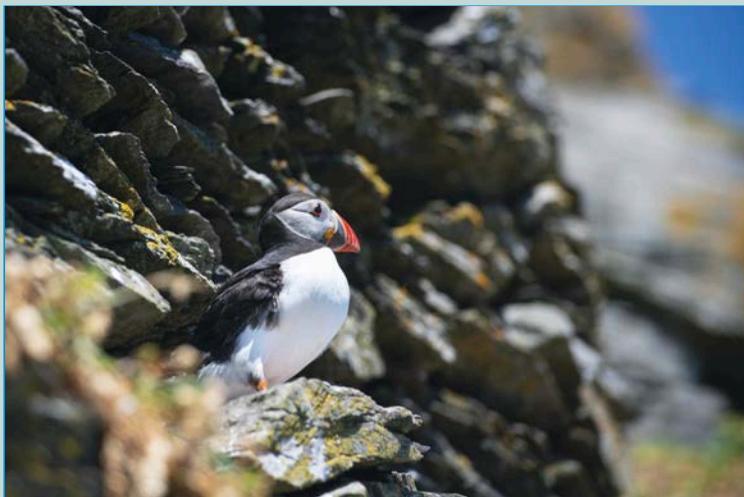
Pillar Three – Maximising our Rural Tourism and Recreation Potential					
Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
	2 new social enterprises in place and operational to fill these gaps	2 years	Support the establishment of social enterprises to fill these gaps and provide mentoring and guidance at the start	SKDP	ÚnaG KCC / LEO
		2 years	Identify and seek to acquire for a modest rent vacant premises which could house these services	CC	FCOG
Support the implementation of the integrated marketing strategies which are already developed with a focus on overnight stays and including wet weather marketing		1 year	Identify annually a set of key tourism marketing events which should be attended by the local industry, circulate to relevant bodies seeking funding to support attendance at these and attend as funding permits.	SCTN	
			Incorporate overnight stays as a key focus in tourism marketing strategies referred to elsewhere in this plan	All	

COLÚN A CEATHAIR: AN CULTÚR AGUS AN CHRUTHAITHEACT A CHOThÚ I BPOBAIL TUAITHE

Sé an teideal atá ar Cholún a Ceathair den bPlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe ná 'An Cultúr agus an Chruthaitheacht a ChoThú i bPobail Tuaithe'. Tá tábhacht ar leith ag baint leis seo i gcás Uíbh Ráthaigh nuair a cuimhnítear ar an stair fhada atá ag an gceantar agus líon ard na gceangal atá aige le himeachtaí móra agus le pearsain mhóra na staire, agus ar a chultúr Gaelach is ar a teanga.

I gcás cheantar Uíbh Ráthaigh, tá na príomhghníomhartha fén gcolún seo dírithe ar na nithe seo leanas:

- Plean Teanga Chiarraí Theas a chur i bhfeidhm;
- Traenáil ar leithrigh sa Ghaeilge a chur ar fáil, faoi bhun roinnt teidil éagsúil;
- Dul i ngleic leis na gníomhartha a ainmnítear sa Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge;
- Tairiscintí a fhorbairt de laethanta saoire a bhainfeadh leis an teanga agus leis an gcultúr Gaelach;
- Ionad cultúrtha a chur ar bun sa cheantar.

PILLAR FOUR: FOSTERING CULTURE AND CREATIVITY IN RURAL COMMUNITIES

Pillar Four of the Action Plan for Rural Development is titled 'Fostering Culture and Creativity in Rural Communities'. This is particularly important in the case of Uíbh Ráthach in light of its long history and many connections with great historical events and people and its Gaeltacht culture and language.

In the case of Uíbh Ráthach the key actions in this area are focused on:

- The implementation of the Plean Teanga Chiarraí Theas;
- The provision of specific training in the Irish language under a variety of headings;
- The engagement with actions identified in Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge;
- The development of holiday offerings associated with the Irish language and culture; and
- The establishment of a cultural tourism centre in the area.

Colún a Ceathair – An Cultúr agus an Chruthaitheacht a Chothú i bPobail Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrích	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-órdaitheach	Eagraíocht Chúnta
Cuspóir E: Timpeallacht a chruthú ina n-úsáidí an Ghaeilge mar theanga eadarghabhála an pobail.					
Tacú le méadú úsáid na Gaeilge mar theanga pobail agus teaghlai	Mar atá sonraithe cheana féin ar leathanach 94	Leanúnach	Na gníomhaíochtaí éagsúla atá sonraithe i bPlean Teanga Chiarraí Theas a chur i bhfeidhm, mar atá sonraithe cheana féin sa cháipéis	RCOG	ÚnaG
			Cabhrú le cur i bhfeidhm Phlean Teanga Chiarraí Theas trí leanúint le tacaíocht a chur ar fáil faoi Chláir Tacaíochtaí Pobail agus Teanga na Roinne agus/nó scoimeanna Udarás na Gaeltachta do thograí áitiúla Gaeltachta a d'fhéadfadh a bheith oiriúnach chun críche cúnaimh.		
		2019 - 2029	Tacú le Plean Teanga do Chathair Saidhbhin a ulmhú agus a fheidhmiú, in am trátha, faoin bpróiseas pleanála teanga.	CCC	Foras na Gaeilge BOOC CC RCOG
Leas geilleagrach agus teangeolaíoch an cheantair a bhrú chun cinn tuilleadh		Leanúnach	Oibreoidh Comhchoiste Gaeltacht Uibh Ráthaigh i gcomhpháirtíocht le páirtithe leasmhara áitiúla agus eile chun breathnú ar na féidearthachtaí a bhaineann le coláiste Gaeilge a athbhunú sa dúiche. Déanfar é seo i gcomhréir le bearta 2.13 agus 2.15 de Phlean Gníomhaíochta 2018-2022 an Rialtais don Ghaeilge.	CC	RCOG ÚnaG
Support the stated aim of Plean Teanga Chiarraí Theas of increasing the number of daily speakers to 200 people by 2021	20% de na gníomhartha a bheith tosnaithe Méadú 10% i líon na ndaoine a thugann le fios go n-úsáideann siad an Ghaeilge ar bhonn laethúil	2 bliain	Mar a leagtar amach iad i bPlean Teangan Chiarraí Theas, ach go háirithe mar seo leanas –	CC	ÚnaG
		Bliain amháin	(a) An Ghaeilge a chur á úsáid i Naíonra an Chóireáin sna bilanta tosaigh	CC	ÚnaG
		2 bliain	(b) Féile / Feis na Gaeltachta a athbhunú agus ócáidí 'teacht le chéile' a chur ar bun ar bhonn rialta	CC	ÚnaG
		Bliain amháin	(c) Ciorcail Comhrá a bhunú sa CLG agus teanga na draenáilaithe a iompó go dtí an nGaeilge	CC	ÚnaG
		Bliain amháin	(d) Coiste Gaeilge a bhunú sa Chóireán chun imeachtaí Gaeilge a chur ar bun	CC	ÚnaG
		Bliain amháin	(e) Obair bhaile a chur ar bun do thuismitheoirí agus do leanaí do 3 scoil Gaeltachta	CC	ÚnaG
		Bliain amháin	(f) Ceardlanna ealaíona & cócaireachta a reachtáil as Gaeilge do thuismitheoirí	CC	ÚnaG
		2 bliain	(g) Ranganna aisteoireachta / drámaíochta / ról aithrise a reachtáil sa Ghleann	CC	ÚnaG
	Clár a bheith ar fáil ins gach áis ábharach	2 bliain	Clár a fhorbairt chun tacaíochtaí Gaeilge a chur ar fáil ar an gcaighdeán céanna do leanaí na Gaeltachta (agus dá gcomhnaostaithe mar luach breise) a bhíonn ag freastal ar scoileanna agus ar áiseanna cúram leanaí lasmuigh den Gaeltacht, san áit nach bhfuil aon rogha ar fáil dóibh laistigh den Gaeltacht, agus cur i bhfeidhm an chláir sin a chothú.	CC	ÚnaG

Pillar Four - Fostering Culture and Creativity in Rural Communities					
Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
Objective F: Create the environment in which the Irish language will be used as the language of community engagement					
Support the increase in use of Irish as a community and family language	As detailed in following action	Ongoing	Implementation of the various actions detailed in the South Kerry Language Plan as detailed elsewhere in this plan.	CC	
			Assist with the implementation of the South Kerry Language plan by way of providing support under the Department's Community and Language Support Scheme and / or schemes of Udarás na Gaeltachta for local projects as appropriate.	RCOG	ÚnaG
		2019 - 2029	Support the development and implementation of the Caherciveen language plan in a timely fashion within the language planning process.	CCC	Foras na Gaeilge BOOC CC RCOG
	Further progress the economic and linguistic benefits of the area	Ongoing	Comhchoiste Gaeltacht Uibh Ráthaigh along with other local stakeholders will examine the feasibility of re-establishing an Irish language college in the area. This will be undertaken in the context of actions 2.13 and 2.15 of the Government Action Plan for Irish 2018 -2022.	CC	RCOG ÚnaG
Support the stated aim of Plean Teanga Chiarraí Theas of increasing the number of daily speakers to 200 people by 2021	20% of the actions commenced 10% Increase in numbers reporting daily use of Irish	2 years	As outlined in the Plean Teanga for Chiarraí Theas but especially as set out in the following -	CC	ÚnaG
		1 year	(a) An Ghaeilge a chur á úsáid i Naionra an Choireáin sna blianta tosaigh	CC	ÚnaG
		2 years	(b) Féile / Feis na Gaeltachta a athbhunú agus ócáidí 'teacht le chéile' a chur ar bun ar bhonn rialta	CC	ÚnaG
		1 year	(c) Ciorcail Comhrá a bhunú sa CLG agus teanga na draenáilaithe a iompó go dtí an nGaeilge	CC	ÚnaG
		1 year	(d) Coiste Gaeilge a bhunú sa Choireán chun imeachtaí Gaeilge a chur ar bun	CC	ÚnaG
		1 year	(e) Obair bhaile a chur ar bun do thuismitheoirí agus do leanaí do 3 scoilí Ghaeltachta	CC	ÚnaG
		1 year	(f) Ceardlanna ealaíona & cócaireachta a reachtáil as Gaeilge do thuismitheoirí	CC	ÚnaG
		2 years	(g) Ranganna aisteoireachta / drámaíochta / ról aithrise a reachtáil sa Ghleann	CC	ÚnaG
	Programme available in all relevant facilities	2 years	Develop a programme for the provision of equal standard Irish language supports to Gaeltacht children (and their peers as a spin off) attending non-Gaeltacht schools and childcare facilities, where no Gaeltacht-based option exists for them and promote its implementation.	CC	ÚnaG

Colún a Ceathair den bPlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe – An Cultúr agus an Chruthaitheacht a Chothú i bPobail Tuaithe					
Cuspóir / Réimse an Ghnimh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrich	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-órdaitheacht	Eagraíocht Chúnta
	Clár amháin gach bliain	Bliain amháin	Duine a fhostú chun obair i bhForbairt an Oideachas Gaelach, chun tacaíocht a thabhairt do na múinteoirí i gceantar Uibh Ráthaigh	BOOC	ÚnaG
	Clár amháin gach bliain	Bliain amháin	Duine a fhostú chun obair i bhForbairt an Oideachas Gaelach, chun tacaíocht a thabhairt do na daoine ag obair i n-áiseanna réamhscoile i gceantar Uibh Ráthaigh	BOOC	ÚnaG
	40 duine ag freastal	Bliain amháin	Campa Samhraidh sna Meáin a chur ar fáil as Gaelige i gceantar Uibh Ráthaigh do leanaí sa 6ú rang	BOOC	
An Ghaeilge a úsáid mar acmhainn chun daoine a mhealladh chun cuairteanna fada a thabhairt ar an gceantar	Clár de laethanta saoire bunaithe ar theanga agus ar chultúr na hÉireann forbartha agus an cur i bhfeidhm a bheith tosnaíthe	2 bliain	Forbairt a dhéanamh ar réimse leathan de laethanta saoire bunaithe ar an teanga is ar an gcultúr, ag tabhairt dhá thaobh an phríomhbhaiste san áireamh, agus margaíocht a dhéanamh orthu, dírithe ar mhargairí ar leith	CC	PFCT FI GTCS ÚnaG
		Bliain amháin	Moladh a fhorbairt go mbunófaí ionad do thurasóireacht an chultúir i nUibh Ráthach, mar a luaitear i nGníomh 8.3 den Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge	PFCT	CC ÚnaG GTCS CCC BOOC ITT
An leas is mó is féidir a bhaint as an bpoitéinseal atá sa Phean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge don cheantar	An teacht is mó is féidir a bhaint as na tacaíochtaí atá ar fáil sa Phean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge don cheantar	Bliain amháin	Coiste a chur ar bun chun an Plean Gníomhaíochta a fhiosú, chun gníomhartha áirithe a aithint ann, gníomhartha a raghadh chun leas Uibh Ráthaigh go háirithe, ach a d'éileodh iarratais áirithe nó a d'éileodh go ndéanfaí gníomhartha eile go háilitiúil	CC	ÚnaG ITT BOOC GTCS Scoilleana na hÁite
		Bliain amháin	Liosta gníomhartha a chur le chéile a fhéadfadh a bheith ag teastáil, agus a dhéanamh amach ó dhéanfadh iad agus conas	CC	ÚnaG ITT BOOC GTCS Scoilleana na hÁite

Pillar Four - Fostering Culture and Creativity in Rural Communities					
Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
	One programme each year	1 year	Employ an Irish Language Development Educator to support teachers in the Uíbh Ráthach area.	KETB	ÚnaG
	One programme each year	1 year	Employ an Irish Language Development Educator to support preschool staff in the Uíbh Ráthach area.	KETB	ÚnaG
	40 attendees	1 year	Provide Irish Language Media Summer Camp for 6th class children in the Uíbh Ráthach area	KETB	
Use the Irish language as an asset to attract people to visit the area for extended stays	Programme of Irish language and culture holidays developed and implementation commenced	2 years	Develop a wider range of language and culture holidays including in the shoulder seasons and market them to specific target markets	CC	SKDP FI SCTN ÚnaG
		1 year	Develop a proposal for the establishment of a cultural tourism centre in Uíbh Ráthach as envisaged in action 8.3 of Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge	SKDP	CC ÚnaG SCTN KCC ETB ITT
Maximise the potential of the Plean Gníomhaíochta 5 Bliana don Ghaeilge for the benefit of the area	Maximum access to supports under the Action Plan Implementation plan developed	1 Year	Establish a committee to review the Action Plan and to identify those actions which can specifically benefit Uíbh Ráthach but which require applications to be made or other local action to be taken	CC	ÚnaG ITT ETB SCTN Local Schools
		1 Year	Develop list of actions which may be required and identify how and by whom such actions will be taken	CC	ÚnaG ITT ETB SCTN Local Schools

COLÚN A CUIG: BONNEAGAR AGUS NASCACHT TUAITHE A FHEABHSÚ

Sé an teideal atá ar Cholún a Cúig den bPlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe ná 'Bonneagar agus Nascacht Tuaithe a Fheabhsú'. Dar ndóigh, is réimse chriticiúil eile é seo i gcás Uíbh Ráthaigh, mar cheal infreastruchtúr nua aimseartha sa cheantar, beidh srian trom ar chumas an cheantair daoine agus fiontair a mhealladh. I mórán slite, is bonn fé na colúin eile an colún seo, agus tá tábhacht chriticiúil ag baint leis na gníomhartha fé.

I gcás cheantar Uíbh Ráthaigh, tá na príomh gníomhartha fén gcolún seo dírithe ar na nithe seo leanas:

- Scéimeanna pobail sa leathanbhanda a chur i bhfeidhm, nó go dtiocfadh Plean Náisiúnta an Leathanbhanda;
- Feabhas a chur ar nascaitheacht na bhfónanna póca;
- Staidéar a dhéanamh ar an iompar poiblí atá ann cheana féin, mar a bhaineann sé leis an bhfostaíocht, agus an soláthar a mhéadú má bhíonn éileamh air;
- Feabhas a chur ar an iompar poiblí do thurasóirí agus do chuiditheoirí eile; agus
- Scéimeanna pobail san iompar poiblí a fhorbairt.

PILLAR FIVE: IMPROVING RURAL INFRASTRUCTURE AND CONNECTIVITY

Connectivity is, of course, another crucial area in the context of Uíbh Ráthach as without the availability of modern infrastructure in the area its capacity to attract populations and enterprises will be significantly compromised. In many ways this pillar underlies all the others and actions under this heading are crucial.

In the case of Uíbh Ráthach the key actions in this area are focused on:

- Implementation of community broadband schemes pending the rollout of the NBP;
- Improving mobile phone connectivity;
- Examining existing employment-related public transport and enhancing provision if a demand exists;
- Enhancing public transport for tourists and other visitors; and
- Developing community-based transport schemes.

Colún a Cúig – Bonneagar agus Nascacht Tuaithe a Fheabhsú					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Sprioc	Fráma Ama don gCur i gCrich	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-ordaitheach	Eagraíocht Chúnta
Cuspóir A: Cuspóir B:	An timpeallacht a chruthú a mheallfadh agus a choimeádadh an fhiontraíocht sa cheantar. Na háiseanna agus na seirbhísí a sholáthar a bheadh ag teastáil chun daoine a mhealladh chun fanacht sa cheantar, nó chun teacht chun cur fúthu sa cheantar.				
Nascaitheacht leathanbhanda a chur ar fáil do ghnóthai nua nó do ghnóthai atá ann cheana, sa tslí is gur fuirist teacht air agus díolas	5 scéim phobail sa leathanbhanda a bheith curtha ar bun, nó go dtiocfadh Plean Náisiúnta an Leathanbhanda, agus iad a bheith ar fáil do ghnóthai nua agus do ghnóthai atá ann cheana	3 bliana	5 scéim phobail sa leathanbhanda a chur ar bun, agus iad a chur ar fáil do ghnóthai nua agus do ghnóthai atá ann cheana	PFCT	CC Coillte CCC
	Feabhas a bheith curtha ar sheirbhís na bhfónanna póca sa cheantar	Bliain amháin	Bualadh le soláthóirí seirbhísí na bhfónanna póca chun straitéis a fhorbairt chun feabhas a chur ar nascaitheacht na bhfónanna sa cheantar	ÚnaG	Coillte CC
Seirbhísí a chruthú san iompar poiblí a chuirfeadh ceangal le seirbhísí háiseanna sóisialta agus eacnamaíochta ar fáil	Iompar poiblí a bheith ar fáil go dtí na ospidéal agus go dtí áiseanna oideachais, ag amanta rialta oiriúnacha	Bliain amháin	Suirbhé a reachtáil ar an éileamh ar iompar a bhaineann leis an bhfostaíocht nó leis an oideachas, fé mar atá an t-éileamh agus fé mar a fhéadfadh sé a bheith. Má bhíonn a leithéid d'éileamh ann, cuirfidh LLC an t-eolas fé bhráid Udarás Náisiúnta an Iompair, agus loirgeoidh siad cúnaimh orthu chun seirbhís nua a chur ar bun.	LLC	CC
		2 bhliain	Seirbhís phobail a fhorbairt chun siobanna a roinnt; bolscaireacht a dhéanamh air, agus traenáil a chur ar fáil do thiománaithe deonacha. Scrúdú a dhéanamh ar an bpoitínseal a bhainfeadh le húsáid an tsuimh <i>carsharing</i> le chun margatocht a dhéanamh ar na seirbhísí seo, agus machnamh a dhéanamh ar an seirbhís ar líne atá á fhorbairt fé láthair chun bus a chur i n-áirínt, ag féachaint an bhféadfaí cur leis chun go gcuimseodh sé seirbhís chun siob a roinnt.	LLC	CC
Seirbhísí san iompar poiblí a chruthú a chuirfeadh ceangal le gníomhaíochtaí cultúrtha agus turasóireachta ar fáil	Iompar Poiblí le nascanna don turasóireacht a bheith ar fáil ag amanta oiriúnacha	2 bhliain	Scrúdú a dhéanamh ar an ngá nó ar an éileamh a fhéadfadh a bheith ar bhealaí breise busanna ó na bailte nascaitheachta go dtí aon ionad do ghníomhaíochtaí turasóireachta féin duath nach bhfuil seirbhís san iompar poiblí ag freastal cheana air.	LLC	CC
		2 bhliain	Tacú le soláthar seirbhísí iompair, do réir mar is féidir, d'imeachtaí agus d'fhéilte a bhainfeadh leis an turasóireacht.	LLC	CC
Córas san iompar poiblí a chruthú a bheadh oiriúnach don bhfiontraíocht	Seirbhísí bus chun lucht oibre a thabhairt go dtí Cathair Saidhbhín, agus go dtí an gCoireán, agus go dtí an Snaidhm, ag filleadh i n-am don obair.	Bliain amháin	Athbhreithniú a dhéanamh ar an gcóras iompair mar atá sé cheana, maidir lena chuid áisiúlachta don fhiontraíocht agus don oideachas, le cabhair ó mhuintir na háite agus ó bhaill den Tascfhórsa.	LLC	CCC BE CC
		Bliain amháin	Suirbhé a reachtáil ar an éileamh a fhéadfadh a bheith ar sheirbhísí iompair a bhainfeadh le am oibre agus imeachtaí sóisialta agus cultúrtha.	LLC	
		2 bhliain	Scéim phiolótach de sheirbhísí iompair a reachtáil d'am na hobre agus do ghníomhaíochtaí sóisialta agus cultúrtha, sa chás go léireofaí go bhfuil an t-éileamh sin ann.	LLC	
		3 bliana	Scéim phobail a fhorbairt chun iompar a roinnt, le sprioc de 100 duine páirteach ann	LLC	COC CC, ITT

Pillar Five – Improving Rural Infrastructure and Connectivity					
Objective /Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
Objective A: Objective B:	Create the environment which will help to attract and retain enterprise in the area Provide the facilities and services required to attract people to come to live or stay living in the area				
Make available accessible, affordable broadband connectivity for existing and new enterprises	5 community broadband schemes in place pending rollout of NBP and available to new and existing enterprises	3 years	Implement 5 community broadband schemes and make these available to new and existing enterprises	SKDP	CC Coillte KCC
	Enhanced mobile telephony service in the area	1 year	Meet with mobile phone providers to develop strategy for improving phone reception in the area	KCC (BB officer) UnaG	Coillte CC
Creation of public transport services linking to social and economic services and facilities	Public transport to hospitals and educational facilities available at regular and appropriate times	1 year	Carry out a survey of actual and potential employment and education-linked transport demand in the area. If there is a demand, LLK will bring the information to the National Transport Authority and request assistance to establish new services.	LLK	CC
		2 years	Develop a community-based lift-sharing service; promote it and provide training to volunteer drivers. Examine the potential for using the <i>carsharing.ie</i> website to promote these services and consider the potential for extending the online bus-booking system being developed currently to incorporate lift sharing services.	LLK	CC
Creation of public transport services linking to tourism and cultural activities	Public Transport with tourism linkages available at appropriate times	2 years	Examine the potential need or demand for additional bus service routes to link towns and villages with any rural-based tourism activity centre not currently being served with public transport	LLK	CC
		2 years	Support transport provision where possible for tourism-related festivals and events.	LLK	CC
Creation of an enterprise-friendly public transport system	Bus services to deliver workers to Cahersiveen, Waterville and Sneem and return in time for work	1 year	Carry out review of existing transport system with regard to its functionality for enterprise and education with the assistance of the local community and TF group members	LLK	KCC Bus Éireann CC
		1 year	Carry out survey of potential demand for a transport service related to work time and social and cultural activities	LLK	
		2 years	Pilot a transport service related to work time and social and cultural activities in the event of a demand being demonstrated	LLK	
		3 years	Develop a community-based transport sharing scheme, with a target of 100 participants	LLK	UCC CC ITT

GNÍOMHARTHA AN TASCFHÓRSA FÉIN

Le linn ullmhúchán an Phlean Gníomhaíochta seo, cuireadh le chéile liosta de sheirbhísí áirithe a tuigtear a bheith criticiúil do chaighdeán an tsaoil, agus dá réir, do chumas cheantar Uíbh Ráthaigh daoine a mhealladh. Níl aon cheann de na gníomhartha seo faoi chúram aon bhall gníomhach den Tascfhórsa ar leithrigh, ná go deimhin, féna gúram mar ghrúpa i dteannta a chéile. Measadh go raibh sé tábhachtach, áfach, nach n-imeodh na seirbhísí atá i gcrío-lár na gníomhartha seo gan aitheantas cuí. Dá

réir sin, cuireadh le chéile liosta de Gníomhartha don Tascfhórsa féin; chuige seo, beidh ar an Tascfhórsa, ag feidhmiú mar aonad, eadarghabháil a dhéanamh le soláthróirí eile seirbhísí chun féachaint chuige, oiread agus is féidir, go gcuirfí na seirbhísí seo ar fáil, ón uair go n-aithníodh, trí phróiseas seo pheanáil na ngníomhartha, gur seirbhísí tábhachtacha iad. Leagtar amach sa tábla seo leanas iad.

Gníomhartha an Tascfhórsa Féin					
Cuspóir / Réimse an Ghnímh	Spríoc	Fráma Ama don gCur i gCrích	Gníomhartha	Eagraíocht Chomh-órdaitheach	Eagraíocht Chúnta
An tsíandáil, mar atá sé agus mar a tuigtear dó a bheith	Foireann agus treatamh iomlán a bheith i Stáisiún na nGardaí i gCathair Sainbhínn 24 uair sa ló	2 bhliain	Teangmháil tríd an Tascfhórsa leis an Roinn Dlí agus Chrit ag Chomhionannais, chun dul ar thóir an toradh atá ag teastáil	TF	
Áiseanna leighis ag leibhéal oiriúnach	Ionad sa Chúram Príomhúil a bheith curtha ar bun i gCathair Sainbhínn	Bliain amháin 2 bhliain	Scóp beacht an iarratais a dhéanamh amach Teangmháil a dhéanamh leis an FSS tríd an dTascfhórsa chun soláthar na n-áiseanna so a lorg	TF TF	
	Aonad sa chúram dian siciatracha bheith curtha ar bun i gCathair Sainbhínn, le foireann ar fáil 24 uair sa ló	Bliain amháin 2 bhliain	Teangmháil a dhéanamh tríd an Tascfhórsa le soláthróirí eile a fheadfadh cabhrú le soláthar seirbhísí sa chúram príomhúil Teangmháil a dhéanamh leis an FSS tríd an Tascfhórsa chun soláthar na n-áiseanna siciatracha seo a lorg	TF TF	
	An tseirbhís chun daoine a aistrú go dtí an ospidéal via héileacaptar a bheith curtha ar fáil arís 24 uair sa ló chomh luath agus is féidir	Chomh luath agus is féidir	Teangmháil a dhéanamh leis an FSS agus le gníomhaíochtaí ábharacha eile maidir leis an ábhar so	TF	
	Lucht saothair ar fáil do scéimeanna pobail	Cur chuige so lúibtha do scéimeanna sa bhfostaíocht shóisialta	Chomh luath agus is féidir	Teangmháil a dhéanamh leis na Fanna ábharacha tríd an Tascfhórsa i gcomhthéacs na rianachais speisialta atá ag ceantair ar nós Uíbh Ráthaigh	TF
Soláthar an leathanbhanda	Rialacha nach bhfuil chomh teoranta maidir le clár pobail sa leathanbhanda curtha ar fáil faoin gclár LEADER	Chomh luath agus is féidir	Teangmháil a dhéanamh tríd an Tascfhórsa chun athbhreithniú ar na rialacha sin a lorg trí Roinn na Talimhaíochta agus trí Roinn Fhorbairt na Tuaithe agus na bPobal	TF	
Cánacha difreálacha agus deontais mar spreagadh dóibh siúd a lonnódh i nUíbh Ráthach	Córas cánach agus córas de thíhíocht ar cíos a bheadh níos meallta dóibh siúd ag smaoineamh ar lonnú sa cheantar	Bliain amháin	Scrúdú a dhéanamh ar na féidearthachtaí, agus cás a dhéanamh chuige, go gcuirfí cánacha laghdaithe i bhfeidhm ar feadh tréimhse áirithe d'fhiontair nua i gceantar na Gaeltachta, go méadófaí na creidmheasa cánach a bheadh ar fáil ag fostaíthe a leithéid de chomhlachtaí, agus go gcuirfí fóirdheontais ciosa ar fáil dóibh siúd a lonnódh i gceantar Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh agus a thógadh tigh ar cíos chun go mairfidís féin istigh ann.	TF	

TASK FORCE ACTIONS

During the course of the preparation of this Action Plan, a number of services seen as critical to the quality of life and, therefore, the attractiveness of the Uíbh Ráthach area have been identified. None of these actions fall within the specific remit of any active member of the Task Force nor, indeed, within their collective gift / remit. It was considered important, however, that the services at

the heart of these actions would not go unrecognised. Therefore, a set of Task Force Actions has been identified, which will involve the Task Force as a whole engaging with other services providers to seek insofar as it is possible, the services which have been identified as being important through this action planning process. These are set out in the following table:

Task Force Actions					
Area for Action	Target	Timeframe for Completion of Action	Actions	Co-ordinating body	Assisting bodies
Actual and perceived security	Cahersiveen Garda Station fully manned and equipped 24 hours a day	2 years	Engage through the Task Force with the Department of Justice and Equality to pursue the necessary outcome	TF	
Medical facilities at an appropriate level	One primary care centre in place in Cahersiveen	1 years	Identify the precise scope of the request		
		2 years	Engage with the HSE through the Task Force to seek the provision of the facilities		
		1 year	Engage through the Task Force with other providers who may be in a position to assist with Primary Care service provision	TF	
	2 years	Engage with the HSE through the Task Force to seek the provision of psychiatric facilities	TF		
	Re-instatement of 24-hour helicopter emergency hospital transfer as soon as possible	As soon as possible	Engage with HSE and other appropriate bodies regarding this matter	TF	
Workforce available for community schemes	Flexible approach to community employment schemes	As soon as possible	Engage through the Taskforce with relevant Departments in the context of the particular needs of areas such as Uíbh Ráthach	TF	
Broadband provision	Less restrictive rules regarding community broadband programmes provided under the LEADER Programme	As soon as possible	Engage through the Taskforce to seek a review of current rules through Departments of Agriculture and Rural and Community Development	TF	
Differential taxes and subsidies as an incentive for those locating in Uíbh Ráthach	A more attractive taxation and housing rental regime for those considering locating in the area	1 year	Examine the possibility of, and make a case for, the application of reduced taxation for a period of time for start-up enterprises locating in the Gaeltacht area, for enhanced tax credits for the employees of such firms and for the provision of rental subsidies for those locating and renting a dwelling for their own occupancy in the Uíbh Ráthach Gaeltacht area	TF	

CUR I BHFEIDHM

Ní thárlóidh feidhmiú an phlean go huathoibreach nó fiú toisc go nglactar leis an bplean. Tá dhá shlí inar bhféadfaí tabhairt faoi chur i bhfeidhm an phlean. Bhainfeadh cur chuige amháin leis an bhfreagracht a bheith curtha ar eagraíocht amháin in iarrachtaí go nglacadh gach páirtí lena bhfreagracht i bhfeidhmiú an phlean. Is ar éigean go n-éireodh le cur chuige dá leithéid. Bhainfeadh an cur chuige eile le Grúpa Stiúrtha a theacht le chéile, comhdhéanta de na príomheagraíochtaí, a bhfuil leas acu sa cheantar. Is é is dóichí ná go mbeadh na freagrachtaí comhroinnte níos fearr i measc Ghrúpa Stiúrtha dá leithéid – eagraíocht amháin ar mhaithe leis an eagraíocht eile agus is dóichí go bhféadfadh na heagraíochtaí atá níos mó tionchar a bheith acu ar a chéile, agus na heagraíochtaí níos lú a mhealladh leo lena bpáirt a ghlacadh. Mar chuid den ghrúpa seo, bheadh na heochairpháirtithe a bhfuil tionchar acu ó thaobh comhordnaithe agus atá áiteanta i leith na ngníomhartha éagsúla chomh maith le hionadaíocht a bheith ag páirtithe leasmhara áitiúla. Cé nach mbaianeann aon ghealltanas ó thaobh ráthaíochta de leis an chur chuige seo, seans maith go mbeadh toradh níos éifeachtúla air ná an chéad chur chuige.

Slat tomhais rí-thábhachtach ar rathúlacht an phlean ná cé mhéid de a chuirfí i bhfeidhm. Bunófar Grúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta (GSF) mar ghrúpa scátha, le hionadaíocht ag na príomh-eagraíochtaí agus ag an bpobal go ginearálta, agus cuirfidh sé fóram nascaitheoireachta ar fáil do pháirteanna éagsúla an Phlean Gníomhaíochta. Beidh an GSF ag feidhmiú thar cheann an Tascfhórsa, do réir mar is gá, agus forbróidh sé Pleananna Bliantúla Gníomhaíochta chomh maith, agus beartóidh sé na tosaíochtaí.

Grúpa Stiúru Feidhmitheoireachta an Phlean Gníomhaíochta

Siad seo leanas na heagraíochtaí atáthar a mholadh mar bhaill de Ghrúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta, i n-ord na haibítre:

- Bord Oideachais agus Oiliúna Chiarraí
- Comhairle Chontae Chiarraí
- Comhairleoir Tofa de Chomhairle Chontae Chiarraí
- Comharchumann Naomh Fhionáin Teo
- Comhchoiste Gaeltacht Uíbh Ráthaigh
- Éigse na Brídeoige
- Fáilte Ireland
- Gréasán Turasoíreachta Chosta na Sceilge
- Institiúid Teicneolaíochta Thrá Lí
- Ionad Taighde agus Nuálaíocht na Sceilge
- Ionadaí de Lucht na Fiontraíochta
- Local Link Chiarraí
- Oifig Fiontair Áitiúil Chiarraí

- Páirtnéireacht Forbartha Chiarraí Theas CTR.
- An Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta
- Údarás na Gaeltachta

Na tuairiscí a chaithfí a dhéanamh ar dhul chun cinn an Phlean Gníomhaíochta, sé Grúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta ina iomláine a dhéanadh iad, agus is orthu, i gcomhpháirt agus go leithleasach, a bheadh an fhreagracht as an tuairiscí. Glactar leis go mbaillfeadh an Grúpa le chéile uair sa ráithe, agus go n-ullmhófaí tuairiscí ar an dul chun cinn dhá uair sa bhliain. Chuirfí na tuairiscí seo, via Údarás na Gaeltachta, faoi bhráid Aire na Roinne Forbartha Tuaithe agus Pobail agus Aire na Roinne Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, sa chomhthéacs gur gníomh é an Plean Gníomhaíochta seo faoin bPlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe, "Fíoriú Acmhainneacht na Tuaithe".

Sé Grúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta a dhéanadh monatóireacht, athbhreithniú, agus measúnú ar an bPlean Gníomhaíochta chomh maith. Mura mbeadh aon dul chun cinn á dhéanamh i n-aon ghníomh ar leith, sé an Grúpa a bheadh ann chun athbhreithniú a dhéanamh ar an gcás, agus dá mbeadh sé sásta nach bhféadfaí na bacanna ar dhul chun cinn a sháru, chun leasú a dhéanamh ar an bPlean Gníomhaíochta dá réir.

Ar deireadh, is ar Ghrúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta a bheadh an fhreagracht as an Tuairisc Bhliantúil a ullmhú, a fhoilsiú, agus a dháileadh, maidir leis an dul chun cinn agus leis na bacanna a bheadh ann go dtí sin.

Tá na heagraíochtaí ábharacha tar éis na gníomhartha éagsúla sa Phlean seo a scrúdú agus a mheasúnú roinnt uaireanta, agus tríd is tríd, tá siad tar éis a gcoimintint a thabhairt go gcuirfí i gcrích iad. Dar ndóigh, caithefar a thuiscint go bhféadfadh athraithe teacht ar an saol, ach glactar leis gur iarracht comh-pháirteach idir na heagraíochtaí ábharacha é an Plean seo a chur i gcrích.

IMPLEMENTATION

Implementation will not happen automatically or merely because the plan has been adopted. There are two approaches which could be taken to the plan implementation. One would involve one particular organisation or agency being charged with the responsibility of trying to ensure that all partners respond to their obligations under the plan. That is unlikely to be effective. The other would involve an Implementation Steering Group of the principal organisations with a stake in the area coming together to form such a body. The organisations in this group would be more likely to have a sense of mutual obligation - one to the other and the larger would be more likely between them to convince the other, smaller organisations to play their part. The key parties who have been identified as having a co-ordinating role for the various actions would form part of this group while various interests of the local community would also be represented. While this approach offers no guarantee of success, it is, nevertheless, more likely to be effective than the former approach.

A key measure of the success of the plan will be the extent of its implementation. An Implementation Steering Group will be established as an overall umbrella group representative of key organisations and the community and will be a linkage forum for the various parts of the Action Plan. The ISG will act on behalf of the Task Force when such is required and will also develop Annual Action Plans and set priorities.

Action Plan Implementation Steering Group

The organisations suggested as being part of the Implementation Steering Group are as follows, in alphabetical order:

- Comharchumann Naomh Fhionáin Teo
- Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh
- An Elected Member of KCC
- Éigse na Brideoige
- Fáilte Ireland
- Enterprise Community Representative
- Institute of Technology Tralee
- Kerry County Council
- Kerry Education and Training Board
- Kerry Local Enterprise Office
- Local Link Kerry
- Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta
- Skellig Coast Tourism Network
- Skellig CRI
- South Kerry Development Partnership CLG
- Údarás na Gaeltachta

Reports required to be made on the progress of the Action Plan would be made by the Implementation Steering Group as a whole and they would be severally and jointly responsible for such reporting. It is anticipated that the Group would meet quarterly and that a twice-yearly report on progress would be prepared. These reports will be submitted, via Údarás na Gaeltachta, to the Minister for Rural and Community Development and the Minister for Culture, Heritage and the Gaeltacht in the context of this Action Plan being an action under Realising our Potential - Action Plan for Rural Development.

The Implementation Steering Group will act as the monitoring, evaluation and review body for the Action Plan. If no progress is being made on a particular action, it would be the body that would be in a position to review and amend the Action Plan provided it was satisfied that the lack of progress was due to insurmountable difficulties.

The Implementation Steering Group will also be responsible for the preparation, presentation and dissemination of an Annual Report regarding the progress being made and the barriers being encountered.

The various actions which are set out in this plan have been considered and examined by the relevant organisations on a number of occasions and they have, committed to their implementation. It is, of course, understood that circumstances can change but it is expected that the implementation of this plan will be a collaborative exercise of the relevant organisations.

Bainisteoir an Tionscnaimh

Chun go mbeadh an seans is fearr a fhéadfad a bheith ann go n-éireodh le cur i bhfeidhm an Phlean, tuigtear gur eilimint chriticiúil é duine a bheith ann mar Bhainisteoir an Tionscnaimh. Mar gheall ar scála an chur i bhfeidhm, beidh gá le hacmhainn daonna mar thaca dó. D'éirigh le hiarratas a deineadh ar Chiste Athnuachtaint agus Forbairt na Tuaithe, a cheadaigh maoiniú chun díol as Bainisteoir Tionscnaimh ar feadh tréimhse trí mbliana. Déanfaidh Údarás na Gaeltachta cómhhaoiniú agus bainistíocht líne ar Bhainisteoir an Tionscnaimh.

Beidh Bainisteoir an Tionscnaimh lonnaithe i nUibh Ráthach, agus sé an ról a bheidh acu ná oibriú go dícheallach gníomhach chun na gníomhartha éagsúla sa Phlean seo a chur i gcrích, trí theangmháil dhíreach leanúnach leis na heagraíochtaí éagsúla sa bhfeidhmitheoireacht. Féachfaidh Bainisteoir an Tionscnaimh chuige go mbíonn tuairiscí ar fáil go rialta ar na gníomhartha éagsúla; sa chás nach mbeadh aon gníomh ar leith á chur i bhfeidhm, loirgeoidís na cúiseanna leis sin, agus d'aimseoidís slite go bhféadfaí deighleáil le haon bhacanna ar a gcur i bhfeidhm. Is ar Bhainisteoir an Tionscnaimh a bheidh sé tuairiscí a ullmhú do Ghrúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta, a liostálfadh an dul chun cinn agus na bacanna a bhí ann, agus chomh maith leis sin, tuairiscí a ullmhú dhá uair sa bhliain le cur via Grúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta agus via Údarás na Gaeltachta faoi bhráid Ranna ábharacha an Rialtais, Gníomhaireachtaí ábharacha eile, agus Coiste Forbartha an Phobail Áitiúil. Déanfaidh Bainisteoir an Tionscnaimh agus an GSF áisitheoireacht ar athbhreithniú agus ar mheasúnú an Phlean Gníomhaíochta ag tréimhsí rialta. Chabhróidís chomh maith chun deiseanna maoinithe a aithint chun an tionscnamh a chur i gcrích, agus chabhróidís le tapú na ndeiseanna sin mar a oirfeadh.

Tionólaí Ghrúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta

Cé go bhfuil an Tascfhórsa aontaithe go mbeidh an fhreagracht as feidhmiú an Phlean seo ar na heagraíochtaí páirteacha go léir, tá sé criticiúil chomh maith go mbeadh duine ann chun Grúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta a ghairm le chéile. Tá Údarás na Gaeltachta, gur ceann de phríomh-eagraíochtaí an Stáit é, agus gur eagraíocht é go bhfuil an taithí ábharach aige, tar éis a chur i n-úil go bhfuil siad sásta feidhmiú mar bhainisteoir líne agus mar ghníomhaireacht óstaíochta do Bhainisteoir an Tionscnaimh a luadh anseo thuas, agus mar sin, sé Údarás na Gaeltachta a bheidh ag feidhmiú mar Thionólaí Ghrúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta.

Tá sé soiléirithe ag an Tascfhórsa áfach, gur ról próisis é ról an tionólaí sa chás seo, agus is freagracht próisis é an fhreagracht. Ní ar an tionólaí ná ar an eagraíocht tionóla atá an fhreagracht as na gníomhartha éagsúla sa Phlean Gníomhaíochta seo a chur i bhfeidhm, ach ar na gníomhaíochtaí agus ar na heagraíochtaí atá tar éis a aontú go mbeidís páirteach ann. Ní i n-ainm an Eagraíochta Tionóla a chuirfí amach na tuairiscí agus na táirgeachtaí go léir, ach i n-ainm Ghrúpa Stiúrá Fheidhmitheoireacht an Phlean Gníomhaíochta.

Oibríocht an Phlean Gníomhaíochta

Sé Grúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta an eagraíocht a leagfaidh síos ord na dtosaíochtaí a bheidh ag na gníomhartha éagsúla sa phlean. Cé nach bhfuil aon ord leagtha síos chuige ag an bpointe seo, thárlódh sé go gcaithfí ord tosaíochta a thabhairt dóibh san am atá romhainn. D'fhéadfaí na gníomhartha a roinnt ar chatagóirí éagsúla, mar seo a leanas.

- 1) Gníomhartha criticiúla, atá fuaimintúil chun go n-éireodh leis an bplan, nó gur gníomhartha iad a chaithefí a chur i gcrích sara bhféadfaí tús a chur le gníomhartha eile.
- 2) Gníomhartha nach n-éileodh mórán acmhainní, a fhéadfaí a dhéanamh go luath, agus nach n-éileodh ach coimintimint áirithe pearsanta, seachas infheistíocht mhór airgeadais. D'fhéadfaí deighleáil leo seo go luath chomh maith.
- 3) Gníomhartha a d'éileodh acmhainní, a chaitheadh fanacht le ceadú nó údarús eile, nó le coimintimintí airgeadais, sara bhféadfaí iad a chur i gcrích.

Glacfar leis go mbeidh Grúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta ag obair i bpáirt le Bainisteoir an Tionscnaimh chun Plean Bliantúil Oibríochta a leagadh amach, agus, i gcás aon ghníomh ar leith nach ball de Ghrúpa Stiúrá na Feidhmitheoireachta a chomhordaitheoir, chun dul i gcomhairle leis an eagraíocht ábharach sara gcríochnófaí an Plean Bliantúil Oibríochta.

Project Manager Position

In order for the implementation phase of the plan to have the best possible chance of success, a Project Manager position is seen as a vital component. The scale of the implementation task will require a personnel support to resource it and a successful application to the Rural Regeneration and Development Fund has approved support for a Project Manager for a 3-year period. Údarás na Gaeltachta will match fund and line manage the Project Manager who will be based in the Uíbh Ráthach Gaeltacht.

The role of the Project Manager is defined as to proactively advance the implementation of the various actions included in this plan through direct and ongoing engagement with the various implementing bodies. The Project Manager will ensure that regular updates on the various actions are available, seeking the reasons if actions were not being implemented and identifying ways in which any barriers to implementation might be addressed. Preparation of reports for the Implementation Steering Group which would identify progress made and barriers being encountered will be the responsibility of the project manager as well as the preparation of twice-yearly reports for submission via the Implementation Steering Group and Údarás na Gaeltachta to relevant Government Departments, Agencies and the LCDC. The ISG and the project manager will facilitate the evaluation and review of the Action Plan at regular intervals and also identify potential funding opportunities for project implementation and assist in accessing such opportunities where appropriate and helpful.

Implementation Steering Group Convener

While the Taskforce has agreed that the implementation of this plan will be the responsibility of all participating organisations, it is also critical that there be a convener of the Implementation Steering Group, Údarás na Gaeltachta. As one of the key state agencies with the relevant experience, it has indicated a willingness to act as line manager and host agency for the Project Manager referred to above and therefore, Údarás na Gaeltachta will act as the convener of the Implementation Steering Group also.

The Taskforce has clarified, however, that the role of the convener in this case is a process role and the responsibility is a process one. The convener is not responsible for the implementation of the various actions under this Action Plan. That responsibility lies with the agencies / bodies which have agreed to participate in the actions and not with the convening organisation. All outputs and reports will be in the name of the Action Plan Implementation Steering Group and not in that of the convening organisation.

Operationalising the Action Plan

The Implementation Steering Group will act as a prioritising body for the various actions in the plan. While these priorities have not yet been set out, such categorisation may well be needed in the future. A number of different types of action could be identified as follows, for example:

- 1) Critical actions which are fundamental to the success of the plan, or which are precursor actions required to be completed before others can be commenced.
- 2) Low-resource actions which can be taken at an early stage and which require some personnel commitment rather than major financial investment. These could possibly be addressed at an early stage also.
- 3) Resource-requiring actions which may need to await further approvals or financial commitments before they can be finalised.

The Implementation Steering Group will be expected to work with the Project Manager in devising an Annual Operational Plan and, where an action co-ordinator is not a member of the Implementation Steering Group to consult with such body prior to the Annual Operational Plan being finalised.

Maoiniú ar Fheidhmiú an Phlean Gníomhaíochta

I gcás chuid de na gníomhartha sa phlean, tá sé i gceist cheana féin ag na heagraíochtaí comhordaitheacha agus ag na heagraíochtaí páirtnéireacha dul ar aghaidh leo, agus glactar leis gur féidir cuid acu a chur i gcrích trí ghnáth-obair leanúnach na n-eagraíochtaí sin. Éilíonn cuid de na gníomhartha athraithe sa tslí a cuirtear clár áirithe i bhfeidhm, nó sa tslí a dáiltear an maoiniú ag an leibhéal náisiúnta. Éileoidh a thuilleadh acu, áfach, go gcuirfí maoiniú ar leithrigh ar fáil. Glactar leis go ndéanfaidh na heagraíochtaí éagsúla a bheidh páirteach ag cur an phlean gníomhaíochta seo i bhfeidhm iarratais ar roinnt fhoinsí éagsúla maoinithe chun acmhainní a fháil chun tionscnaimh áirithe a chur i gcrích. Glactar leis go mbeidh sé mar ról ag Bainisteoir an Tionscnaimh cabhrú leis na hiarratais seo. Glactar leis chomh maith go raghaidh sé chun tairbhe na n-iarratais sin go bhfuil an phlean gníomhaíochta seo ann, agus go bhfuil cur chuige comhtháite ann.

I measc na meicníochtaí atá curtha ar bun go bhféadfaí dul féna mbráid, tá na cinn seo leanas; baineann cuid acu le Creatlach Náisiúnta na Pleanála agus le Plean Náisiúnta na Forbartha:

- Clár Athghiniúna agus Forbairt Tuaithe;
- Clár Fhorbairt na Tuaithe agus LEADER;
- An Clár FLAG;
- Ciste Forbartha Fiontraíocht na Réigiúin;
- An Clár um Chiuimsiú Sóisialta & Gníomhachtú Pobail;
- An Clár Maoinithe ar an Scála Beag de chuid Fáilte Ireland;
- An Clár Maoinithe ar an Scála Mór de chuid Fáilte Ireland;
- CLÁR (Ceantair Laga Ard-Riachtanais);
- Clár Athnuachtaint na mBailte Beaga is Móra;
- Ciste Caipitil an Spóirt;
- Ciste Infreastructúr an Spóirt ar an Scála Mór;
- Horizon 2020;
- Interreg;
- Erasmus+; agus
- Ionstraim Aontas na hEorpa do Chomhachtaí Beaga is Meánacha.

Ní hamhlaidh atáthar ag maíomh gur liosta cuimsitheach é seo de na deiseanna maoinithe atá ar fáil. Ach léiríonn sé réimse na dtacaíochtaí atá ann, agus glactar leis gur orthu a loirgeofaí maoiniú chun na gníomhartha sa phlean seo a éilíonn maoiniú a chur i bhfeidhm.

An Mhonatóireacht, an Mheasúnacht, agus an tAthbhreithniú

Tá an mhonatóireacht, an mheasúnacht, agus an t-athbhreithniú criticiúil chun aon phlean nó clár a chur i bhfeidhm i gceart. Tagraíonn an mhonatóireacht de thomhas táscairí a leagadh síos roimh ré; tagraíonn an mheasúnacht do mheasúnú impleachtaí na sonraí a thagann chun cinn de bharr na monatóireachta; agus tagraíonn an t-athbhreithniú do mhachnamh ar athraithe sa phlean a thiofadh chun cinn de bharr na monatóireachta agus na measúnachta.

Féadfaidh na próisis seo tárlú ar roinnt leibhéil éagsúla:

- Monatóireacht ar an ionchur nó ar na gníomhartha;
- Monatóireacht ar an aschur nó ar an méid a baintear amach;
- Monatóireacht ar na torthaí nó ar na héifeachtaí, a thagraíonn don éifeachtúlacht lena mbaifear amach na hathraithe a bhí i gceist leis na gníomhartha, na polasaithe, agus na cláir.

Spriocanna agus Táscairí

Leagfar síos spriocanna agus táscairí chun tacú leis an monatóireacht ar chur i bhfeidhm na straitéise agus na línte treoracha. Sé atá i gceist leis na spriocanna ná targaidí cruinne cainníochtúla atá le baint amach; sé atá i gceist leis na táscairí ná toisí ionadaíochta ar cé chomh hiomlán agus atá na cuspóirí nó na haidhmeanna á mbaint amach.

Is mó sórt sprioc agus táscaire atá ann, ach dhá shórt atá an-tábhachtach sa chomhthéacs seo ná spriocanna agus táscairí ‘an staid deiridh’ (nó ‘end-state’), agus spriocanna agus táscairí ‘na dtreoachtaí’ (nó ‘trend’). Is amhlaidh a thagraíonn ‘an staid deiridh’ don staid atáthar ag iarraidh a bhaint amach; tagraíonn ‘na treoachtaí’ do threo nó do chlaonadh na n-athraithe, agus don luas lena bhfuiltear ag súil go raghfaí chun cinn chun “an staid deiridh” a bhaint amach.

Ón uair gur toisí ionadaíochta ar an méid a baintear amach iad na táscairí, beifear cúramach chun féachaint chuige go mbíonn réasúnaíocht soiléir ann nó cad ina thaobh go bhfuil aon toise áirithe á úsáid, agus go bhfuil muinín as mar ionadaí oiriúnach ar an gcuspóir nó ar an aidhm atá i gceist. Ní glactar leis i dtaobh is go mbíonn sonraí ann, go gcaithfear go bhfuilid oiriúnach le húsaid.

Funding the Implementation of the Action Plan

Some of the actions in the plan are already intended by the co-ordinating and partner bodies and it is expected that some can be put into effect through the ongoing operational processes of the bodies involved. Some seek changes in how particular programmes are implemented or how funding is allocated at national level. Others, however, will require that specific funding be made available. It is anticipated that the various bodies involved in the implementation of the action plan will make application to a variety of funding sources for resources to implement particular projects. It is anticipated that one of the roles of the Project Manager will be to assist in the making of these applications. It is also anticipated that the existence of this action plan and the integrated approach which it contains will benefit such applications

Amongst the potential funding mechanisms which have been put in place, some of which relate to the National Planning Framework and the National Development Plan are:

- The Rural Regeneration and Development Fund;
- The Rural Development Programme and LEADER;
- The FLAG Programme;
- Regional Enterprise Development Fund;
- The Social Inclusion and Community Activation Programme;
- The Fáilte Ireland Small-scale Funding Programme;
- The Fáilte Ireland Large-scale Funding Programme;
- The CLÁR Programme;
- The Town and Village Renewal Programme;
- The Sports Capital Fund;
- The Large-Scale Sports Infrastructure Fund;
- Horizon 2020;
- Interreg;
- Erasmus+; and
- The EU SME Instrument.

This does not purport to be an exhaustive list of available funding opportunities. It does, however, indicate the range of supports which exist and from which it is anticipated funding to support the implementation of the actions in this plan which require such funding will be sought.

Monitoring, Evaluation and Review

Monitoring, evaluation and review are critical to the successful implementation of any plan or programme. Monitoring refers to the measurement of pre-determined indicators, evaluation refers to the assessment of the implications of the data produced by the monitoring and review refers to the consideration of changes to the plan or programme that is suggested by the monitoring and evaluation.

These processes can take place at a number of levels:

- The monitoring of inputs or actions;
- The monitoring of outputs or achievements; and
- The monitoring of outcomes or impacts which refers to the extent to which actions, policies and programmes are effective in achieving the changes intended.

Targets and Indicators

Monitoring of implementation of the strategy and guidelines will be supported by setting targets and indicators. Targets are precise quantitative achievements that are sought while indicators are proxy measures of the extent to which goals or objectives are being met.

There are many types of targets and indicators but two of the most important in this context are end-state targets and indicators and trend targets and indicators. 'End-state' refers to the final desired situation it is wished to achieve; 'trend' refers to the direction of change and the speed at which progress is expected to be made in achieving the end-state.

Since indicators are proxy measures of achievement, care will be taken to ensure that there is a clear rationale as to why the measure is being used and confidence in it is a good proxy for the goal or objective involved. The mere availability of data will not be used as the basis for deciding on its suitability.

Measúnacht ar na Spriocanna agus ar na Táscairí

Is don tomhas ar an méid atá ag tárlú a thagraíonn monatóireacht na spriocanna agus na dtáscairí; ach tá breithiúntas i gceist leis an measúnacht, breithiúntas ar na hathraithe a bhíonn ag titim amach agus go mbeireann an mhonatóireacht orthu. Tá cuspóirí áirithe istigh sa phlean, agus tá frámaí ama ann chun iad a chur i gcrích. Ach ní bainfear amach gach sprioc, ná gach sprioc ama, agus sé atá i gceist leis an measúnacht ná breith a thabhairt pé acu an bhfuil an dul chun cinn sásúil, i n-ainneoin is nár baineadh amach an sprioc, nó an bhfuil gá le gníomhú go suntasach.

Athbhreithniú ar an bPlean Gníomhaíochta

Déanfar athbhreithniú ar an bPlean Gníomhaíochta ar bhonn rialta ag leibhéal na ngníomhartha, ag an ngníomhaireacht ar a bhfuil an fhreagracht as aon gníomh ar leith, le linn tréimhse an chur i bhfeidhm, agus ag an GSF go ginearálta ar bhonn bliantúil.

Tá sé i gceist gur ar Ghrúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta a bheidh an fhreagracht as próisis na monatóireachta, na measúnachta, agus na hathbhreithnithe. Ach beidh na heagraíochtaí go léir páirteach, áfach, i ngné na monatóireachta den Phlean Gníomhaíochta, mar is ar gach páirtí faoi leith a bheidh an fhreagracht tuairiscíú a dhéanamh ar an méid a bhainfidh siad amach, i gcomhthéacs na ngníomhartha ina mbeidh siad páirteach.

An Plean Gníomhaíochta tar éis 2022

Tá an Plean Gníomhaíochta seo deartha chun a bheith á reachtáil ón mbliain 2019 go dtí an mbliain 2022. Níl sé i gceist, áfach, gurb é sin deireadh an phróisis. Go deimhin, i gcás cuid mhaith de na gníomhartha san áireamh anseo, ní dócha go mbeidís curtha i gcrích go hiomlán faoi dheireadh tréimhse na dtrí mbliana. Glactar leis, dá réir sin, faoin gcéad ráithe den tríú bliain den Phlean seo, go gcuirfeadh Grúpa Stiúru na Feidhmitheoireachta tús le próiseas chun an chéad leagan trí mbliana eile den Phlean a ullmhú, agus go ngabfaí tríd an bpróiseas seo arís is arís, ar a laghad nó go mbainfear amach príomh-chuspóirí an chur chuige seo.

Evaluation of Targets and Indicators

The monitoring of these refers to the actual measurement of what is taking place; the evaluation involves judgement regarding the changes which are taking place and which the monitoring captures. The plan contains certain expectations and objectives and time-frames for their achievement. Not all targets and time-scales will be met and the evaluation part of the process involves the making of a judgement as to whether progress is satisfactory despite targets not being met or whether a significant response is required.

Review of the Action Plan

The Action Plan will be reviewed on a regular basis at action level, by the agency responsible for that particular action, during the implementation phase and overall by the ISG on an annual basis.

It is envisaged that the monitoring, evaluation and review processes will be the responsibility of the Implementation Steering Group. However, all parties will be involved in the monitoring aspect of the Action Plan as it will be the responsibility of each party to report on their achievements in the context of the actions in which they are involved.

The Action Plan Post 2022

This Action Plan is designed to run from 2019 to 2022. That is not, however, intended to be the end of the process. Indeed, many of the actions envisaged here are not likely to have reached completion by the end of the 3-year period. It is expected, therefore, that by the first quarter of the third year of this Action Plan, the Implementation Steering Group will commence the process of preparing the next three-year iteration of the plan and that this process will be repeated at least until the key objectives of the approach have been achieved.

AGUISÍN A hAON – TORTHAÍ TOSAIGH AR SHUIRBHÉ AN DIASPÓRA

I mí Feabhra 2018, thug Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh faoi shuirbhé cuimsitheach de shampla de diaspóra Uíbh Ráthaigh, chun eolas cainníochtúil agus cáilíochtúil a bhailiú maidir leis na cinní a dheineadar an áit a fhágaint.

An Mhodheolaíocht

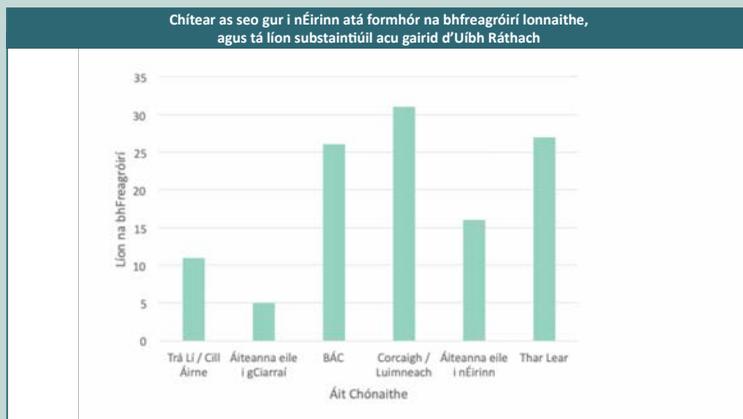
Dearadh an suirbhé chun eolas faoi phróifíl pearsanta agus faoi mheon is faoi dhearcadh na bhfreagróirí a bhailiú; bhí 44 ceist go hiomlán ann. Cuireadh an rogha ar fáil an suirbhé a líonadh isteach ar líne as Gaeilge nó as Béarla.

Le cabhair ó ionadaithe an phobail agus le heolas agus le teangmhálacha áitiúla, chuir an Comhchoiste le chéile bunachar de sheoltaí r-phoist do bhail an diaspóra, a bhí go ginearálta idir 25 agus 45 bliain d'aois. Seoladh r-phost míniúcháin amach go dtí 296 duine, le nasc istigh ann chun teacht ar an suirbhé ar líne. Cuireadh a leithéid chéanna de theachtaireacht suas ar Facebook, agus scaipeadh é ar leathanaigh ábharacha bunaithe ar an bpobal, agus do roinn daoine indibhidiúla na nascanna chomh maith.

Fuaireadh 96 freagra go hiomlán ar an r-phost díreach, gurb ionann é agus ráta 32%; seoladh isteach 23 suirbhé eile via an nasc ar Facebook.

Cnuasach agus Anailís na bhFreagraí

Léiríonn na léaráidí seo leanas príomh-ghnéithe na ndaoine a fhreagair an suirbhé.

Chítear as seo gur i nÉirinn atá formhór na bhfreagróirí lonnaithe, agus tá líon substaintiúil acu gairid d'Uíbh Ráthach

APPENDIX ONE - PRELIMINARY RESULTS OF SURVEY OF THE DIASPORA

In February 2018, Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh undertook a comprehensive survey among a sample of the Iveragh diaspora, to ascertain both quantitative and qualitative information surrounding their decisions to leave the area.

Methodology

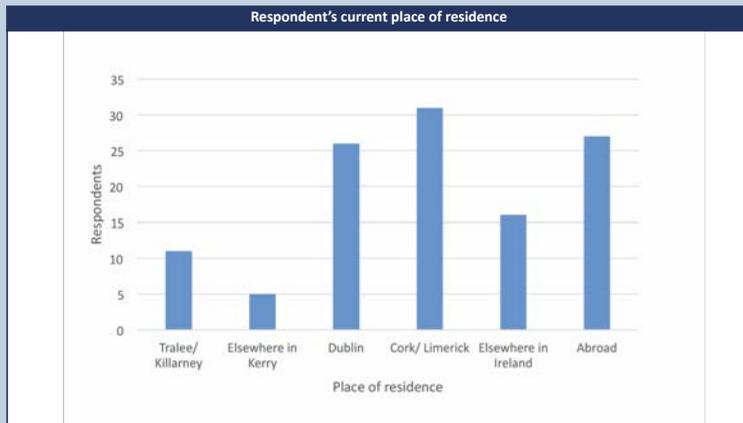
The survey was designed to capture both personal profile data and attitudinal information, and was comprised of a total of 44 questions. The option to complete the on-line survey in either Irish or English was made available.

The Comhchoiste, with the help of community representatives and using local knowledge and contacts, initially compiled an email database of diaspora members who generally fell between the ages of 25 and 45 years. An explanatory email containing the link to the on-line survey portal was sent to 296 people, and a similar post was placed on Facebook and shared on appropriate community-based pages, as well as personal shares made by individuals.

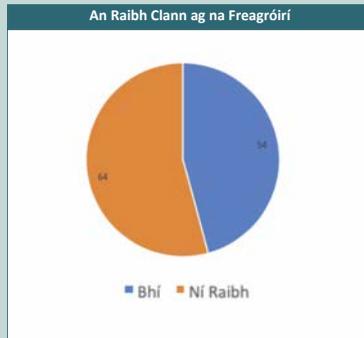
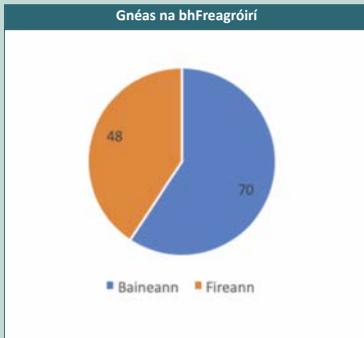
A total of 96 responses were received on foot of the direct email, (corresponding to a 32% completion rate) and a further 23 were submitted via the Facebook link.

Compilation and Analysis of responses received

The following diagrams indicate the principal characteristics of the respondents to the survey.

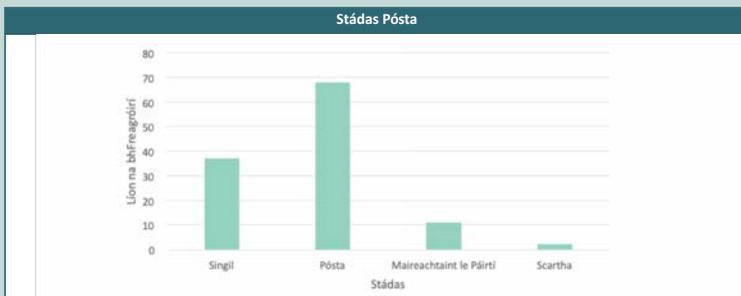

From this it can be seen that the majority of respondents are based in Ireland and a substantial number are close to Uíbh Ráthach.

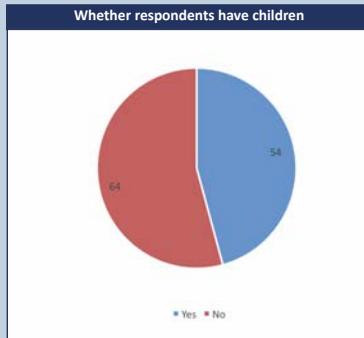
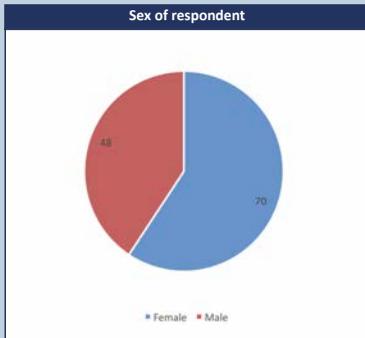
Cé gur mná iad an chuid is mó de na daoine a fhreagair an suirbhé, bhí briseadh síos maith ann idir fireann is baineann, agus bhí ionadaíocht mhaith ag an dá ghnéas.

Arís, léiríonn na léaráidí seo leanas go raibh cothromaíocht ann idir na daoine go raibh leanaí acu agus na daoine nach raibh, agus cé gur lú an ionadaíocht a bhí ag daoine singile ná mar a bhí ag daoine pósta nó ag daoine le páirtithe, bhí ionadaíocht mhaith mar sin féin acu.

Mar a léirítear sa léaráid seo leanas, tá próifíl aoise na bhfreagróirí dlúite don chuid is mó sna grúpaí óga go meánacha. Ní haon iontas é seo, mar gur leis na réimsí aoise sin a bhaineann formhór na ndaoine go raibh a gcuid sonraí ar fáil don suirbhé. Ina theannta sin, siad sin na grúpaí aoise is dóichí a bheadh go gníomhach ar na meáin shóisialta. B'fhéidir go dtabharfadh sé le fios chomh maith, áfach, gur ar na grúpaí aoise seo ba chóir díriú maidir le daoine a fhéadfadh fileadh ar an áit.

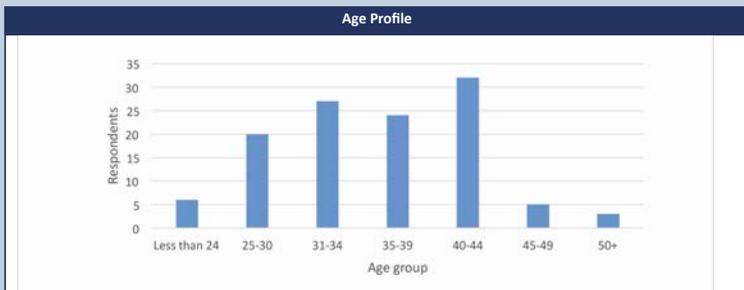

Though the majority of the respondents were female there was a good breakdown between male and female with both sexes well represented.

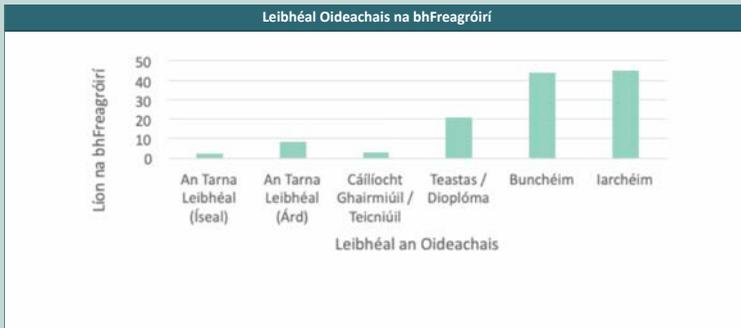
Again, the following diagrams indicate that there was a balance between those with children and without, and while those who are single were less represented than those married or in a partnership, they were still well represented.

As indicated in the following diagram, the age profile of respondents indicates that they are concentrated within the younger to middle age groups. This is not surprising as the database available for the survey is concentrated within those age ranges. In addition, those age groups are more likely to be active on social media. It may demonstrate also, however, that these are the age groups to concentrate on in terms of a returning population.

Bhí leibhéal oideachais na bhfreagróirí cnuasaithe go mór ag an leibhéal ard, mar a léirítear sa léaráid seo leanas:

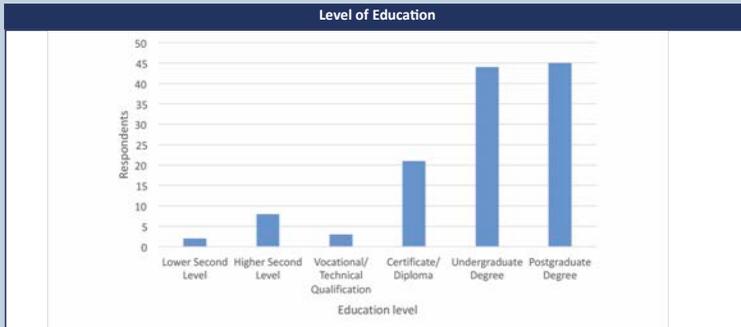
Léiríonn sé seo go raibh bunchéim nó iarchéim ag formhór mór na bhfreagróirí. Tugann sé seo le fios nár mhór jabanna agus gairmeacha a bheadh oiriúnach dá leithéidí sin a chur ar fáil laistigh d’Uíbh Ráthach, nó gairid dó.

Is léir chomh maith ón léaráid seo leanas go bhfuil formhór na bhfreagróirí fostaithe go láinamseartha cheana féin san áit ina bhfuilid, rud a fhágann go gcaithfeadh an tairiscint a dhéanfadh Uíbh Ráthach a bheith mealltach go maith dá leithéidí.

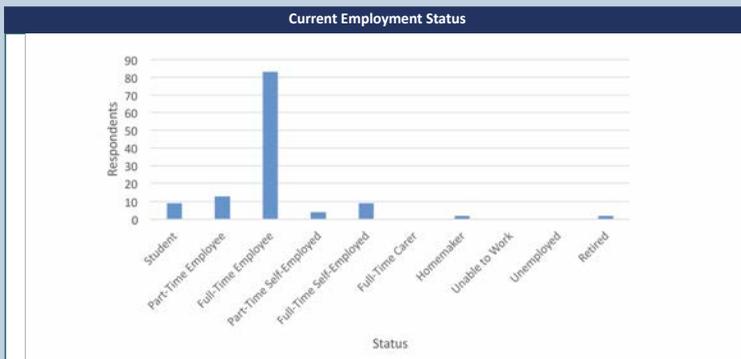
Cuireadh ceist ar na páirtithe sa tsuirbhé chomh maith mar gheall ar nádúr a gcuid fostaíochta. Cé go raibh réimse an-leathan de shórtanna fostaíochta ann, is léir nach mbeadh cuid mhaith acu ar fáil i nUíbh Ráthach sa lá atá inniu ann, sa tslí is go mbeadh smointíní nuálacha ag teastáil chun sórtanna nua fostaíochta a chur ar fáil.

The education levels of respondents were very heavily clustered in the higher education areas as indicated in the following diagram.

This shows that a large majority of respondents had either an undergraduate or post-graduate degree. This points to a requirement that jobs and careers for this type of potential resident be provided within and close to the Uibh Ráthach area.

It is also clear from the following diagram that the majority of respondents are in full-time employment at their current location which means that the Uibh Ráthach offering needs to be attractive to such a population.

Respondents were also asked to indicate the nature of their employment. While there was a very wide range of employments involved, it is clear that many would not be found in Uibh Ráthach today so that innovative ways of providing new types of employment are needed.

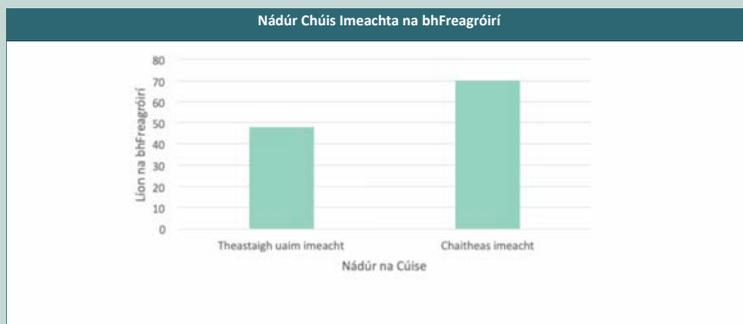
Pátrún Imeachta ó Uíbh Ráthach

Fiafraíodh de na páirtithe sa tsuirbhé cén bhliain a fhágadar an ceantar. Léiríonn an léaráid seo leanas an sruth bliantúil.

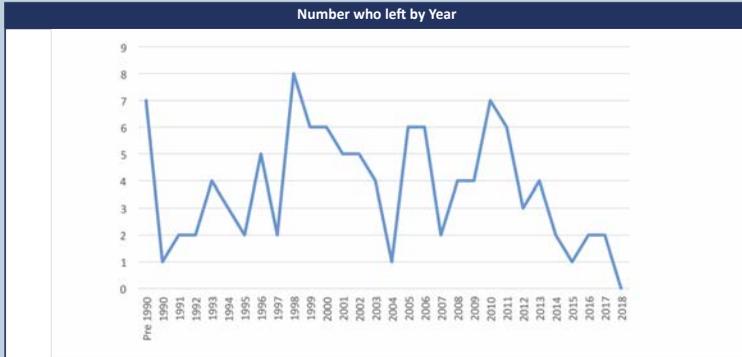
Chítear as seo go raibh pátrún leanúnach de dhaoine ag imeacht ón mbliain 1990 i leith, agus roimhe sin go deimhin, cé go raibh pointí arda is ísle ann. Tá titim bheag le tabhairt faoi ndeara i líon na ndaoine a d'ímhig gach bliain ón mbliain 2012 i leith, ach gach seans nach bhfuil i gceist leis sin ach dáileadh na ndaoine a fhreagair an suirbhé, agus ba cheart caitheamh leis an toradh sin go haireach. Thárlódh sé chomh maith, dar ndóigh, nach bhfuil aon rud eile faoi ndeara ach an titim ghinearálta sa daonra, sa tsíl is gur lú iad na daoine atá fós sa cheantar a fhéadfadh imeacht, mar a léiríonn an titim i rollaí na scoileanna sa cheantar.

Lorgaíodh ar na páirtithe sa tsuirbhé a thabhairt le fios pé acu a d'fhágadar an áit toisc go gcaitheadar imeacht, nó toisc go dteastaigh uathu imeacht. Léiríonn an léaráid seo leanas go raibh timpeall oiread go leith daoine ann a d'ímhig toisc go gcaitheadar imeacht is a bhí daoine ann a d'ímhig toisc go dteastaigh uathu imeacht.

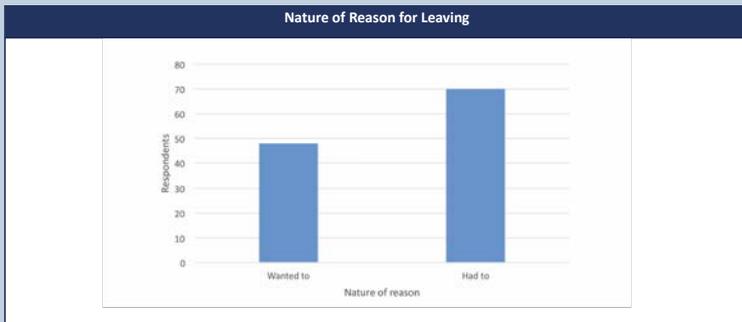
Pattern of leaving Uíbh Ráthach

Respondents were asked to indicate the year in which they left the area. The following diagram indicates the yearly flow.

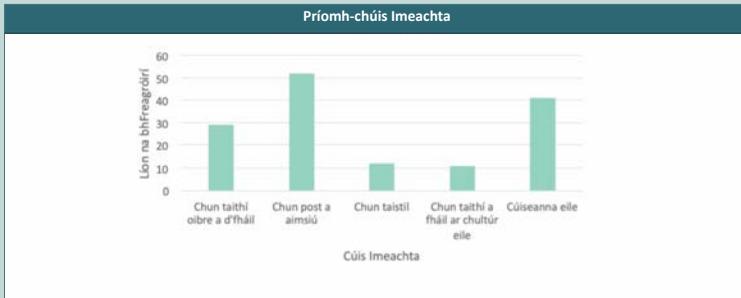

From this it can be seen that, while there were highs and lows, there has been a steady pattern of people leaving since 1990 and indeed before that. A slight decline in those leaving can be seen from 2012 on, but this may, of course, merely reflect those who responded to the survey and should be treated with caution. It may also, of course, reflect the declining numbers of the population so that there are less people available to leave, as is evidenced by the declining school rolls in the area.

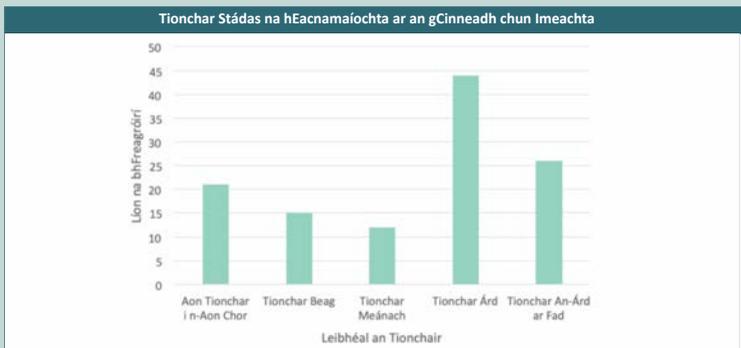
Respondents were asked to indicate if they left the area because they had to or because they wanted to. The following diagram indicates that about one and half times left the area because they had to compared with the number that left because they wanted to.

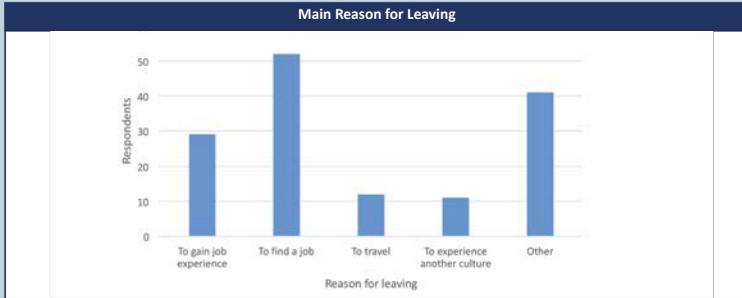
Is léir gurb iad an eacnamaíocht agus an fhostaíocht na fachtóirí is mó a thiomáin an cinneadh a dheimhniú na daoine seo imeacht amach as an gceantar. Cé go raibh fachtóirí eile i gceist, dob é ríochtanas na jabanna an ceann ba thábhachtaí, mar is léir ón léaráid seo leanas:

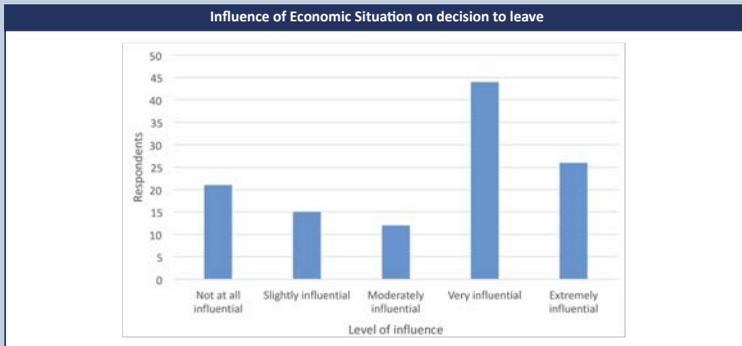
Fiafraíodh de na páirtithe chomh maith cé chomh mór is a bhí éifeacht na heacnamaíochta mar fhachtóir ar an gcinneadh a dheimhniú imeacht. Leagtar na freagraí amach sa léaráid seo leanas, a léiríonn go raibh tionchar ard nó tionchar an-ard ar fad ag staid na heacnamaíochta ar bhreis is 50% de na daoine a fhreagair an suirbhé. Is deimhniú é seo ar na sonraí eile ón suirbhé, a léiríonn an tábhacht a bhaineann leis an bhfostaíocht agus le ceisteanna na heacnamaíochta ina gcinneadh.

It is clear the economic and employment factors were key drivers in people's decision to leave the area. While other factors played a part, the jobs imperative was key as indicated in the following diagram.

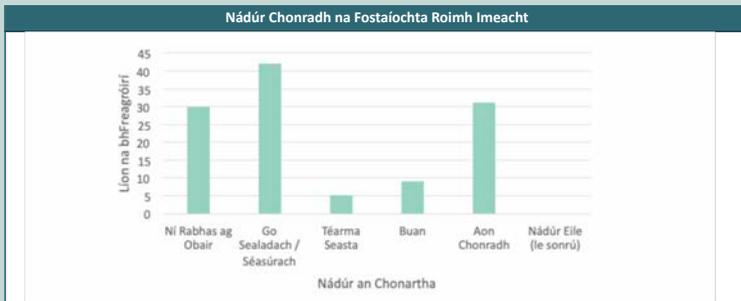
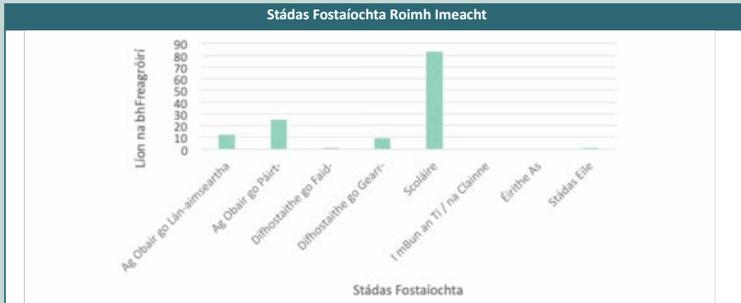

Respondents were also asked to indicate the extent to which economic factors influenced their decision to leave. This is set out in the following diagram and indicates that for over 50% of respondents the economic situation was either very or extremely influential. This confirms the other data from the survey pointing to the importance of employment and economic considerations in the decision to leave.

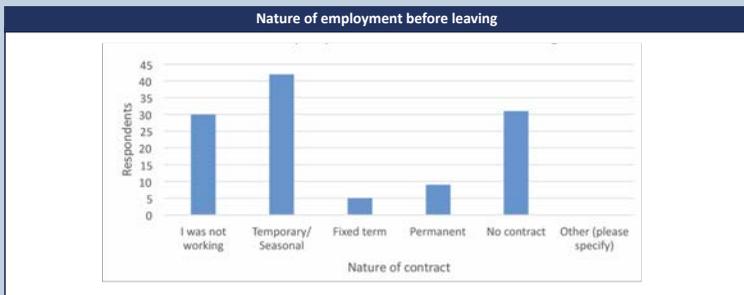
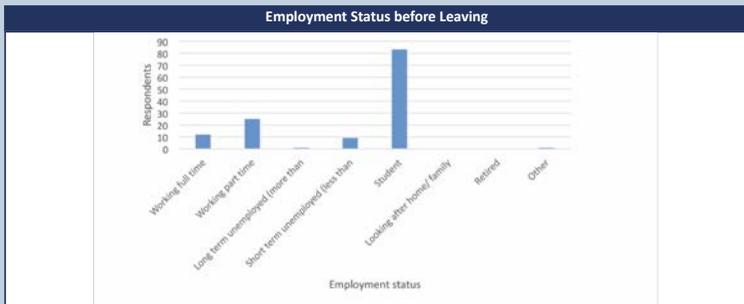
Fiafraíodh de na freagróirí chomh maith cén stádas a bhí ag a gcuid fostaíochta sara n-imíodar, agus cén sórt tionacht fostaíochta a bhí acu. Léiríonn na léaráidí seo leanas na freagraí ar na ceisteanna seo.

Ó na freagraí a fuair, is léir gur scoláirí ab ea formhór acu sara n-imíodar. Is léir chomh maith, áfach, go raibh postanna páirtaimseartha nó séasúracha ag cuid mhaith de na scoláirí sa cheantar. Tarraingíonn sé seo ceist eile anuas do thionsclaíocht na turasoíreachta, mar a éireoidh figiúirí na fostaíochta, agus mar a chúngóidh ar líon na n-oibríthe a bheadh ar fáil chun a bheith ag obair go páirtaimseartha nó go séasúrach.

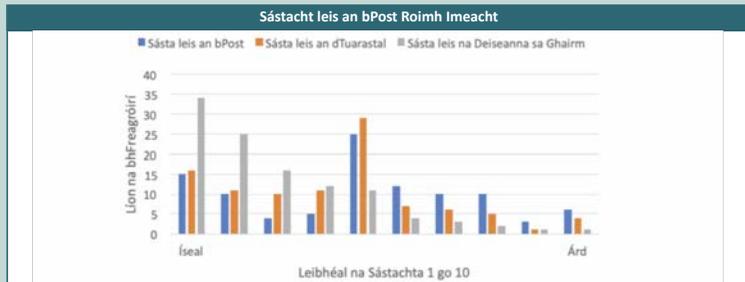
Respondents were also asked to indicate their employment status and the nature of their employment tenure before they left the area. The following diagrams indicate the responses to these questions.

From the responses provided in the survey, it is clear that most were students before they left. It is also clear, however, that many of the students had part-time or seasonal jobs in the area. This points to another matter to be addressed for the tourism industry as employment figures rise and the availability of seasonal and part-time workers is squeezed.

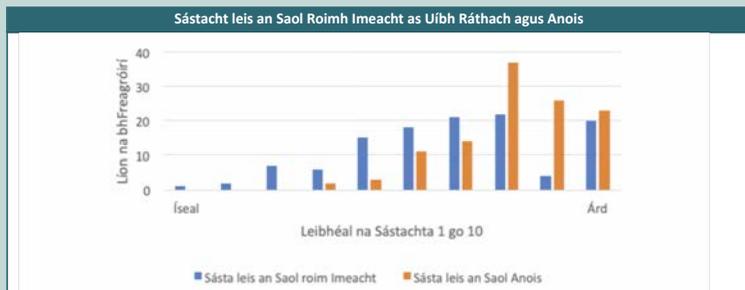

Cuireadh ceist ar na páirtithe sa tsuirbhé cé chomh sásta is a bhíodar lena gcuid fostaíochta sara n-ímodar. Léiríonn an léaráid seo leanas na freagraí.

As seo, is léir go raibh leibhéal áirithe sástachta ann leis an jab agus leis an tuarastal, ach go raibh leibhéal an-ard míshástachta ann leis na deiseanna gairmiúla. Tugann sé seo le tuiscint gur tábhachtaí le daoine go mbeadh deiseanna acu chun dul chun cinn a dhéanamh ina ngairm bheatha ná díreach glan go mbeadh jab de shórt éigin acu, agus caithfear é seo a thabhairt san áireamh nuair a beifear ag forbairt deiseanna do na daoine a fhéadfadh a bheith i nUíbh Ráthach san am atá romhainn.

Fiafraíodh de na páirtithe sa tsuirbhé cé chomh sásta is a bhíodar lena saol i nUíbh Ráthach go ginearálta sara n-ímodar, agus cé chomh sásta agus atá siad lena saol anois. Léiríonn an léaráid seo leanas na freagraí:

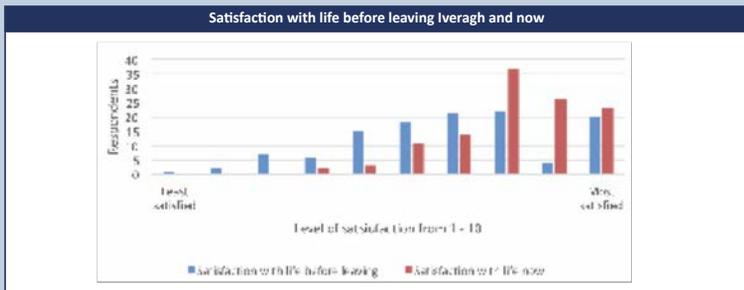
As seo, is léir, go ginearálta, go bhfuil na páirtithe sa tsuirbhé níos sásta lena saol anois ná mar a bhíodar nuair a bhíodar ina gcónaí i nUíbh Ráthach. Cé go bhfuil sé seo dearfach agus go gcaithfeá fáilte a chur roimhe i gcomhthéacs sástachta na bpáirtithe féin, léiríonn sé nár mhór pacáiste tarraingteach a bheith ann chun daoine a mhealladh chun an saol atá anois acu a fhágaint ina ndiaidh agus filleadh ar an gceantar.

Respondents were also asked to indicate their levels of satisfaction with their employment before they left. The following diagram indicates the responses.

From this it is clear that, while there was some level of satisfaction with the job and the salary, there were high levels of dissatisfaction with career prospects. This suggests that the provision of opportunities for people to advance in a career seems to be more important to them than merely being employed and this needs to be considered when opportunities for an Uíbh Ráthach population of the future are being developed.

Respondents were also asked to indicate their satisfaction with life in Uíbh Ráthach before they left and their satisfaction with life now. The following diagram indicates the responses.

From this it can be clearly seen that, overall, survey respondents are more satisfied with their lives now than they were when they lived in Uíbh Ráthach. While this is positive and to be welcomed in the context of the contentment of the respondents, it indicates that an attractive package may be required to encourage people to leave their current lives and locations and return to the area.

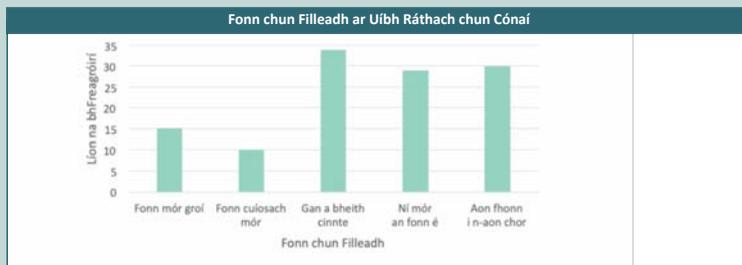
Seans go bhFillfí

Cuireadh roinnt ceisteanna ar na páirtithe sa tsuirbhé a léireodh cén seans a bheadh ann go bhfillfidís. Bhí ceist suimiúil amháin ann a bhain le minicíocht a gcuairteanna ar an gceantar, mar a léirítear sa léaráid seo leanas.

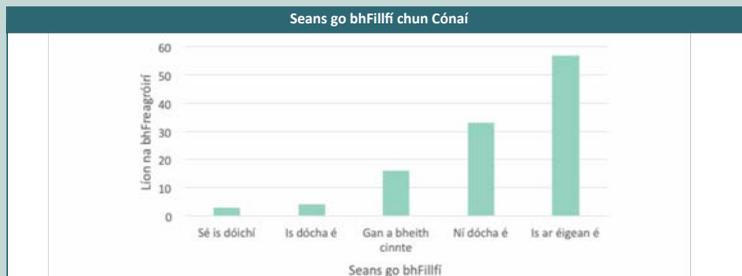
Léiríonn sé seo go bhfuil ceangal láidir i gcónaí ag na daoine seo leis an gceantar, i n-ainneoin is go n-imíodar as. Bíonn a bhformhór mór acu ar cuairt ann roinnt uaireanta sa bhliain, nó níos minicí fiú, agus léiríonn sé sin go bhfuil cion láidir ar a n-áit féin i gcónaí acu. Léireodh a thuilleadh analíse an bhfuil aon bhaint ar leith ag an aos nó ag an áit le minicíocht na gcuairteanna. Ar aon chuma, cé go mb'fhéidir go n-imigh na daoine seo amach as an gceantar, tá ceangal láidir mothaitheach leis i gcónaí acu.

Lorgaíodh ansin orthu a léiriú cén fonn a bheadh orthu filleadh ar an gceantar. Tá na torthaí leagtha amach sa léaráid seo leanas:

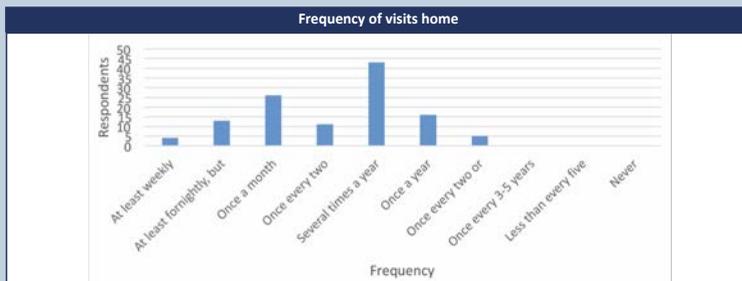
Tá breis is leath-chuid de na páirtithe nach bhfuil aon fonn ar leith orthu filleadh ar an gceantar chun cónaí ann, cé go bhfuil líon ard ann nach bhfuil cinnte. Is deis substaintiúil iad na daoine neamh-chinnte seo, a fhágann go bhféadfadh daoine a fhilleadh ón diaspora meicníocht tábhachtach a chur ar fáil chun cur le daonra na háite.

Lorgaíodh ar na páirtithe ansin a léiriú cén seans a bhí ann go bhfillfidís faoi cheann trí mbliana. Léiríonn an léaráid seo leanas na torthaí, agus is léir gur líon fíor-bheag acu a mheasann gur dócha go bhfillfidís, is cuma cé chomh mór is ar mhaith leo filleadh.

Likelihood of returning

Respondents were asked a number of questions which would indicate the likelihood of their returning. One interesting question relates to the frequency of visits to the area as indicated in the following diagram.

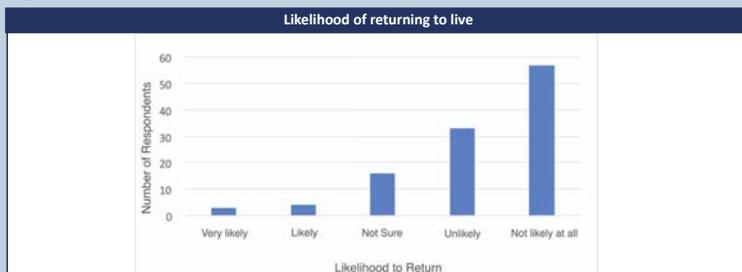
This indicates that even though people have left they still retain a strong connection with the area. The vast majority visit several times a year or more often affinity with the area. Further analysis will indicate if there is an age and/or a location component in the frequency of visiting. In any event, while people may have left, it can be argued that the area still seems to hold strong affective ties for them.

Respondents were then asked to indicate whether they wished to return to the area to live. The following diagram sets out the results.

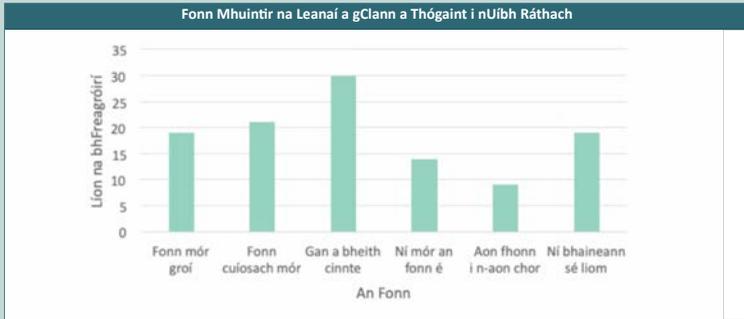

Over half of respondents have no particular wish to return to live in the area, though there is a large number who are undecided. These undecided respondents present a substantial opportunity for a returning diaspora to be a key mechanism for growing the population of the area.

Respondents were then asked to indicate the likelihood of their returning in the next three years. The following diagram sets out the results which makes it clear that very few deem it likely that they will return no matter how much they would wish to.

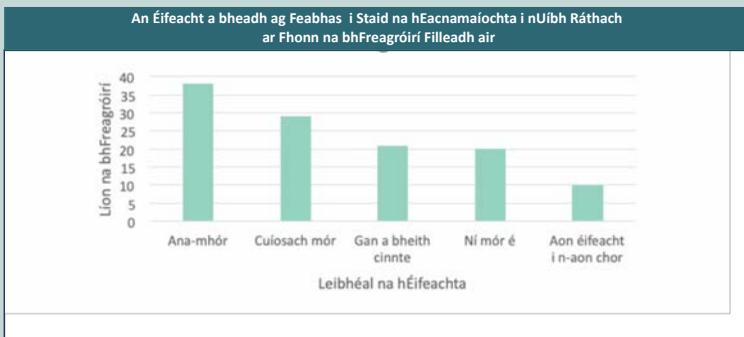

Bhí dearcadh eile le fáil ó na páirtithe go raibh leanaí acu, nuair a cuireadh ceist orthu ar mhaith leo a gclann a thógaint sa cheantar. Tá na torthaí leagtha amach sa léaráid seo leanas:

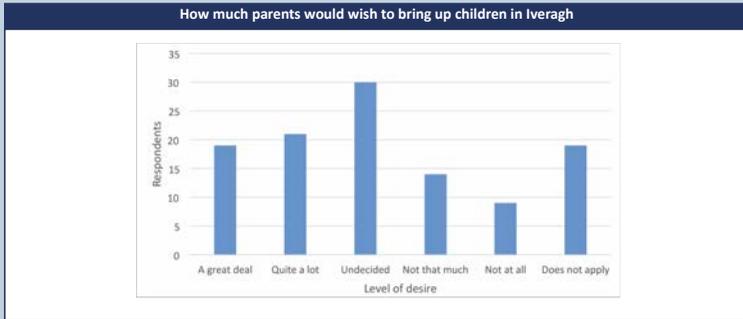

Tugann sé seo le tuiscint gur dóichí go dteastódh ó na daoine go bhfuil clann acu filleadh ar an gceantar ná mar a theastódh ó na daoine gan clann. Déanfar a thuilleadh anailíse air seo as seo amach, ach tugann sé le tuiscint, más é seo an grúpa sprice, go bhfuil sé criticiúil go mbeadh na seirbhísí a bheadh ag teastáil ó dhaoine le leanaí ar fáil ar chaidéan ard sa cheantar, chomh maith le deighléáil leis na ceisteanna a bhaineann leis an bhfostaíocht.

Cuireadh ceist ar na páirtithe cén tionchar a bheadh aige ar an bhfonn a bheadh orthu filleadh dá raghadh an eacnamaíocht i bhfeabhas. Is léir ó na torthaí, atá leagtha amach sa léaráid seo leanas, go mbeadh tábhacht nach beag ag baint leis sin, sa mhéid is gur léirigh breis is 50% díobh go ndéanfadh sé difríocht cuíosach mór nó an-mhór. Tugann sé sin le fios go mbaineann cuid mhaith den amhras atá ar na daoine mar gheall ar a bheith ag filleadh le cás na heacnamaíochta agus na fostaíochta.

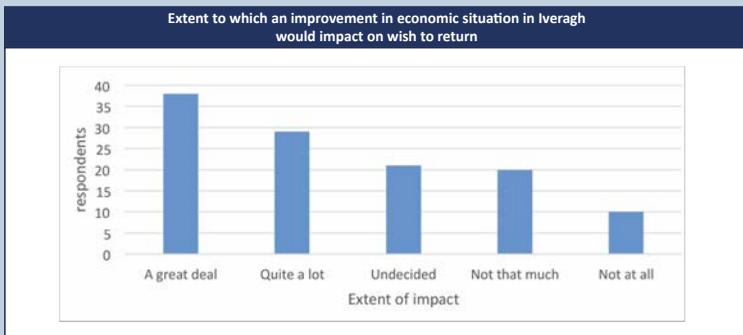

Another perspective was given by respondents with children who were asked if they would like to bring up their children in the area. The results are set out in the following diagram.

This suggests that those with children are more likely to have a wish to return to the area than those without. This will be further analysed at a later date but it does suggest that if this is the target group, then it is critical that the services required by and for children are of a high standard in the area as well as ensuring that the issues of employment are addressed.

Respondents were also asked to indicate the extent to which an improvement in the economic situation in the area would impact on their wish to return. It is clear from the results as set out in the following diagram that this would be of significant importance with well over 50% indicating that it would matter a great deal or quite a lot. This suggests that much of the doubt about returning is related to the economic/employment situation and that if this key matter were to be addressed it would have a significant impact on meeting the population challenges of the area.

Ar deireadh, lorgaíodh ar na páirtithe liosta d'fhachtóirí a chur i n-ord tábhachta, do réir an tionchar a imreodh na fachtóirí sin orthu féin ag filleadh ar Uíbh Ráthach. Léiríonn an tábla seo leanas na torthaí. Arís eile, léiríonn na torthaí seo an tábhacht a bhaineann leis an bhfostaíocht, agus leag na páirtithe luach ard ar an oideachas, ar an sláinte, agus ar an timpeallacht chomh maith.

Na fachtóirí a Imreodh Tionchar ar Chinneadh chun Filleadh ar Uíbh Ráthach												
	Fostaíocht ar chaidéan ard le tuarastal mór	Tuarastal cuíosach mór / fostaíocht le dealramh	An seans mo ghnó féin a chur ar bun	An seans chun cónaí sa Ghaeltacht agus an Ghaeilge a úsáid	Dea-scoileanna	Seirbhísí sláinte nó Leighis le dealramh	Timpeallacht ghlan	Sabhálteacht phearsanta	Eagraíochtaí briomhara pobail	Aiseanna Cultúrtha agus Chaitheamh Aimsire	Iompar Poiblí (ag taiseal go Cill Airne nó Trá Lí don obair san áireamh)	Feabhas ar an nascaitheacht (an leathanbhanda go háirithe)
An tábhacht is mó	40	16	6	9	40	3	3	3	3	4	3	6
	7	26	10	6	7	10	10	3	4	5	8	9
	7	8	14	5	7	10	10	3	5	8	9	8
	2	7	6	9	2	17	17	3	15	3	5	8
	1	4	4	10	1	14	14	8	4	11	1	4
	2	6	7	7	2	10	10	8	15	8	7	5
	3	3	4	7	3	3	3	14	10	9	5	7
	3	3	6	4	3	5	5	24	6	11	9	7
	2	3	6	7	2	3	3	6	25	7	11	11
	5	5	5	7	5	3	3	7	3	21	17	12
An tábhacht is lú	4	8	6	15	4	3	3	8	6	3	17	9
	13	5	22	15	13	7	7	4	1	3	8	16

Finally, respondents were asked to rank a variety of factors which might influence them in returning to Uíbh Ráthach. The following table sets out the results. Again, these clearly show the importance of employment, with education, health and the environment also scoring highly.

Factors which would impact on a decision to return to Uíbh Rathach												
	High quality, well-paid employment	A comfortable salary – decent employment	The possibility to set-up my own business	The option of living in An Ghaeltacht and using the Irish language	Good schools	Reliable Health / Medical Services	A clean environment	Personal safety / security	Vibrant community organisations	Cultural and Recreational Amenities	Public Transport (including for commuting to Kilarney / Tralee)	Improved connectivity (especially broadband)
Most important	40	16	6	9	40	3	3	3	3	4	3	6
	7	26	10	6	7	10	10	3	4	5	8	9
	7	8	14	5	7	10	10	3	5	8	9	8
	2	7	6	9	2	17	17	3	15	3	5	8
	1	4	4	10	1	14	14	8	4	11	1	4
	2	6	7	7	2	10	10	8	13	8	7	5
	3	3	4	7	3	3	3	14	10	9	5	7
	3	3	6	4	3	5	5	24	6	11	9	7
	2	3	6	7	2	3	3	6	25	7	11	11
	5	5	5	7	5	3	3	7	3	21	17	12
Least important	4	8	6	15	4	3	3	8	6	3	17	9
	13	5	22	15	13	7	7	4	1	3	8	16

AGUISÍN A DÓ – BAILL AN TASCFHÓRSA

An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail
An Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta
Bord Oideachas & Oiliúna Chiarraí
Coillte
Coláiste Mhuire gan Smál (Luimneach)
Coláiste na hOllscoile Corcaigh
Coláiste na Sceilge
Comhairle Contae Chiarraí
Comharchumann Naomh Fhionáin Teo
Comhchoiste Ghaeltacht Uibh Ráthaigh
Éigse na Brídeoige
Fáilte Éireann
Feidhmeannacht na Seirbhísí Sláinte
Fiontar Éireann
Gréasán Turasóireachta Chósta na Sceilge
Institiúid Teicneolaíochta Trá Lí
Ionad Taighde agus Nuálaíocht na Sceilge
Local Link Chiarraí
Oifig Fiontar Áitiúil Chiarraí
Páirtnéireacht Forbartha Chiarraí Theas CTR
Roinn an Leasa Shóisialaigh
Seacláidí na Sceilge
Teagasc
Údarás na Gaeltachta

APPENDIX TWO - MEMBERS OF THE TASK FORCE

An Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta
Coillte
Coláiste na Sceilge
Comharchumann Naomh Fhionáin
Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh
Department of Rural and Community Development
Department of Social Protection
Eigse na Brídeoige
Enterprise Ireland
Fáilte Ireland
IT Tralee
Kerry County Council
Kerry Education and Training Board
Kerry Leo
Local Link Kerry
Mary Immaculate College (Limerick)
Skellig Chocolate
Skellig Coast Tourism Network
Skellig CRI
South Kerry Development Partnership CLG
Teagasc
Udarás na Gaeltachta
University College Cork

AGUISÍN A TRÍ – CRUINNITHE AN TASCFHÓRSA

Cruinnithe de Thascfhórsa Idir-ghníomhaireachta Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh

- 1) Óstán Bhaile an Sceilg, 04.09.17
- 2) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 28.09.17.
- 3) Oifigí Roinn an Chultúir, na hOidhreacht & na Gaeltachta, Cill Airne, 01.11.17
- 4) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 28.11.17
- 5) Leabharlann Chathair Saidhbhín, 01.02.18
- 6) Leabharlann Chathair Saidhbhín, 15.03.18
- 7) Oifigí Roinn an Chultúir, na hOidhreacht & na Gaeltachta, Cill Airne, 02.07.18
- 8) Óstán an Great Southern, Cill Áirne 11.09.18
- 9) Oifigí Roinn an Chultúir, na hOidhreacht & na Gaeltachta, Cill Airne, 24.10.18
- 10) Oifigí Roinn an Chultúir, na hOidhreacht & na Gaeltachta, Cill Airne, 12.12.18

Cruinnithe Pobail 18.12.17

Ceantar

An Dromaíd
Cathair Dónall
An Coireán
Comhchoiste
,
An Gleann
Baile an Sceilg

I láthair

Cáit Uí Chonaill, Eoin Ryan, Breandán Ó Súilleabháin, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
John Joe Ó Laoghaire, Micheál Ó Conchúir, Seán Ó Gealbháin, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
Cuairt ar Thech Amergin – casadh le Michelle Fitzgerald ann
Michelle Uí Shúilleabháin, Mags Ní Mhathúna, Monique Fennell, Norma Moriarty, Emír Ní Mhurchú
,
Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
Mary Reardon, Madge Uí Mhurchú, Norma Moriarty, Emír Ní Mhurchú, Fíona de Buis,
Caitlín Breathnach
Micheál Ó Leidhin, Clíona Ní Bhraonáin, Des Cronin, David Walsh, Norma Moriarty,
Emír Ní Mhurchú, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach

Cruinnithe de na hIonadaithe Pobail ar an dTascfhórsa

- 1) Óstán Uíbh Ráthaigh, Cathair Saidhbhín, 23.01.18
- 2) Óstán Uíbh Ráthaigh, Cathair Saidhbhín, 31.01.18
- 3) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 17.05.18
- 4) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 10.07.18
- 5) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 11.07.18

Grúpaí Fócais

Earnáil an Ghnó, 01.02.18
Seisiún Brainstorming fé Fhorbairt an Ghnó, 15.03.18

APPENDIX THREE – TASK FORCE MEETINGS

Meetings of full Task Force

- 1) Óstán Bhaile 'n Sceilg, 04.09.17
- 2) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 28.09.17.
- 3) Oifig An Roinn Cultúir, Oidhreacht & Gaeltachta Gaeltachta, Cill Áirne 01.11.17
- 4) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 28.11.17
- 5) Leabharlann Chathair Saidhbhín, 01.02.18
- 6) Leabharlann Chathair Saidhbhín, 15.03.18
- 7) Oifigí An Roinn Cultúir, Oidhreacht & Gaeltachta, Cill Áirne 02.07.18
- 8) Óstán an Great Southern, Cill Áirne 11.09.18
- 9) Oifigí An Roinn Cultúir, Oidhreacht & Gaeltachta, Cill Áirne 24.10.18
- 10) Oifigí An Roinn Cultúir, Oidhreacht & Gaeltachta, Cill Áirne 12.12.18

Community Meetings 8.12.17

<i>Area</i>	<i>In Attendance</i>
An Dromaíd	Cáit Uí Chonaill, Eoin Ryan, Breandán Ó Súilleabháin, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
Cathair Dónall	John Joe Ó Laoghaire, Micheál Ó Conchúir, Seán Ó Gealbháin, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
An Coireán	Cuairt ar Thech Amergin – casadh le Michelle Fitzgerald ann
Comhchoiste	Michelle Uí Shúilleabháin, Mags Ní Mhathúna, Monique Fennell, Norma Moriarty, Emir Ní Mhurchú, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
An Gleann	Mary Reardon, Madge Uí Mhurchú, Norma Moriarty, Emir Ní Mhurchú, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach
Baile an Sceilg	Micheál Ó Leidhín, Clíona Ní Bhraonáin, Des Cronin, David Walsh, Norma Moriarty, Emir Ní Mhurchú, Fíona de Buis, Caitlín Breathnach

Meetings of Community Representatives on the Task Force

- 1) Óstán Uíbh Ráthaigh, Cathair Saidhbhín, 23.01.18
- 2) Óstán Uíbh Ráthaigh, Cathair Saidhbhín, 31.01.18
- 3) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 17.05.18
- 4) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 10.07.18
- 5) Comhchoiste Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 11.07.18

Focus Groups

- Business Sector 01.02.18
Business Development Brainstorming Session 15.03.18

AGUISÍN A CEATHAIR – MODHEOLAÍOCHT SONRAITHEACH AN PHLEAN GNÍOMHAÍOCHTA

Siad seo leanas na príomh bhearta a bhí mar chuid de mhodheolaíocht ullmhú an Phlean Gníomhaíochta:

1. Ag cruinnithe tosaigh an Tascfhórsa, deineadh socrúithe go mbeadh Oibrí Tionscnaimh ann chun cabhrú le forbairt an Phlean Gníomhaíochta.
2. Forbraíodh teimpléad tosaigh chun liosta a dhéanamh de na gníomhartha a bhí ar bun cheana féin nó a bhí pleanáilte ag na gníomhaireachtaí éagsúla, agus de na hacmhainní a bhí curtha ar leataoibh chun na gníomhartha san a chur i gcrích.
3. Aontaíodh go luath sa phróiseas go gceapfaí comhairleoir ón taobh amuigh chun cabhrú leis an bpróiseas, agus deineadh amhlaidh. D'fhreastail an comhairleoir ar chruinnithe an Tascfhórsa go léir as san amach, agus ar na cruinnithe leis na páirtithe éagsúla, agus d'oibrigh sé go díreach leis an mball foirne a bhí ceaptha don tionscnamh.
4. Dhein an comhairleoir athbhreithniú ar leaganacha luatha den teimpléad iomlán, agus deineadh measúnacht ar na hiontrálacha, ag féachaint chuige gur gníomhartha coicréideacha iad a fhéadfaí a chur i bhfeidhm. Tugadh an t-eolas sin thar n-ais do na páirtithe, agus forbraíodh liosta leasaithe de ghníomhartha.
5. Eagraíodh suirbhé ar an diaspora tríd an bpobal áitiúil, le maoiniú ó Údarás na Gaeltachta. Dhírigh an suirbhé seo ar na cúiseanna gur fhág daoine an ceantar, an seans a bheadh ann go bhfillfidís, agus na fachtóirí a imreodh tionchar ar a gcinní chuige sin.
6. Aontaíodh gurb iad an fhostaíocht agus caighdeán an tsaoil sa cheantar an dá phríomh-fhócas a bheadh ag an bPlean Gníomhaíochta, ó d'aithin an Tascfhórsa gurb iad an dá phríomh-fhachtóir iad a chothódh seasmhacht sa daonra, agus fás sa daonra as san amach.
7. Do chuir an comhairleoir agus an t-oibrí liosta de Chuspóirí agus d'Aidhmeanna le chéile, agus iad ag iarraidh díriú ar an dá phríomh-fhócas, agus aontaíodh ina dhiaidh sin gurb é an liosta sin a chuirfeadh an chreatlach ar fáil don Phlean Gníomhaíochta.
8. Reachtládh sraith cheardlanna, agus tugadh cuireadh do bhaill den phobal freastal orthu, chomh maith le baill den Tascfhórsa, chun plé a dhéanamh ar dheiseanna agus ar mheicníochtaí chun fostaíocht a chruthú sa cheantar.
9. Cuireadh le chéile liosta de ghníomhartha a dhíreodh ar gach ceann de na cuspóirí agus de na haidhmeanna, agus do phléigh an Tascfhórsa iad, ag gabháil trí roinnt leaganacha, á leasú agus á mbeachtú, ag féachaint chuige go dtiocfaidís leis na pleannanna agus leis na straitéisí éagsúla a bhí ann cheana, agus ag tabhairt san áireamh an seans go bhféadfaí iad a chur i gcrích.
10. Ullmhaíodh an chéad dréacht den Phlean Gníomhaíochta, agus istigh san áireamh ann do bhí an comhthéacs; caibideal anailliticiúil a d'ullmhaigh an Dr. Ó Caoimh; gníomhartha molta le spriocanna agus línte ama; agus an mheicníocht don chur i bhfeidhm.
11. Ghaibh an Dréacht den Phlean Gníomhaíochta trí roinnt leaganacha leasaithe, agus nuair a bhíodhas ag teacht chun deiridh leis na leasaithe sin, lorgaíodh ar na heagraíochtaí páirteacha a gcoimintim do na gníomhartha liostáilte ann a dheimhniú, agus a chur i n-úil chomh maith cén seans a bhí ann go réasúnta go mbeadh acmhainní ar fáil chun iad a chur i bhfeidhm.
12. Sara nglacfaí go críochnúil leis an bPlean, deineadh iarratas ar Chiste Athnuachtaint agus Forbairt na Tuaithe chun maoiniú a fháil chun Bainisteoir Tionscnaimh a fhostú chun an Phlean Gníomhaíochta a chur i bhfeidhm.

Le linn an phróisis ar fad, bhí a lán cruinnithe ag an Tascfhórsa, ag oibrí an tionscnaimh, agus ag an gcomhairleoir le daoine sna heagraíochtaí éagsúla, pé acu gur cuid den Tascfhórsa iad nó nach ea; ina theannta sin, bhí teangmháil rialta ag na daoine a bhí ag díriú an phróisis le sciarshealbhóirí eile, via r-phost agus i slite eile.

APPENDIX FOUR – DETAILED METHODOLOGY OF THE ACTION PLAN

The key actions which formed the methodology of the preparation of the Action Plan are as follows -

1. At the initial meetings of the Task Force a project worker was put in place to assist with the development of the Action Plan.
2. An initial template was developed to identify the actions which were already under way or planned by the various bodies and the extent to which resources had been assigned for the implementation of those actions.
3. At an early stage it was agreed that an external adviser would be appointed to assist with the process and this was done. The adviser subsequently attended all meetings of the Task Force as well as meetings with various stakeholders and worked directly with the staff member who had been assigned to the project.
4. Early iterations of the completed template were reviewed by the adviser and inclusions assessed as to the extent they comprised specific, implementable actions. This was fed back to participants and a revised set of actions developed.
5. A survey of the diaspora was organised through the local community and financed by Udarás na Gaeltachta. This survey focused on the reasons that people had left the area, the likelihood of their returning and the factors which would influence their decisions in that regard.
6. It was agreed that the two key focuses of the Action Plan should be employment and the quality of life in the area which had been identified as the two principal factors which could generate population stability and subsequently population growth.
7. A series of Goals and Objectives were identified by the adviser and the project worker which sought to address the two key areas of focus and these were subsequently agreed as providing the framework for the Action Plan.
8. A number of workshops were held to which members of the community as well as Task Force members were invited to identify opportunities and mechanisms for employment creation in the area.
9. Actions were identified which would seek to address each of the goals and objectives and these actions were considered by the Task Force through a number of iterations during which the actions were refined and modified to enhance their consistency with existing plans and strategies and to reflect the likelihood of their being capable of implementation.
10. A first Draft Action Plan was produced which included the context, an analytical chapter prepared by Dr. O’Caoimh, proposed actions with targets and timelines and the mechanism for implementation.
11. The Draft Action Plan also went through a series of iterations and refinements and, when the final iteration was being reached, participating organisations were asked to confirm their commitment to the actions identified and the reasonable likelihood of resources being or becoming available for their implementation.
12. Prior to its final adoption, an application for funding for a Project Manager for the implementation of the Action Plan was made to the RRDf.

Throughout the process there were many meetings of the Task Force, of the project worker and adviser, of those individuals with various organisations both of and not of the Task Force, together with regular email and similar contact between those operating the process and different stakeholders.

AGUISÍN A CÚIG – PRÓIFÍL NA GAELTACHTA 2018

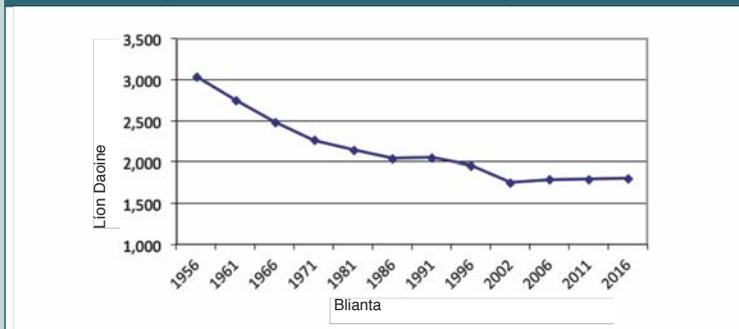
An Dr. Breandán Ó Caoimh & an Dr. Shane O'Sullivan

Cuireann na sonraí ó Dhaonáireamh 2016 deimhniú eile ar fáil ar na pátrúin déimeagrafacha agus socheacnamaíochta a léiríodh sa chéad phróifíl – sé sin le rá, laigí buana struchtúrtha, bainteach leis an imirce amach agus leis an daonra a bheith ag dul i n-aois. I dtéarmaí spásúla, siad na ceantair is sia ón gcósta, istigh i lár na leithinse, go bhfuil an dúshlán is mó rompu, agus tá méadú ag teacht i gcónaí ar líon na mbailte fearainn gan éinne ina chónaí iontu. Tá tábhacht ar leith ag baint leis an anailís seo ar leibhéal na mion-gheografaíochta, mar nuair a féachtar orthu go carnach, tá athrú á áirithe dultha i bhfeabhas, ach ag am céanna, tá ag méadú ar na fadbhanna a bhaineann leis an éagothromaíocht laistigh den Ghaeltacht, agus go deimhin, laistigh de Dheisceart Chiarraí.

An Déimeagrafaíocht

Léiríonn Daonáireamh 2016 go bhfuil daonra iomlán 1,808 duine i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh; is méadú beag é sin ar an bhfigiúr ón mbliain 2011 (1,795). Léiríonn an graf líniúil seo leanas an claonadh ginearálta fadaimseartha sa daonra le seasca bliain anuas. Léiríonn sé titim leanúnach anuas go dtí an mbliain 2002; ó shin i leith, tá teacht aniar beag i bhfigiúr an daonra. Ach ní haon chúiteamh i n-aon chor é sin ar an gcailliúint leanúnach a bhí ann ar feadh na mblianta fada roimhe sin. Ina theannta sin, tá ráta an teacht aniar sin i bhfad níos ísle ná ráta an teacht aniar i gContae Chiarraí ná an ráta i nÉirinn.

Figiúr a 1: Leibhéal an Daonra i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, 1956 - 2016

APPENDIX FIVE – GAELTACHT PROFILE 2018

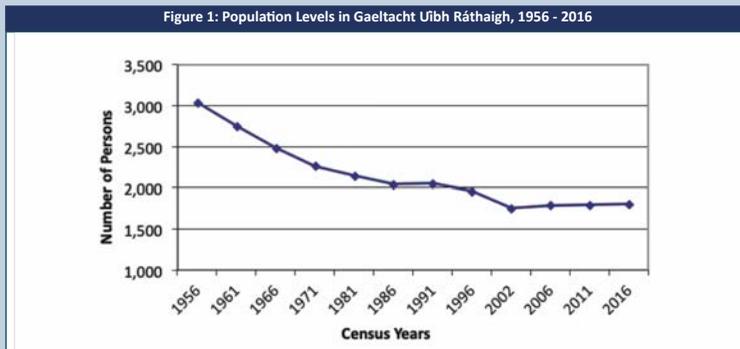
An Dr. Breandán Ó Caoimh & an Dr. Shane O’Sullivan

The 2016 Census of Population data provide further confirmation of the demographic and socio-economic patterns presented in the previous profile – namely those of persistent structural weaknesses, associated with out-migration and an ageing of the population. In spatial terms, the locations with the greatest challenges are inland areas, and the number of depopulated townlands continues to increase. This micro-level geographical analysis is important, as in cumulative terms, there are improvements in respect of some variables; yet internal disparities (within the Gaeltacht and indeed within South Kerry) are increasingly problematic.

Demographics

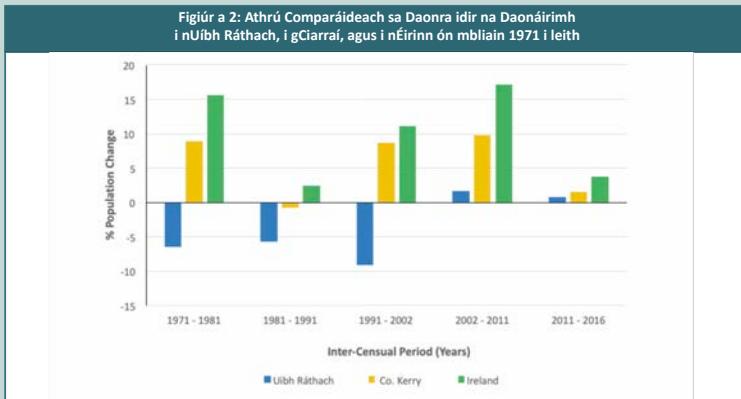
The 2016 Census of Population returns indicate that Gaeltacht Uíbh Ráthaigh has a total population of 1,808, which is a slight increase on the 2011 figure (1,795). The following line graph shows the overall longitudinal trend in the population over the past sixty years. It shows a continuous decline up to 2002. Since then, there has been a slight recovery in the population numbers. However, this increase does not compensate, in any way, for the sustained losses over the previous decades. Moreover, it is at a much lower rate than that experienced by County Kerry and by Ireland.

Figure 1: Population Levels in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, 1956 - 2016

Sa ghráf so leanas, cuirtear an t-athrú sa daonra idir na daonáirimh i gcomhthéacs comparáideach. Go deimhin, léiríonn sé go dtáinig meádu 0.72% ar dhaonra iomlán Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, ach níl sa ráta so ach leath an

ráta meánach i gContae Chiarraí don dtréimhse 2011 go 2016. Ar an gcuma chéanna, léiríonn an graf go bhfuil an teacht aniar i gContae Chiarraí fanta laistiar de cheann an Stáit.

Léiríonn na sonraí carnaithe go bhfuil beárna go leanúnach idir Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, Contae Chiarraí, agus Éirinn le leath chéad bliain anuas, cé go bhfuil an bheárna san ag dul i laghad.

Toghroinn (TR), nó cuid de Thoghroinn ("c"), atá laistigh de theorainn sonraithe na Gaeltachta. Léiríonn an tábla go raibh titim i ndaonra gach TR, ach amháin sa chuid sin de Thoghroinn Locha Luíoch atá laistigh den Ghaeltacht (an t-aonad staitisticíúil is lú atá laistigh den Ghaeltacht go hoifigiúil). Is sna ceantair is sia ón gCoireán agus ón bpríomhbhóthar ar an gcósta atá an titim is mó, go ginearálta.

Ag cuimhneamh dúinn ar an tábacht a bhaineann leis an éagsúlacht laistigh den cheantar, níor mhór anailís a dhéanamh ar na sonraí ar an mion-leibhéal. Léiríonn an tábla seo leanas líon iomlán na ndaoine ins gach

Tábla a 1: Líon Iomlán na nDaoine ins gach Toghcheantar, nó cuid de Thoghcheantar ("c"), i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, 2016

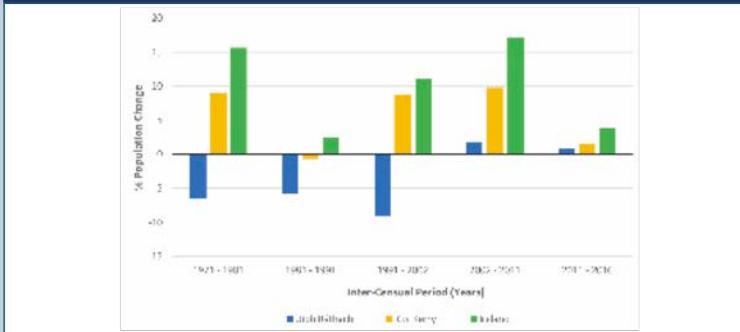
Toghcheantar:	1956	1961	1966	1971	1981	1986	1991	1996	2002	2006	2011	2016
Na Beathacha (pt.)	25	23	25	24	24	23	21	20	16	16	16	18
Baile an Sceilg	686	628	568	509	452	418	404	407	358	355	375	390
An Baile Breac (pt.)	115	114	106	115	75	65	64	70	69	63	52	54
Cathair Dónall (pt.)	113	104	94	96	118	76	182	139	102	103	84	94
Ceannúigh (pt.)	340	296	259	231	205	198	172	160	147	174	169	144
Doire Fhionáin (pt.)	274	234	198	181	190	180	166	172	161	130	144	139
Doire Ianna	400	358	320	289	268	274	260	232	209	212	210	195
An tImleach (pt.)	419	387	337	330	371	352	347	354	329	365	378	365
Loch Luíoch (pt.)	38	38	36	31	31	27	19	20	16	33	22	42
Máistir Gaoithe	190	176	170	135	121	129	124	101	83	73	61	67
Toghroinn Fhionáin	247	222	211	194	181	181	157	165	137	154	161	164
Trián Iarthach (pt.)	189	169	159	127	109	116	134	122	126	113	123	136
Uíbh Ráthach	3036	2749	2483	2262	2145	2039	2050	1962	1753	1791	1795	1808

Bunaithe ar fhigiúirí ó Dhaonáireamh na hÉireann, 2016, POS (CSO)

The following graph puts the recent inter-censal population change in a comparative context. It shows that while the total population of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh increased by 0.72%, this rate is only half the County Kerry

average for the period 2011 to 2016. The graph also shows how Kerry's performance lags behind that of the State.

Figure 2: Comparative Inter-Censal Population Change in Uíbh Ráthach, Kerry and Ireland since 1971

The cumulative data indicate a persistent, albeit narrowing, gap between Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland over the past five decades.

The table shows that, with the exception of part of the Loch Luíoch ED (the smallest statistical unit that is technically within the Gaeltacht), all EDs have experienced population loss.

Given the significance of internal disparities, it is essential to undertake a micro-level analysis of the data. The following table presents the total number of persons in each ED (Electoral Division) or part ED within the

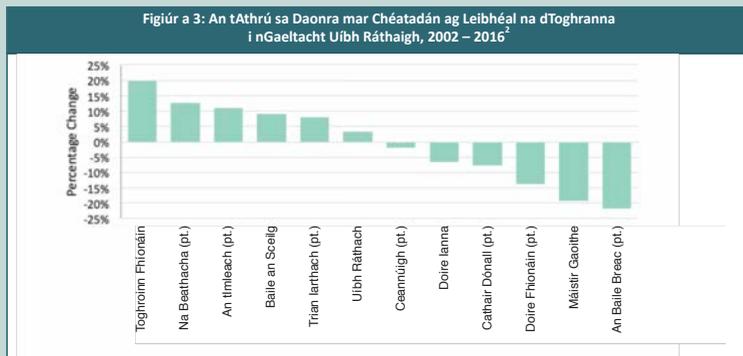
designated Gaeltacht boundary. The table shows that, with the exception of part of the Loch Luíoch ED (the smallest statistical unit that is technically within the Gaeltacht), all EDs have experienced population loss. Losses are generally most profound in the areas that are at greatest distance from Waterville and from the main coastal transport route.

Table 1: Total Number of Persons in each ED or Part-ED in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, 2016

Electoral Division:	1956	1961	1966	1971	1981	1986	1991	1996	2002	2006	2011	2016
Na Beathacha (pt.)	25	23	25	24	24	23	21	20	16	16	16	18
Baile an Scelig	686	628	568	509	452	418	404	407	358	355	375	390
An Baile Breac (pt.)	115	114	106	115	75	65	64	70	69	63	52	54
Cathair Dónall (pt.)	113	104	94	96	118	76	182	139	102	103	84	94
Ceannúigh (pt.)	340	296	259	231	205	198	172	160	147	174	169	144
Doire Fhionáin (pt.)	274	234	198	181	190	180	166	172	161	130	144	139
Doire Ianna	400	358	320	289	268	274	260	232	209	212	210	195
An tImleach (pt.)	419	387	337	330	371	352	347	354	329	365	378	365
Loch Luíoch (pt.)	38	38	36	31	31	27	19	20	16	33	22	42
Máistir Gaoithe	190	176	170	135	121	129	124	101	83	73	61	67
Toghroinn Fhionáin	247	222	211	194	181	181	157	165	137	154	161	164
Trián Iarthach (pt.)	189	169	159	127	109	116	134	122	126	113	123	136
Uíbh Ráthach	3036	2749	2483	2262	2145	2039	2050	1962	1753	1791	1795	1808

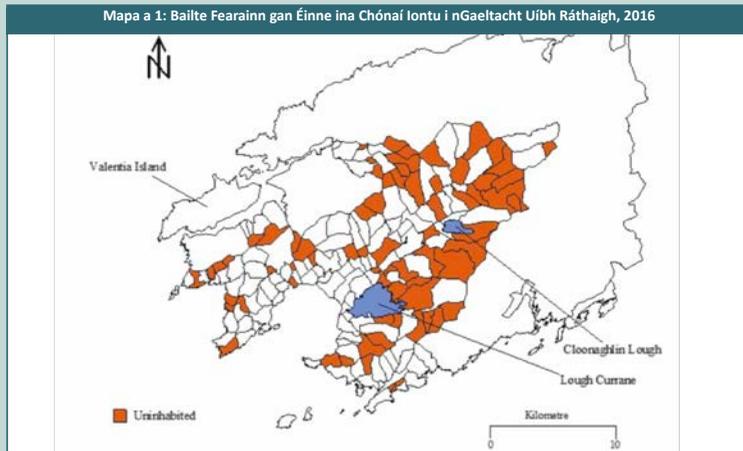
Based on figures from Census of Ireland, 2016, CSO

Léiríonn an graf so leanas go bhfuil an daonra fós ag titim i leath chuid de na Toghranna, i n ainneoin an teacht aniar ginearálta ón mbliain 2002 i leith.

Sa ghraf seo, i bpáirt leis an sraith seo leanas de mhaí ag leibhéal na mbailte fearainn, léirítear go soiléir an gá atá le díriú ar dhinimic imheánach Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. Tugann na léaráidí seo le fios gur cornpháirteanna tábhachtacha den déimeagrafaíocht iad an ghiorracht don Choireán agus teacht ar sheirbhísí bunúsacha poiblí, agus gur fachtóirí tábhachtacha iad sin i

n-athrú na déimeagrafaíochta. Léiríonn na sonraí ag leibhéal na mbailte fearainn go dtáinig méadú ar líon na mbailte fearainn gan éinne ina chónaí iontu ó 25 sa bhliain 2002 go dtí 81 sa bhliain 2016. Ina theannta sin, tá 19 gcinn de bhailte fearainn eile nach bhfuil oiread is deichniúir ina gcónaí iontu. Tá baol ar leithrigh orthu seo óna thuilleadh brú anuas ar líon na daonra.

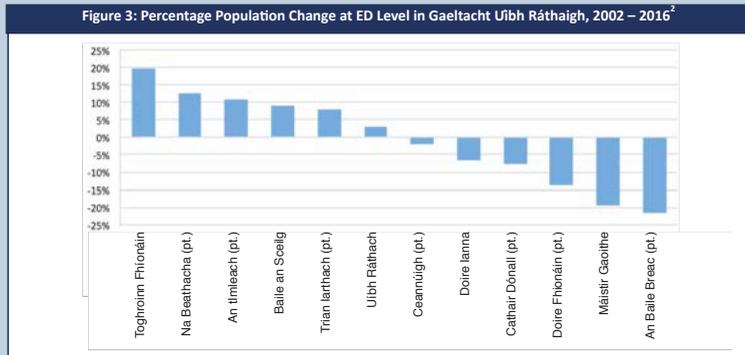

Mar is léir ón mapa, is sa taobh thoir den Gaeltacht atá formhór na mbailte fearainn nach bhfuil éinne ina chónaí iontu, cé nach ann atá siad go léir. Bunaíte ar an Daonáireamh agus ar an eolas áitiúil, is féidir a rá go mbaimeann na bailte fearainn seo leis na cnoic, le talamh imeallach feirmeoireachta, le coilteoireacht tráchtála, le droch-bhóithre, agus le leibhéal íseal den cheangailteacht fisiciúil. Níl ach leibhéal íseal de ghníomhartha

eacnamaíochta sna bailte fearainn seo agus sna bailte taobh leo; bhí droch-thionchar ag próiseas athstruchtúru na tuaithe orthu; agus ní cuireadh ar a gcumas a mbonn eacnamaíochta a éagsúlú, rud is féidir a cheangal, go pointe ar a laghad, le ceal infheistíochta sa cheangailteacht agus le nádúr guagach sholáthar na seirbhísí. Dá réir sin, siad na codanna sin den Gaeltacht na codanna is laige maidir le táscairí eacnamaíochta agus sóisialta.

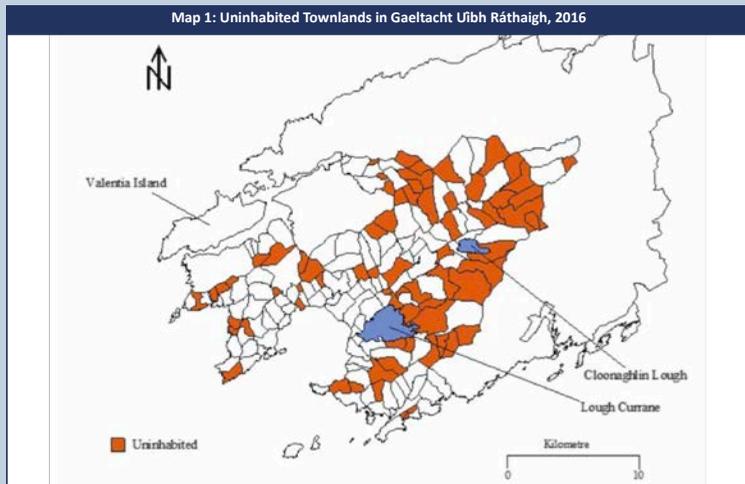
²Tá TR Locha Luíoch coimeáda as an áireamh don gcur i láthair seo. Do tháinig méadú 162% ar a dhaoine siúd (ó 16 dhuine go dtí 42 dhuine).

The following graph shows that, despite the overall recovery since 2002, half of EDs continue to experience population decline.

This graph, together with the following series of townland-level maps, clearly illustrates the need to address the internal dynamics of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. They suggest that proximity to Waterville and access to basic public services are important components of, and drivers of demography. The townland-level data

show that the total number of uninhabited townlands has increased from twenty-five in 2002 to eighty-one in 2016. In addition, there are a further nineteen townlands with fewer than ten residents. These are particularly vulnerable to further downward demographic pressures.

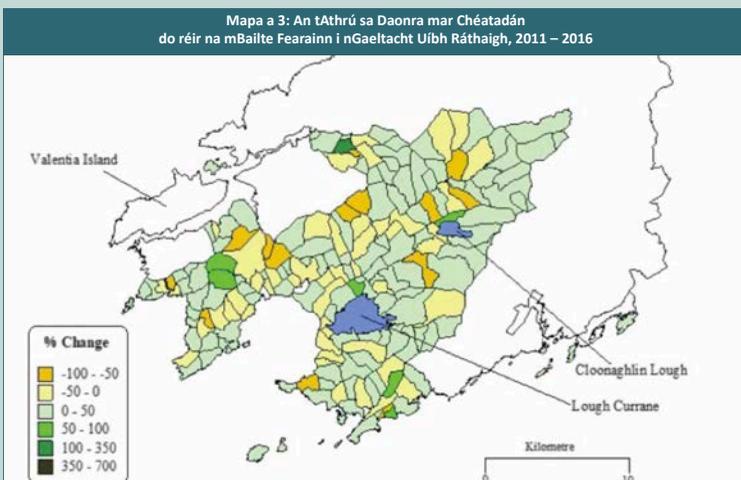
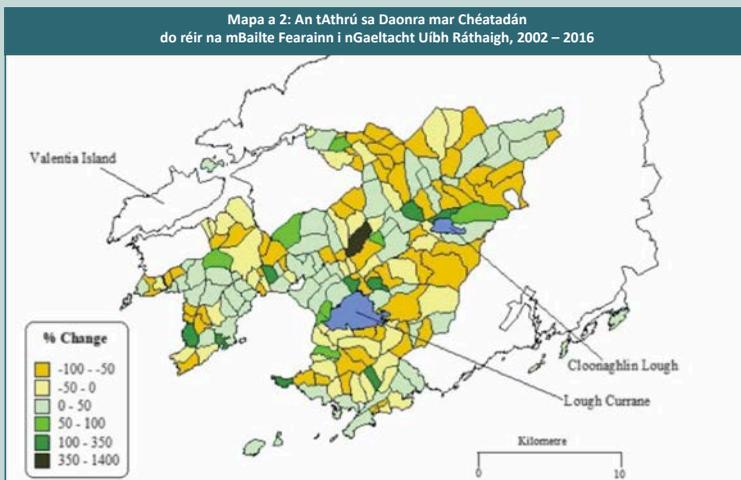
As the map clearly shows, uninhabited townlands are predominantly, although not exclusively in the east of the Gaeltacht. These locations are associated with the uplands, more marginal farmland, commercial afforestation, poorer roads and lower levels of physical connectivity. There are also lower levels of economic activity in these townlands and in the adjoining areas;

they have been adversely affected by the processes of rural restructuring, and their economic bases have not been enabled to diversify, which can be associated, in part at least, to a lack of investment in connectivity and the precarious nature of service provision. Thus, these parts of the Gaeltacht are weakest in respect of economic and social indicators.

²Loch Luíoch ED has been excluded – for presentation purposes. Its population increased by 162% (from 16 to 42 persons).

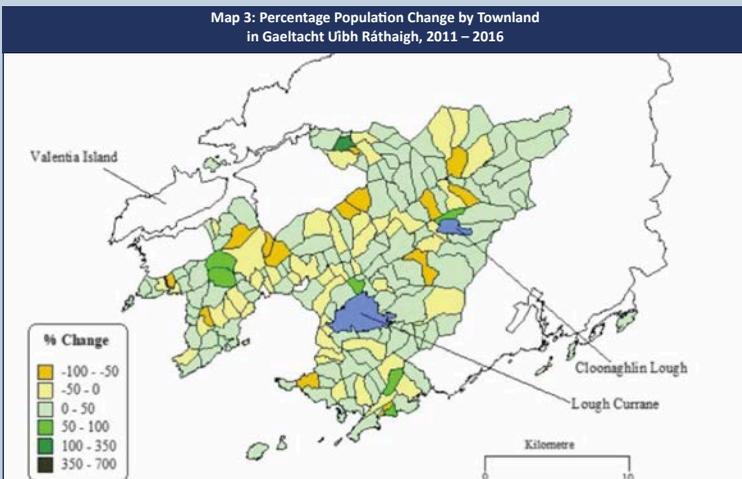
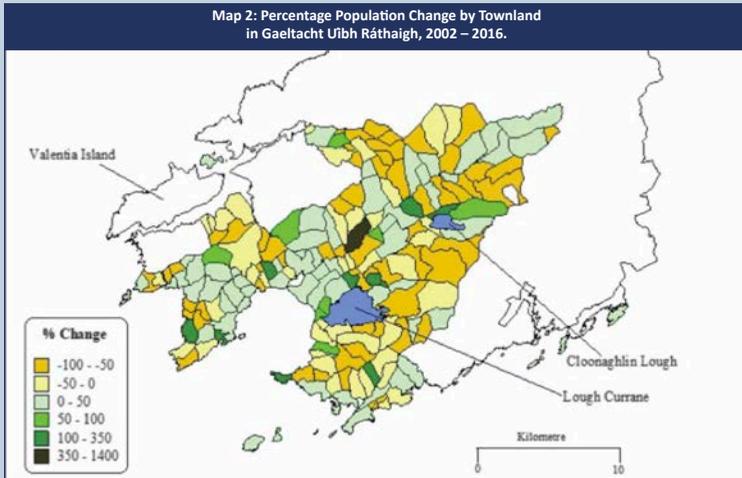
Ina theannta sin, is laige atá inbhuanaitheacht na timpeallachta iontu ná mar atá sé i limistéirí eile, mar sé cur chuige an aon bharrá amháin atá sa choillteoireacht iontu ó na 1980í i leith (plandaíl den sprús Sitka agus de sprús na hIorua don chuid is mó), agus ní leagann an cur chuige sin an bhéim chéanna ar an éagsúlacht agus ar an inbhuanaitheacht agus a gheofaí i dtionscnaimh nuaimseartha sa choillteoireacht.

Léiríonn an mapa seo leanas na hathraithe atá tairlíte le himeacht ama, agus an meadú i líon na mbailte fearainn gan éinne ina chónaí iontu. Mar a léiríonn an mapa, tá seasamh buan i ráta an bhánaíthe le himeacht ama, agus is sna ceantair is sia ná 3 go 5 km ón gCoireán agus ó Bhaile an Sceilg is airde dó.

Environmental sustainability is also weaker than in other localities, as the monoculture approach to afforestation (plantations of mainly Sitka spruce and Norway spruce), in these areas, since the 1980s, does not place the same value on biodiversity and sustainability that one finds in more contemporary afforestation projects.

The following two maps show the changes that have taken place over time, with the increase in the number of uninhabited townlands. As the maps illustrate, the rate of depopulation is persistent over time, and has been greatest outside of areas that are more than 3 km to 5 km from Waterville and Baile na Sceilge.

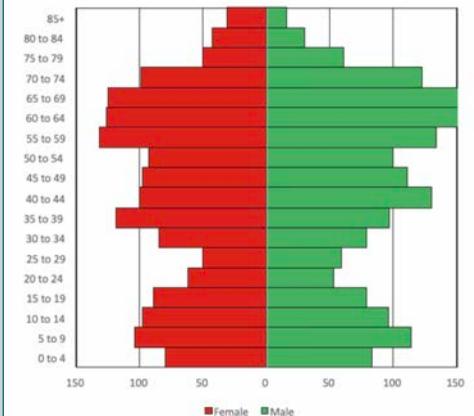

Comhpháirteanna an Athrú sa Daonra

Baineann athruithe sa daonra le struchtúr aoise an daonra. I gcás Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, is amhlaidh a bheidh an daonra ag dul san aois da réir. Léiríonn an graf so leanas pirimid dhaonra an cheantair, bunaithe ar Dhaonáireamh 2016. Mar is léir, tá sciar as réir de dhaoine os cionn cúig bliana is leath chéad d'aois i nGhaeltacht Uíbh Ráthaigh.

Léiríonn pirimid an daonra chomh maith an ghné is mó imní de struchtúr dhaonra na Gaeltachta, sé sin le rá, gainne na ndaoine idir fiche blian agus ceithre bliana is tríocha d'aois. De ghnáth, is amhlaidh a fhágann na daoine sa ghrúpa aoise seo an ceantar nuair a chríochnaíonn siad an t-oidreachas ar an tarna leibhéal, agus mar a léiríonn an suirbhé a dheimhíonn Comhchoiste ar an diaspóra, ní gnách go bhfilléann na daoine óga sin ar Uíbh Ráthach. Tá droch-éifeacht substaintiúil aige seo ar bheocht na déimeagrafaíochta, mar sé a bhíonn ann dá thoradh ná titim i líon na leanaí san áit, agus cuireann sé sin a thuilleadh le fáinne fí an bhánaithe. Dá réir sin, níor mhór d'aon straitéis d'fhorbairt an cheantair díriú, inter alia, ar fhéachaint chuige go mbeadh tarrac i nGhaeltacht Uíbh Ráthaigh ar dhaoine óga, chun go mbeadh an rogha acu an mairfidís san áit nó nach ndéanfaidís. Is léir ón bpróifíl déimeagrafach chomh maith go bhfuil tábhacht ar leith ag baint le hinfeistíocht i seirbhísí do dhaoine críonna, cothú na rochtaineachta san áireamh, agus forbairt an

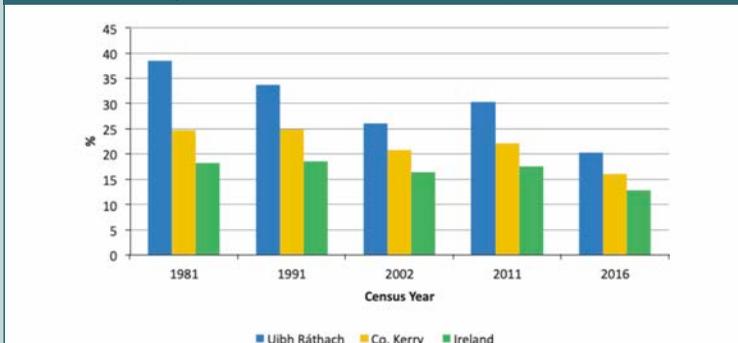
Figiúr a 4: Pirimid Dhaonra Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh, 2016

eacnamaíocht shóisialta. Go deimhin, tá sé léirithe ag staidéir eile cheana (Ó Caoimh, 2015) go bhfuil sé de chumas ag an sochaí sibhialta i nUíbh Ráthach fiontair bhunaithe sa phobal agus fiontair san eacnamaíocht shóisialta a reachtáil.

Sna grafanna seo leanas, mar gheall ar chóimheas na beochta agus cóimheas spleáchais na ndaoine aosta, léirítear arís an gá mór atá le hinfeistíocht sna seirbhísí do dhaoine críonna agus le cur le mealladh an cheantair ar dhaoine óga.

Figiúr a 5: Cóimheas Spleáchais na nDaoine Aosta i nGhaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, do bhlianta áirithe den nDaonáireamh, 1981 - 2016

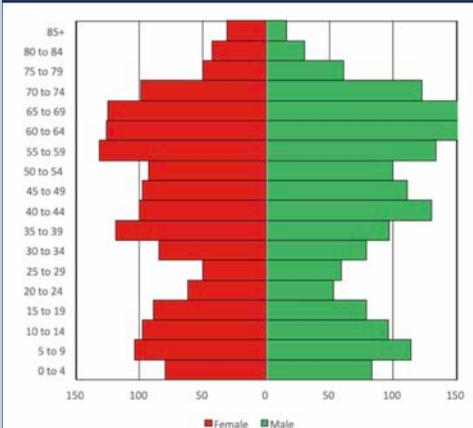

Components of Population Change

Population change is associated with the age structure of the population. In the case of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, this implies an ageing of the population. The following graph presents the area's population pyramid, based on the 2016 Census of Population. As it clearly shows, Gaeltacht Uíbh Ráthaigh has a disproportionate number of persons aged over fifty-five years of age.

The population pyramid also clearly illustrates the most worrying aspect of the Gaeltacht's population structure, namely the under-representation of persons aged twenty to thirty-four. This age cohort tends to leave the locality on completion of second-level education, and as the diaspora survey undertaken by the Comhchoiste reveals, young people do not tend to return to Uíbh Ráthach. This has considerable negative consequences for demographic vitality, as it leads to a decline in the number of children locally, thus further propelling the downward demographic spiral. Thus, any development strategy for the area needs to focus, inter alia, on making Gaeltacht Uíbh Ráthaigh attractive to young adults, so that they have a choice in respect of living locally or not. The demographic profile also underscores the importance of investment in services for older people, including the

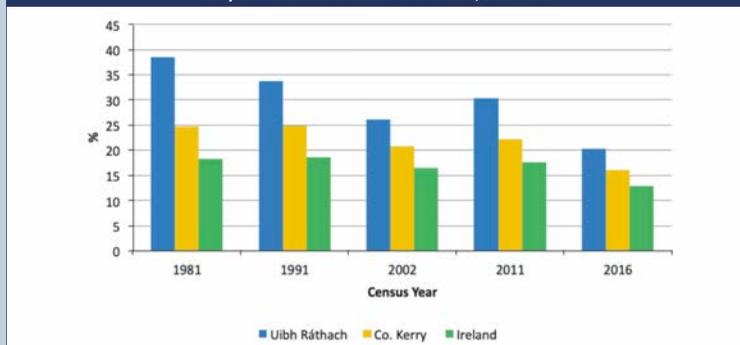
Figure 4: Population Pyramid for Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, 2016

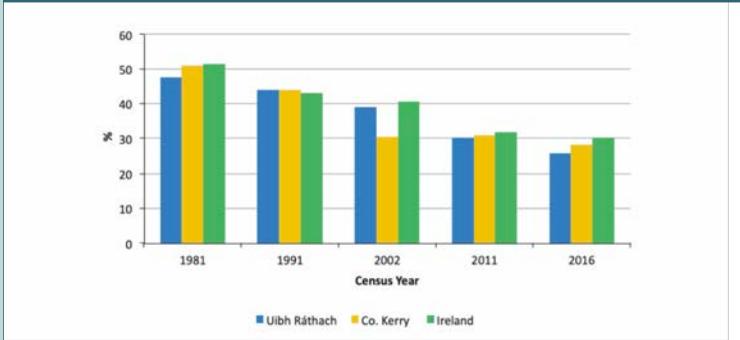
promotion of accessibility and the development of the social economy. Indeed, earlier studies (O'Keeffe, 2015) have demonstrated the capacity of civil society in Uíbh Ráthach to run community-based and social economy enterprises.

The following graphs on the age dependency and vitality ratios further underscore the need to invest in serving older people and in making the area attractive to young adults.

Figure 5: Elderly Dependency Ratio in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland for selected Census Years, 1981 - 2016

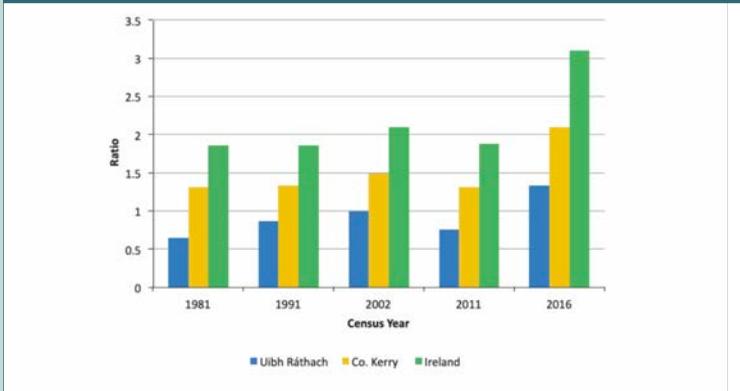

Figiúr a 6: Cóimheas Spleáchais na nÓg i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, do bhlianta áirithe den nDaonáireamh, 1981 - 2016

Léiríonn na grafanna so thuas an cóimheas árd de dhaoine aosta agus an cóimheas íseal de dhaoine óga i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh. Léiríonn na sonraí chomh maith go bhfuil an bheárna idir nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, Contae Chiarraí, agus an Stát á dhúnadh beagánín le tríocho bliain anuas.

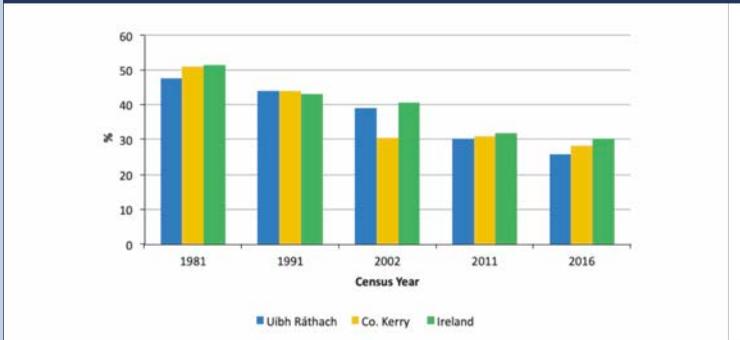
Figiúr a 7: Cóimheas Bheocht na Déimeagrafaíochta i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, do bhlianta áirithe den nDaonáireamh, 1981 - 2016

Tá áisiúlacht ar leith ag baint leis na sonraí faoi bheocht na déimeagrafaíochta, mar is tuar iad ar na claonta a bheidh ag teacht. Tugann siad le fios go leanfaidh fás an daonra i nÉirinn go ceann blianta fada. Go deimhin, is factóir tábhachtach i bPlean Náisiúnta na Forbartha é an tuiscint ar an méid a fhásfaidh an daonra (timpeall milliún duine as seo go ceann fiche bliain). Mar a léiríonn an graf seo thuas, tá cóimheas na beochta i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh níos lú ná leath an mheán náisiúnta, agus is

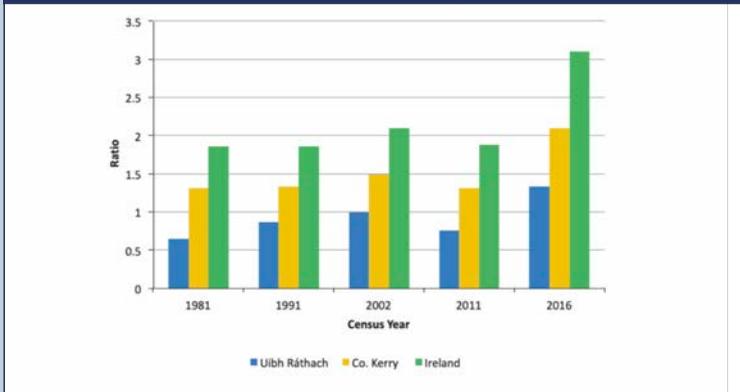
ionann é sa lá atá inniu ann is an ráta a bhí ag Contae Chiarraí sa bhliain 1981. Dá réir sin, tá sé de chumas ag an gceantar an daonra a mhéadú; ón uair go bhfuil an cóimheas os cionn a haon (1.3 is ea é), tá sé le tuiscint go bhfuil cumas agus poitínseal athnuachana ann. Ach is léir go bhfuil gá le hinfheistíocht san infreastructúr cruaidh agus san infreastructúr bog araon chun cur ar chumas an cheantair é sin a dhéanamh.

Figure 6: Youth Dependency Ratio in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland for selected Census Years, 1981 - 2016

The above graphs show the higher proportions of older persons and the smaller proportions of younger persons in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. The data also reveal a narrowing of the gap between Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, County Kerry and the State, over the past three decades.

Figure 7: Demographic Vitality Ratio in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland for selected Census Years, 1981 - 2016

The data on demographic vitality are particularly useful, as they provide an indication of future trends. They suggest sustained population growth in Ireland over the coming decades. Indeed, the projected population increase (of approximately one million over the next twenty years) is a significant driver of the National Planning Framework. As the graph above shows, the vitality ratio in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh is less than half the national average, and is the equivalent today of that

of County Kerry in 1981. Thus, the locality has the capacity to grow its population; the fact that its ratio exceeds one (it stands at 1.3) indicates that it has rejuvenation capacity and potential. However, there is a clear need for investment in both hard and soft infrastructure to enable the area to do so.

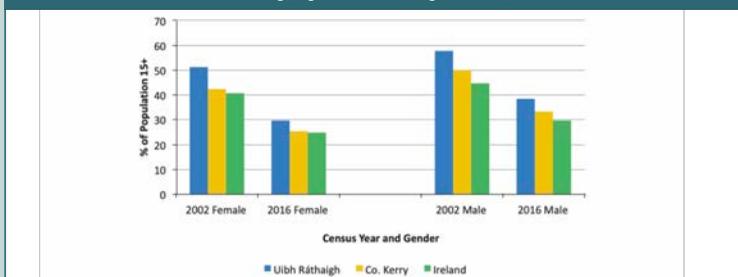
Leibhéal an Oideachais

Agus próifíl á dhéanamh ar threolaíocht dhaoine aon áit ar leith, bíonn tábhacht i gcónaí le sonraí fé leibhéal an oideachais atá ag muintir na háite. Ach is as an nDaonáireamh a fáisceadh na sonraí a pléitear anso, agus ní thagraíonn siad san d'éinne ach amháin do lucht cónaithe an cheantair. Mar sin, tá grúpa mór daoine coimeáda amach as an áireamh: na daoine go léir a chuaigh ar scoil sa cheantar, agus a d'ímhig amach as ina dhiaidh san chun oideachas ar an dtríú leibhéal a bhaint amach, ach nár fhíll air ina dhiaidh sin. Is léiriú é próifíl oideachais an cheantair ar phróifíl aoise an cheantair, nach próifíl óg é, agus is léiriú é nach mbíodh oiread

deiseanna oideachais ag na seana ghlúinte agus a bhíonn ag daoine óga an lae inniu. Dá réir sin, tá na figiúirí sa daonáireamh don leibhéal oideachais is airde a bhain muintir Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh amach níos ísle ná na figiúirí céanna do Chontae Chiarraí, nó don Stát ina iomláine.

Léiríonn an graf seo leanas gur airde é sciar na ndaoine i nUíbh Ráthach (38%) gurb é an Teastas Sóisearach / an Mheán teistiméireacht nó a leithéid céanna an leibhéal oideachais is airde a bhaineadar amach ná an sciar céanna do Chontae Chiarraí (33%) ná d'Éirinn (30%).

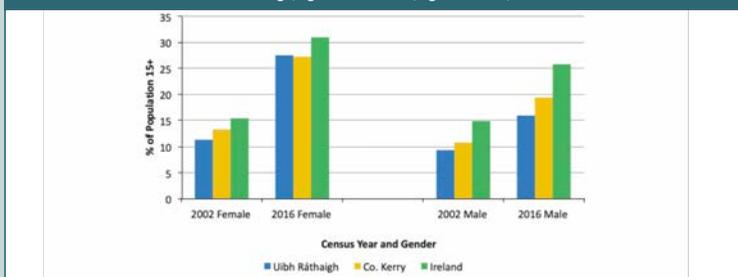
Figiúr a 8: An Sciar den nDaonra (15 bliana d'aois nó os a chionn), do réir Inscne, gurb é an dara leibhéal íseal an leibhéal oideachais is airde a bhaineadar amach i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, do bhlianta áirithe

Ní hé an pátrún céanna leis an ngraf seo thuas a léirítear sa ghráf seo, ach a mhalairt ghlan. Léiríonn sé gur ísle an céatadán de mhuintir Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh go bhfuil cáilíocht tríú leibhéal acu, ag leibhéal na céime nó níos airde, ná mar atá i gContae Chiarraí ná sa Stát. Siad seo leanas na figiúirí: 16%, 19%, agus 26% fá seach. Ní le Gaeltacht Uíbh Ráthaigh amháin a bhaineann na sonraí seo ná na pátrúin seo idir na daonáirimh, mar a léirítear iad sa dá ghráf seo; is gnáth-ghné iad de phróifíl oideachais fhormhór na gceantar i gCiarraí lasmuigh den triantán idir Thrá Lí, Cill Airne, agus Cill Orglan, agus tá ceantair ar nós Cheantar Bardasach Lios Tuathail san áireamh anseo nach gnách go gcuimhnítear

orthu mar cheantair imeallacha. Mar sin, ní haon léiriú é sonraí an oideachais ar chumas mhuintir na háite; is amhlaidh gur léiriú iad ar an gcumas atá ag Gaeltacht Uíbh Ráthaigh go háirithe, agus ar an tuath i gCiarraí go ginearálta, daoine óga le leibhéal ard oideachais a mhealladh nó a choimeád. Dá réir sin, cé go léiríonn na sonraí bearnaí i n-oideachas na ndaoine fásta agus san oideachas leanúnach gur léir gur gá díriú orthu, ag an am céanna, léiríonn siad an tábhacht a bhaineann le éagsúlú na heacnamaíochta agus le hinfheistíocht i gcaighdeán an tsaoil, chun go mbeadh an rogha ag daoine óga proifisiúnta fanacht ag maireachtaint agus ag obair go háitiúil, más é sin is rogha leo.

Figiúr a 9: Céatadán an Daonra (15 bliana d'aois nó os a chionn), do réir Inscne, gurb é an Tríú Leibhéal (céim nó níos airde) an leibhéal oideachais is airde a bhaineadar amach i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, do bhlianta áirithe

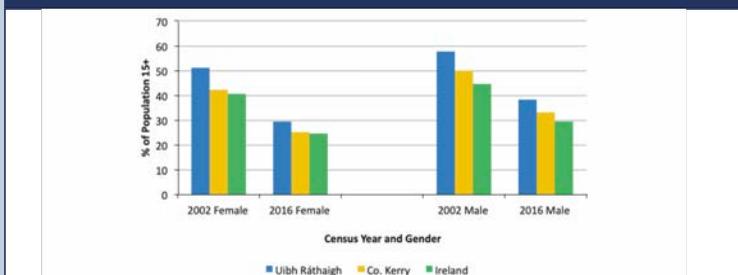
Educational Attainment

Data on educational attainment are always important in profiling the human geography of any place. However, as the data presented here are extracted from the Census of Population, they refer only to the resident population, and are therefore exclusive of the many people who received their schooling locally, and who subsequently migrated to access third-level education but did not return to Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. The local educational profile is reflective of the older age profile, and the fact that older generations did not have as many educational opportunities as do young people today. Consequently,

the census data show lower levels of educational attainment among the population of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, than is the case in County Kerry or the State as a whole.

The following graph shows that Gaeltacht Uíbh Ráthaigh has a higher percentage of persons (38%) than County Kerry (33%) and Ireland (30%) for whom the highest level of qualification is the Junior / Intermediate Certificate or equivalent.

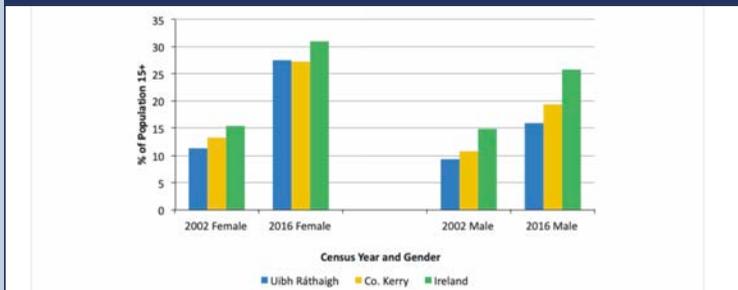
Figure 8: Proportion of the Population (aged 15+), by Gender, whose highest level of educational attainment is lower second level in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland for selected years.

he following graph shows a converse pattern to the previous one. It illustrates that Gaeltacht Uíbh Ráthaigh has a lower proportion of persons with a third level qualification, at degree level or higher, than is the case in County Kerry or the State. The corresponding figures are: 16%, 19% and 26% respectively. These data and the intercensal patterns shown on both graphs are not unique to Gaeltacht Uíbh Ráthaigh but are indicative of the educational profile of most of Kerry outside the Tralee – Killarney – Killorglin Triangle, including areas not traditionally considered as peripheral (such as the

Listowel Municipal District). Hence, the educational data are revealing, not so much in respect of the capacity of the local population, but as regards the ability of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, in particular, and rural Kerry in general, to retain and / or attract well-educated young people. Thus, while the data point to gaps in respect of adult and continuing education that very clearly need to be addressed, they also underscore the importance of economic diversification and investment in quality of life, so that young professionals can have the choice to live and work locally, if they so desire.

Figure 9: Proportion of the Population (aged 15+), by Gender, whose highest level of educational attainment is Third Level (degree or higher) in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland, for selected years.

Tá difríocht shubstaintiúil le tabhairt faoi ndeara idir an dá inscne sna sonraí ar leibhéal an oideachais. Tugann an difríocht seo le tuiscint go bhfuil gá le eadarghabháil go háitúil sa traenáil, san oideachas leanúnach, agus san oideachas do dhaoine fásta, chun freastal go gníomhach ar na fir, ag gach grúpa aoise. Is géire an gá atá leis seo i nUibh Ráthach ná mar atá sna ceantair geografúla eile a pléitear anseo.

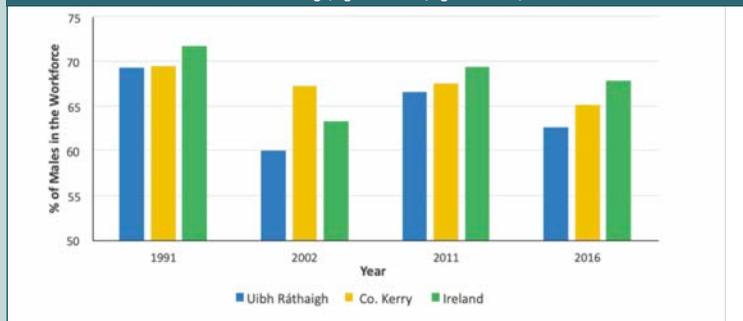
Léiríonn anailís ar leibhéal an oideachais ag leibhéal na dToghtranna gur mó an gá atá le hinfeistiocht san oideachas agus sa traenáil sna ceantair is mó tuath i nDeisceart Chiarraí.

An Eacnamaíocht

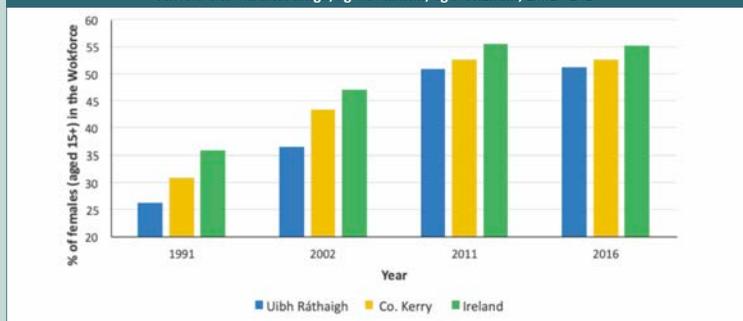
Cuireann an Daonáireamh réimse de shonraí ar fáil ar roinnt athrúga eacnamaíola. Ina measc, tá an pháirtíocht i lucht an tsaothair, rátaí na fostaíochta nó na dífhostaíochta, agus próifíl na ngairmeacha.

Mar a léiríonn na grafanna seo leanas, tá ráta na páirtíochta i lucht an tsaothair i gcónaí níos ísle i nGaeltacht Uibh Ráthaigh ná mar a bhíonn sé i gContae Chiarraí ná i nÉirinn ina iomláine. Ina theannta sin, tá páirtíocht na mban i lucht an tsaothair ag dul i méid, le himeacht ama, ag gach leibhéal den gheografaíocht. Tá ráta an mhéadú i bpáirtíocht na mban i lucht an tsaothair níos airde i nGaeltacht Uibh Ráthaigh ná mar atá sé i nÉirinn.

Figiúr a 10: Rátaí Pháirtíocht na bhFear i Lucht an tsaothair i nGaeltacht Uibh Ráthaigh, i gCo. Chiarraí, agus i nÉirinn, 1991 - 2016

Figiúr a 11: Rátaí Pháirtíocht na mBan i Lucht an tsaothair i nGaeltacht Uibh Ráthaigh, i gCo. Chiarraí, agus i nÉirinn, 1991 - 2016

The data on educational attainment also show a considerable gender disparity. This disparity points to the need for locally-based adult and continuing education and training interventions to actively reach out to men – across all age cohorts. This need is more pronounced in Uíbh Ráthach than in the other geographies presented here.

An ED (Electoral Division) level analysis of the data on educational attainment shows that the need for investment in education and training is greater in the more rural parts of South Kerry.

Economy

The Census of Population provides a range of data on several economic variables. These include labour force participation, employment / unemployment rates and occupational profile.

As the following graphs show, workforce participation rates in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh have been consistently lower than in Kerry and across Ireland, as a whole. In addition, female participation in the labour force has increased, over time, in all geographies. The rate of increase in female participation in the labour force is higher in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh than in Ireland.

Figure 10: Male Labour Force Participation Rates in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Co. Kerry and Ireland, 1991 - 2016.

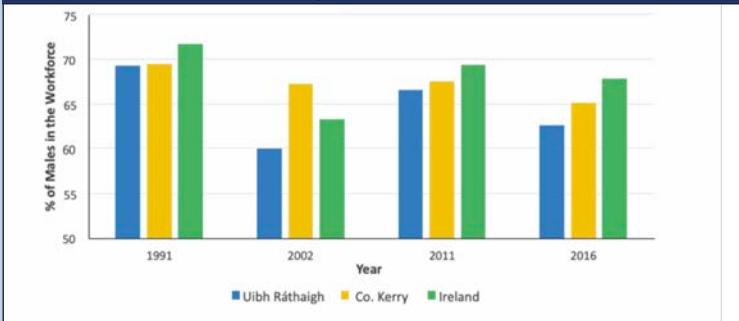
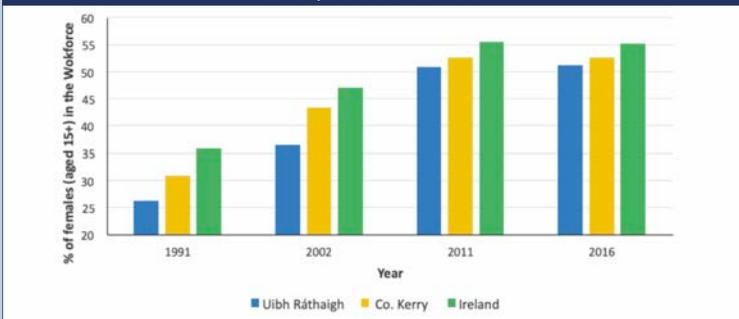

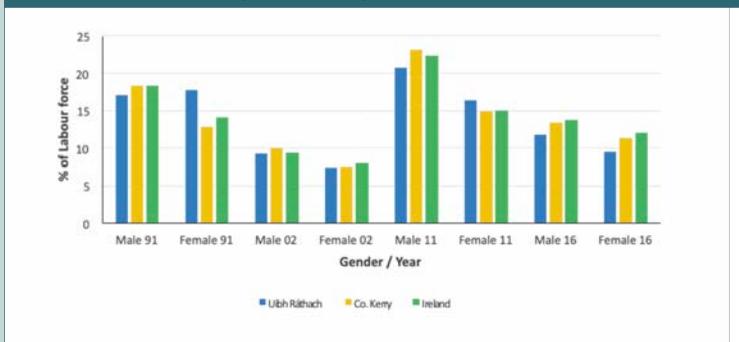
Figure 11: Female Labour Force Participation Rates in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Co. Kerry and Ireland, 1991 - 2016.

Má tógairt a dteannta a chéile na grafanna anso thuas féin bpáirtíocht i lucht an tsaothair agus na sonraí seo leanas mar gheall ar an ndífhostaíocht, chítear an éifeacht a bhí ar chomhdhéanamh lucht an tsaothair ag an “dTiogair Ceilteach”, mar a tugtar air, agus ag an gcúlú a bhí san eacnamaíocht ó shin, agus atá i gcónaí ann go háitiúil. Tá an éifeacht san níos soiléire i gcás na bhfear ná i gcás na mban, ón uair gur dóichí go mbeadh na fir ag obair sna hearnálacha traidisiúnta (ar nós an fheirmeoireacht agus an tógáil), nuair is dóichí go mbeadh na mná ag obair i dtionsclaíochtaí na seirbhísí nó sa tseirbhís phoiblí.

Is fianaise iad na claontáí idir 2011 agus 2016 go raibh téarnamh san eacnamaíocht ag an leibhéal náisiúnta, mar a léiríonn an méadú i líon lucht an tsaothair agus an laghdú i ráta na dífhostaíochta. Ach níl na hathraithe sin le tabhairt faoi ndeara i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, sa tslí is go bhfuil sé míchruinn ó thaobh na staitisticí de (faoin mbliain 2016, ar a laghad) a bheith ag caint ar théarnamh san eacnamaíocht go háitiúil.

Figúir a 12: Rátaí na Dífhostaíochta i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, 1991 - 2016

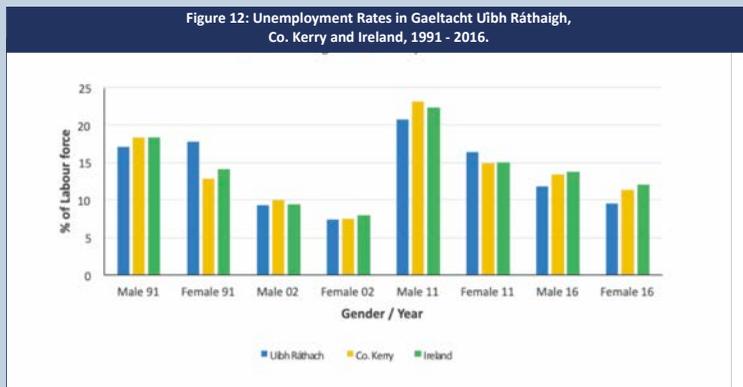
De dheasca an imirce amach as an gceantar, agus struchtúr aoise an daonra, is gnách go mbíonn rátaí ísle dífhostaíochta i gceantair geografúla ar nós Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh (áiteanna faoin tuath gan mórán deiseanna sna seirbhísí comhaimseartha ná i n-eacnamaíocht an eolais). Ina leithéid seo de chás, is coitianta é an fhostaíocht tearc, nó an “under-employment”.

Tá difríochtaí móra le feiscint idir an dá inscne sna grafanna seo leanas faoi chomhdhéanamh lucht an tsaothair (do réir grúpaí tionsclaíochta), ag leibhéal éagsúla na geografaíochta (Uíbh Ráthach, an contae, agus an stát), agus tá na difríochtaí sin le tabhairt faoi ndeara i nUíbh Ráthach go háirithe. Is dóichí i bhfad go mbeadh fir na háite ag obair i ngníomhaíochtaí san earnáil príomhúil (sa bhfeirmeoireacht nó san iascach) ná mar a bhíonn go náisiúnta. Go deimhin, is airde an céatadán

áirithe sin go háitiúil ná i gceantair tuaithe eile ar fud an Stáit. Tá sé seo amhlaidh i n-ainneoin chaighdeán imeallach na talún agus scála beag na ngabháltais. Léiríonn sé seo an gá atá le bheith ag obair go leanúnach le teaghlacha na ngabháltais beaga go háitiúil. Léiríonn sé chomh maith an tábhacht a bhaineann le scéimeanna do lucht an tsaothair, ar nós Scéim Shóisialta na Tuaithe agus TÚS. Tá luach acu seo, agus ní do na páirtithe amháin chuige é, ach don sochaí sibhialta go ginearálta. Tugann na sonraí seo a thuilleadh fianaise i leith tionscnóichtaí san oideachas, sa traenáil, agus sa chur le scileanna a díreáirtear go gníomhach ar na fir.

The previous graphs (on labour force participation) and the following data on unemployment together show the manifestations, of the so-called 'Celtic Tiger' and the more recent (and locally persistent) economic recession, on the composition of the labour force. These are more evident in respect of males than females, as men are more likely to work in traditional sectors (including agriculture and construction), while women are more likely to work in the service industries and public sector.

The trend between 2011 and 2016 shows evidence of an economic recovery at national level – as indicated by an expansion in the workforce and a reduction in unemployment. However, such changes are not manifest in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, such that it is statistically inaccurate (as of 2016 at least) to speak of any economic recovery locally.

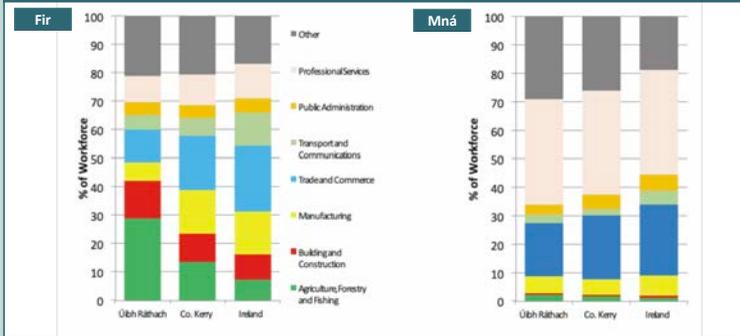

Due to out-migration and the age structure of the population, geographies like Gaeltacht Uíbh Ráthaigh (rural and with few opportunities in the knowledge economy and contemporary services) generally record lower levels of unemployment. In such context, under-employment is more prevalent.

The following graphs on the composition (by industrial grouping) of the workforce in respect of the local, county and national geographies illustrate considerable gender-related differences, particularly in Uíbh Ráthach. Men, locally, are far more likely to be engaged in primary sector activities (farming and fishing) than is the case nationally. Indeed, the proportion is higher locally than for rural

areas across the State. This is despite the marginal land quality and smaller scale of holdings. This points to the need for ongoing work with smallholder households locally. It also underscores the importance of labour market schemes, such as the Rural Social Scheme and TUS. These are of value, not just to the participants, but to the wider civil society. The data also provide further evidence in respect of education, training and upskilling initiatives that actively target men.

Figiúr a 13: Comhdhéanamh Lucht an tSaothair, do réir Grúpaí Tionsclaíocha, do réir Inscne, i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gCo. Chiarraí, agus i nÉirinn, 2016

Tá an sciar de na daoine atá páirteach sna gníomhartha “Other” os cionn an mheáin; baineann sé seo le “pluractivity”, .i. níos mó ná fóinse amháin de theacht isteach a bheith ag duine. Tá meascán áirithe de ghairmeacha a bhíonn ann go tipiciúil, mar shampla, an feirmeoireacht pháirtaimseartha agus obair pháirtaimseartha nó shéasúrach i dtionsclaíocht na fáilte. Is minic nach dtuilleán a leithéid seo de ghníomhaíocht eacnamaíochta ach airgead íseal. Ach ag an am céanna, is léiriú é ar an bhfiontraíocht, ar an nuálaíocht, agus ar an dul sa tseans. I dtaobh is go bhfuil an meon agus an taithí seo ag muintir na háite, tá cúis mhaith ann a thuilleadh infheistíochta a dhéanamh i n-earnáil na gComhlachtaí Beaga is Meánacha agus i n-earnáil na micrea-fhiontar, agus go deimhin, is fuaimint mhaith iad an meon is an taithí sin chun na hearnálacha sin a fhorbairt. Do léirigh an phróifíl a dheineamair cheana (2017) roinnt deiseanna, ina measc, an cultúr, an oidhreacht, an timpeallacht, earraí bídh le luach breise, feirmeoireacht

na mara, agus go háirithe, teanga na Gaeilge agus an Gaelachas. Chun dul chun cinn a dhéanamh sna réimsí seo, níor mhór tacaíochtaí a bheith ann do lucht fiontar, don ghréasánú idir chomhlachtaí, agus don fheabhas sa nascaitheacht, agus níor mhór an teanga is an cultúr a chothú go dearfach, go háirithe i measc daoine óga.

Úsáid na Gaeilge

Mar a léiríonn an graf seo leanas, maíonn móramh de dhaonra Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh go bhfuil cumas labhairt na Gaeilge acu. Is airde an céatadán sa cheantar so ná an meán náisiúnta (56% i n-aghaidh 39%). Léiríonn an graf chomh maith gur sa bhliain 2002 a shrois an céatadán so an pointe is airde a bhí aige, agus go bhfuil sé ag titim ó shin. Tá sé seo amhlaidh go náisiúnta agus go háitiúil, agus go pointe áirithe, is féidir é sin a chur i leith an imirce isteach, isteach i nUíbh Ráthach san áireamh.

Figiúr a 14: An Céatadán den nDaonra (3 bliana d’aois nó os a chionn) go bhfuil Cumas Labhartha na Gaeilge acu

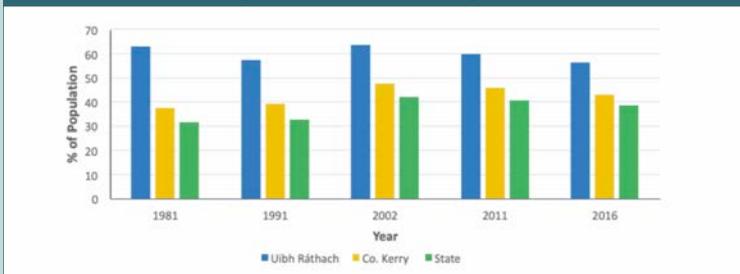
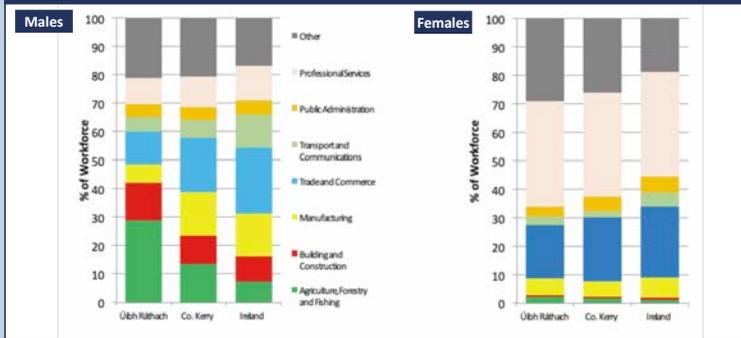

Figure 13: Composition, by Industrial Grouping, of the Workforce, by Gender, in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Co. Kerry and Ireland, 2016.

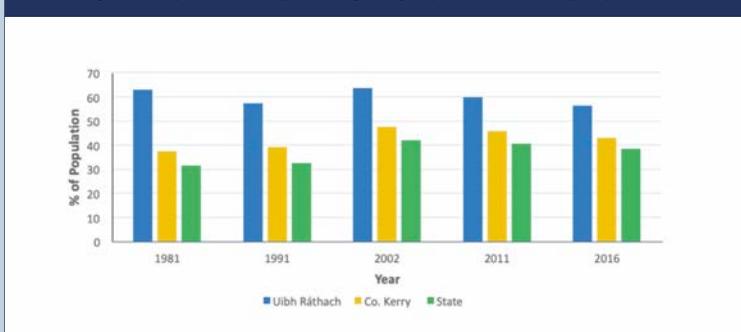
The above-average levels of persons engaged in economic activities classified as 'other' are associated with pluriactivity i.e., having more than one source of income. Typical occupational combinations include part-time farming and part-time or seasonal work in hospitality. Pluriactivity is frequently associated with lower levels of remuneration. However, it also represents evidence of entrepreneurship, innovation and risk-taking. Such attitudes and experiences among the local population give grounds for, and offer a foundation for, further investment in, and development of the SME sector and micro-enterprises. Our previous profile (2017) pointed to several opportunities, including in culture, heritage, environment, value-added foods, mariculture, and most

particularly the Irish language and Gaeltacht identity. Progress on these fronts requires providing support for entrepreneurs, supporting inter-firm networking, enhancing connectivity and positively promoting language, culture and identity – particularly among young people.

Úsáid na Gaeilge

As the following graph shows, a majority of the population in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh claims an ability to speak the Irish language. This proportion is higher than the national average (56% to 39%). The graph also shows that the proportion of persons with the ability to speak Irish peaked in 2002 and has been in decline since then. This is the case nationally and locally, and is, in part, attributable to in-migration into Ireland – including into Uíbh Ráthach.

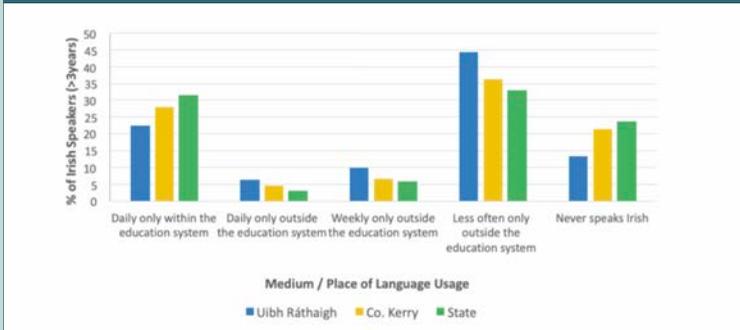
Figure 14: Proportion of the Population (aged 3+ years), who have the Ability to Speak Irish

Léiríonn na sonraí seo leanas go bhfuil an teanga níos folláine go háitiúil nár mar atá sé ag leibhéal an chontae ná ag leibhéal an stáit, mar gur airde é líon na ndaoine a bhaineann úsáid as lasmuigh de chóras an oideachais. Mar sin féin, léiríonn na sonraí seo an gá atá le cothú a dhéanamh ar chumas na ndaoine cumarsáid a dhéanamh

as Gaeilge, agus chun cur leis na deiseanna a bhíonn acu chun an teanga a úsáid. Ní hé an infheistíocht i gclár oideachais amháin atá ag teastáil chuige seo; tá cothú láidir i bhfeiceálacht na teangan ag teastáil chomh maith, go háirithe i n-ionaid tráchtála agus i n-áiseanna do thurasóirí.

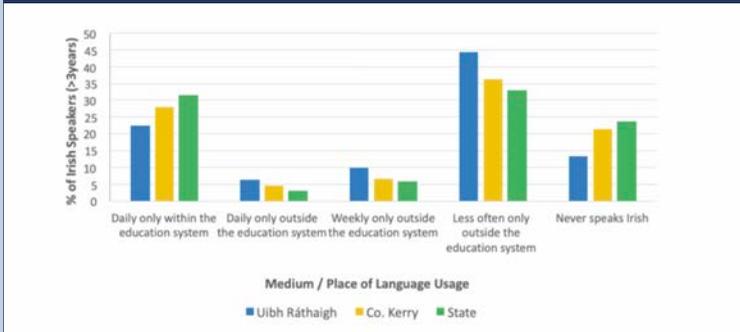
Figiúr a 15: An Céatadán den nDaonra (3 bliana d'aois nó os a chionn) a bhaineann úsáid as an nGaeilge, do réir an áit ina n úsáidtear é, i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, i gContae Chiarraí, agus i nÉirinn, 2016

The following dataset also shows that the language is a healthier state locally than is the case at county and national levels, as more people use it outside of the education system. Notwithstanding this, the data also show the need to promote the ability to communicate in

Irish and to further opportunities to use the language. This requires not just investment in education programmes, but in concerted promotion of the visibility of the language, particularly in commercial settings and in tourist facilities.

Figure 15: Proportion of the Population (aged 3+ years) who uses the Irish Language – by place of use – in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Co. Kerry and in Ireland, 2016.

Conclúid agus Anailís

Is neartú é na sonraí breise (2016) ar bhonn na fianaise a cuireadh i láthair sa chéad phróifíl bhunúsach. Ina theannta sin, cuireann siad fuaimint eile de staitisticí oibiachtúla faoi bhun an chás a deineadh ag an am go ndéanfaí infheistiúcht mhéadaithe go dáiriribh i n-infreastruchtúr na háite – go fisiciúil, go sóisialta, ó thaobh na heacnamaíochta dhe, agus ó thaobh na timpeallachta de. Léiríonn na sonraí sa Daonáireamh (2016) go bhfuil na claontaí a bhí ann sna blianta anuas go dtí 2011 ag leanúint orthu, agus go bhfuil an bhearna idir Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh agus Contae Chiarraí agus Éirinn fós leathan, do réir gach táscaire feidhmíochta, agus i mórán slite, ní féidir é a fhágaint amhlaidh. Mar sin, níl aon cheist ann ná go bhfuil glá práinneach le hinfeistiúcht fócasaithe saincheaptha il-scálach cuimsitheach, agus le eadarghabháil ar bhonn idirghníomhaireachta.

Léiríonn na sonraí ar úsáid na Gaeilge go bhfuil dea-éifeacht ag stádas oifigiúil na Gaeltachta, agus ag na meicníochtaí de thacaíocht agus de rialtóireacht a bhaineann leis an stádas sin, trí Údarás na Gaeltachta go speisialta, ar chumas na ndaoine sa teanga agus ar an úsáid a bhaineann siad as. Go deimhin, sé is dóichí go mbeadh an ceantar níos laige ná mar atá gan an stádas Gaeltachta sin a bheith aige. Le anailís micrea-gheagrafúil ar shonraí na daonáirimh i leith na Gaeilge, ní bhíonn aon difríochtaí substaintiúla le tabhairt faoi ndeara idir an Ghaeltacht oifigiúil agus na limistéirí atá ina theorainn taobh leis. Cé go mbeadh a thuilleadh taighde agus comhairlúcháin le muintir na háite ag teastáil go fóill, tugann an anailís tosaigh seo le tuiscint go bhféadfadh bunús a bheith ann chun athchóiriú a dhéanamh ar gheografaíocht Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh. Is fearr a chloífeadh a leithéid d'athchóiriú leis an bhfirinne faoi láthair maidir leis an teanga, i gcodarsnacht leis an slí a bhí rudaí sa bhliain 1956 (nuair a leagadh síos teorainneacha na Gaeltachta). Chuirfí an seans ar fáil chomh maith geografaíocht a mhúnlú a bheadh níos ciallmhaire comhtháite, mar atá i gcás chuid mhaith de na ceantair Gaeltachta eile. Ina theannta sin, chruthódh sé seans chun cur leis an gcaidreamh agus leis an gcoibhneas a bhíonn idir na bailte agus an tuath timpeall orthu, go háirithe i gcás an Choireáin, mar a moltar i Scéim Fhorbraíocht Spásúil na hEorpa. Le geografaíocht chomhdhlúite, is fearr an bonn a bheadh ag an gceantar chun dul i ngleic le Creatlach Náisiúnta na Pleanála agus le Plean Náisiúnta na Forbartha, a fógraíodh le déanaí, chun na deiseanna iontu a thapú, agus chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin iontu.

Le scála agus le doimhneas na bhfadhbanna i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh, tá glá le cnuasach scópála d'eadarghabhálacha agus d'infheistiúchtaí a oirfeadh do na riachtanais atá ann faoi láthair, chomh maith le diríú ar na heasnaimh atá fágtha mar oidhreacht ag an gceantar.

Tá féidearthachtaí nuálaíochta agus comhpháirtíochta ann de bharr Tascfhórsa Uíbh Ráthaigh, a fhéadfadh teimpléid a chur ar fáil le haistriú go ceantair eile, ag bunú modhanna agus samplaí nua, a chothódh an nuálaíocht dá réir i gcothú chumas iomaíochta na gceantair éagsúla. D'fhéadfadh an ceantar seo sampla ceannaitheach a chur ar fáil de shlite nua chun tabhairt faoi fhorbairt na gcríoch, ag teacht le Paraidim Nua na Tuaithe de chuid an ECFE. Mar sin, i dteannta lena gcuid oibre i mbun straitéisí agus gníomhaíochtaí, is maith mar a d'oirfeadh sé don Tascfhórsa caidreamh a choimeád lena gcuid scairshealbhóirí, ina measc, lucht déanta na bpolasaithe, an lucht acadúil, agus an tsochaí shibhialta, chun cothú a dhéanamh ar chleachtais machnamhacha feabhsaithe, ar an gcomhpháirtíocht, agus ar an rialtóireacht il-leibhéalach.

An Dr. Breandán Ó Caoimh
An Dr. Shane O'Sullivan

Márta 2018

Conclusion and Analysis

The supplementary (2016) data provide for a strengthening of the evidence-base presented in the original baseline profile. They also represent a further objective and statistical underpinning of the case made then for increased and concerted investment in the local infrastructure – economic, physical, social / civic and environmental. The data recorded in the Census of Population (2016) reveal that trends that had manifested themselves in the decades up to 2011 have continued, and that the gap, on all performance indicators, between Gaeltacht Uíbh Ráthaigh, Kerry and Ireland remains wide, and is, in many respects, unsustainable. Thus, the need for targeted, bespoke, multi-scalar and comprehensive investment and inter-agency interventions are unquestionably urgent.

The data on Irish language use suggest that Gaeltacht designation and the associated mechanisms of support and governance, not least through Údarás na Gaeltachta, have a positive effect in terms of the language – capacity and use. Indeed, it is probable that were it not for its Gaeltacht status, the area would be weaker than it currently is. A micro-geographical analysis of the census data in respect of the Irish language reveals no significant differences between the officially-designated Gaeltacht and the adjacent areas (that are geographically contiguous with it). While further research and local consultations would be required, this initial analysis suggests that there may well be grounds for a geographical reconfiguration of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. Such a reconfiguration would be more reflective of contemporary realities in respect of the language, relative to those that pertained in 1956 (when the Gaeltacht boundaries were delineated). It would also offer the potential to bring about a more coherent geography, as is generally the case across other Gaeltacht areas. Furthermore, it offers the potential to enhance interfaces and relationships between town / village and countryside, particularly with Waterville, as recommended in the European Spatial Development Perspective. A consolidated geography may also better equip the area to avail of the opportunities and respond to the challenges presented in the recently-announced National Planning Framework and National Development Plan.

The scale and depth of the issues in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh necessitate a scoping set of interventions and investments that meet current needs in addition to addressing legacy deficits.

The innovation and collaboration that are possible through Tascfhórsa Uíbh Ráthaigh may well offer templates that are transferrable to other areas, and potentially establish new methods and precedents, thereby fostering innovation in the promotion of territorial competitiveness. Thus, the area may well become a leading exemplar of ‘new approaches to territorial development’ in line with the OECD’s New Rural Paradigm. Therefore, in addition to implementing strategies and actions, the Tascfhórsa would do well to engage with stakeholders including policy makers, academics and civil society in the promotion of enhanced reflective praxis, collaboration and multi-level governance.

Dr. Breandán Ó Caoimh
Dr. Shane O’Sullivan

March 2018.

Iarscríbhinn – Táblaí Staitistiúla - Príomh chomhpháirteanna na Déimeagrafaíochta					
Táscaire	Gaeilteach Uibh Ráthaigh	Co. Chiarraí	An Stát	% de Chontae Chiarraí	% den Stát
Diús an daonra (an daonra per limistéar talún an TR)	7.57	31.57	70	23.98	10.81
An t athrú sa daonra mar chéatadán, 2011 2016	0.72	1.52	3.78	n/a	n/a
An t athrú sa daonra mar chéatadán, 2002 2016	3.14	11.45	21.56	n/a	n/a
An t athrú sa daonra mar chéatadán, 1991 2016	-11.8	21.17	35.06	n/a	n/a
An t athrú sa daonra mar chéatadán, 1981 2016	-15.71	20.31	38.29	n/a	n/a
An t athrú sa daonra mar chéatadán, 1971 2016	-20.07	30.97	59.88	n/a	n/a
Ráta spleáchais na n óg	0.26	0.28	0.30	91.68	85.20
Ráta spleáchais na ndaoine aosta	0.20	0.16	0.13	126.42	158.48
Cóimheas bheocht na déimeagrafaíochta	1.33	2.10	3.10	63.44	42.98
An céatadán gur Éireannaigh iad	89.89	87.54	87.05	102.69	103.27
An céatadán gur as an 27 ballstát eile i nAontas na hEorpa (an Ríocht Aontaithe san áireamh) dóibh	8.16	9.13	8.72	89.35	93.60
An céatadán gur as an gcuid eile den ndomhan dóibh	1.31	1.61	2.70	80.99	48.43
An céatadán a d'fhág an scoil go luath (ag 15 bliana d'aois nó féna bhun) – fireann	38.49	33.19	29.53	115.97	130.33
An céatadán a d'fhág an scoil go luath (ag 15 bliana d'aois nó féna bhun) – bainean	29.63	25.13	24.58	117.90	120.51
An céatadán le hoideachas ar an 3ú leibhéal (céim nó níos airde) – fireann	15.86	19.36	25.75	81.93	61.59
An céatadán le hoideachas ar an 3ú leibhéal (céim nó níos airde) – bainean	27.58	27.22	31.04	101.34	88.86
An céatadán gur cainteoirí Gaeilge iad (cumas labhartha na Gaeilge acu, dá réir féin)	56.44	43.19	38.55	130.66	146.40
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá laistigh de chóras an oideachais	22.47	27.95	31.55	80.39	71.22
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá laistigh is lasmuigh de chóras an oideachais	1.96	1.28	1.17	152.35	166.95
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá laistigh de chóras an oideachais, gach seachtain lasmuigh de	0.50	0.40	0.38	126.48	132.95
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá laistigh de chóras an oideachais, níos annaímhe lasmuigh de	0.39	0.25	0.26	159.61	148.99
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá laistigh de chóras an oideachais, go deo lasmuigh de	0.11	0.14	0.16	81.01	69.00
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach lá, ach lasmuigh de chóras an oideachais	6.37	4.57	3.02	139.39	211.13
An céatadán a labhrann an Ghaeilge gach seachtain, ach lasmuigh de chóras an oideachais	10.01	6.76	5.95	148.01	168.16
An céatadán a labhrann an Ghaeilge níos annaímhe, lasmuigh de chóras an oideachais	44.38	36.36	33.04	122.06	134.34

Iarscríbhinn – Táblaí Staitisticíúla - Príomh chomhpháirteanna na Déimeagrafaíochta					
Indicator	Gaeltach Uíbh Ráthaigh	Co. Kerry	State	% Co. Kerry	% of State
Population density (pop. per ED land area)	7.57	31.57	70	23.98	10.81
% Population Change, 2011-2016	0.72	1.52	3.78	n/a	n/a
% Population Change, 2002-2016	3.14	11.45	21.56	n/a	n/a
% Population Change, 1991-2016	-11.8	21.17	35.06	n/a	n/a
% Population Change, 1981-2016	-15.71	20.31	38.29	n/a	n/a
% Population Change, 1971-2016	-20.07	30.97	59.88	n/a	n/a
Youth dependency	0.26	0.28	0.30	91.68	85.20
Elderly dependency	0.20	0.16	0.13	126.42	158.48
Demographic vitality ratio	1.33	2.10	3.10	63.44	42.98
% Irish	89.89	87.54	87.05	102.69	103.27
% Other Europe 27 Including UK	8.16	9.13	8.72	89.35	93.60
% Rest of the world	1.31	1.61	2.70	80.99	48.43
% early school leavers (aged 15 or younger) – male	38.49	33.19	29.53	115.97	130.33
% early school leavers (aged 15 or younger) – female	29.63	25.13	24.58	117.90	120.51
% 3rd-level (degree or higher) – male	15.86	19.36	25.75	81.93	61.59
% 3rd-level (degree or higher) – female	27.58	27.22	31.04	101.34	88.86
% Irish Speakers – self-declared ability to speak Irish	56.44	43.19	38.55	130.66	146.40
% Irish Speakers: daily only within the education system	22.47	27.95	31.55	80.39	71.22
% Irish Speakers: daily within and daily outside the education system	1.96	1.28	1.17	152.35	166.95
% Irish Speakers: daily within and weekly outside the education system	0.50	0.40	0.38	126.48	132.95
% Irish Speakers: daily within and less often outside the education system	0.39	0.25	0.26	159.61	148.99
% Irish Speakers: daily within and never outside the education system	0.11	0.14	0.16	81.01	69.00
% Irish Speakers: daily only outside the education system	6.37	4.57	3.02	139.39	211.13
% Irish Speakers: weekly only outside the education system	10.01	6.76	5.95	148.01	168.16
% Irish Speakers: less often only outside the education system	44.38	36.36	33.04	122.06	134.34

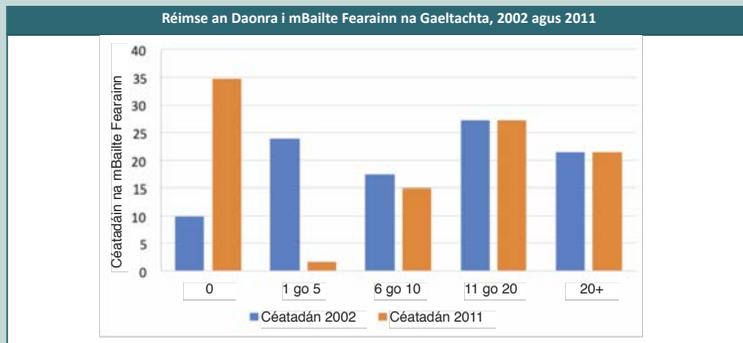
Táscaire	Gaeilteach Uíbh Ráthaigh	Co. Chiarraí	An Stát	% de Chontae Chiarraí	% den Stát
An céatadán nach labhrann an Ghaeilge go deo	13.30	21.46	23.75	61.98	56.00
Ráta na páirtíochta i lucht an tsaothair – fireann	62.55	65.13	67.81	96.03	92.24
Ráta na páirtíochta i lucht an tsaothair – baineann	51.23	52.68	55.15	97.25	92.89
Ráta na fostaíochta – fireann	55.17	56.39	58.52	97.83	94.28
Ráta na fostaíochta – baineann	46.39	46.74	48.55	99.26	95.55
Ráta na difhostaíochta – fireann	11.79	13.42	13.70	87.89	86.07
Ráta na difhostaíochta – baineann	9.45	11.28	11.97	83.73	78.90
An céatadán ag obair sa bhfeirmeoireacht, sa choillteoireacht, nó san iascach – fireann	28.96	13.62	7.30	212.65	396.60
An céatadán ag obair sa tógáil – fireann	13.24	9.88	8.79	133.92	150.60
An céatadán ag obair sa déantúsaíocht – fireann	6.55	15.40	15.14	42.55	43.29
An céatadán ag obair sa tráchtáil is sa trádáil – fireann	11.27	18.81	23.06	59.93	48.87
An céatadán ag obair san iompar agus sa chumarsáid – fireann	5.11	6.41	11.60	79.72	44.07
An céatadán ag obair sa riarachán poiblí – fireann	4.59	4.59	5.20	99.90	88.27
An céatadán ag obair sna seirbhísí profiisiúnta – fireann	9.31	10.66	12.04	87.29	77.26
An céatadán ag obair i gcatagóirí eile – fireann	20.97	20.62	16.87	101.68	124.32
An céatadán ag obair sa bhfeirmeoireacht, sa choillteoireacht, nó san iascach – baineann	2.15	1.49	1.13	144.08	190.90
An céatadán ag obair sa tógáil - baineann	0.66	0.64	0.78	103.94	85.41
An céatadán ag obair sa déantúsaíocht – baineann	5.96	5.54	7.16	107.59	83.26
An céatadán ag obair sa tráchtáil is sa trádáil – baineann	18.54	22.39	24.92	82.81	74.40
An céatadán ag obair san iompar agus sa chumarsáid – baineann	2.98	2.29	4.98	130.12	59.82
An céatadán ag obair sa riarachán poiblí - baineann	3.64	5.09	5.47	71.61	66.62
An céatadán ag obair sna seirbhísí profiisiúnta - baineann	37.09	36.57	36.77	101.42	100.85
An céatadán ag obair i gcatagóirí eile – baineann	28.97	25.99	18.79	111.47	154.18
Céatadán na dteaghlach le PCanna	67.50	67.73	71.81	99.65	93.99
Céatadán na dteaghlach le teacht ar an idirlíon	70.93	74.79	81.56	94.83	86.96
Céatadán na dteaghlach gan mótar	8.96	12.47	15.17	71.91	59.08
An céatadán a théann ag obair le feithicil phríobháideach	72.81	75.00	69.21	97.09	105.20
An céatadán a théann ag obair leis an iompar poiblí	0.76	1.16	8.86	65.70	8.60
An céatadán a théann ar scoil nó chun an cholaíste le feithicil phríobháideach	34.76	62.18	50.15	55.90	69.31
An céatadán a théann ar scoil nó chun an cholaíste leis an iompar poiblí	51.24	19.34	20.33	264.86	252.03
An céatadán ar míchumas	11.07	13.52	13.51	81.93	81.99
An céatadán gur cúramóirí iad	5.88	5.69	5.20	103.38	113.17

Indicator	Gaeltach Uibh Ráthaigh	Co. Kerry	State	% Co. Kerry	% of State
% Never speaks Irish	13.30	21.46	23.75	61.98	56.00
Labour force participation rate – male	62.55	65.13	67.81	96.03	92.24
Labour force participation rate – female	51.23	52.68	55.15	97.25	92.89
Employment rate – male	55.17	56.39	58.52	97.83	94.28
Employment rate – female	46.39	46.74	48.55	99.26	95.55
Unemployment rate – male	11.79	13.42	13.70	87.89	86.07
Unemployment rate – female	9.45	11.28	11.97	83.73	78.90
% at work in agriculture, forestry and fishing – male	28.96	13.62	7.30	212.65	396.60
% at work in building and construction - m	13.24	9.88	8.79	133.92	150.60
% at work in manufacturing – male	6.55	15.40	15.14	42.55	43.29
% at work in trade and commerce – male	11.27	18.81	23.06	59.93	48.87
% at work in transport and communications – male	5.11	6.41	11.60	79.72	44.07
% at work in public administration – male	4.59	4.59	5.20	99.90	88.27
% at work in professional services – male	9.31	10.66	12.04	87.29	77.26
% at work in other – male	20.97	20.62	16.87	101.68	124.32
% at work in agriculture, forestry and fishing – female	2.15	1.49	1.13	144.08	190.90
% at work in building and construction - f	0.66	0.64	0.78	103.94	85.41
% at work in manufacturing – female	5.96	5.54	7.16	107.59	83.26
% at work in trade and commerce – female	18.54	22.39	24.92	82.81	74.40
% at work in transport and communications – female	2.98	2.29	4.98	130.12	59.82
% at work in public administration - female	3.64	5.09	5.47	71.61	66.62
% at work in professional services - female	37.09	36.57	36.77	101.42	100.85
% at work in other – female	28.97	25.99	18.79	111.47	154.18
% HH with PCs	67.50	67.73	71.81	99.65	93.99
% HH with internet access	70.93	74.79	81.56	94.83	86.96
% HH no car	8.96	12.47	15.17	71.91	59.08
% travel to work by private motorised vehicle	72.81	75.00	69.21	97.09	105.20
% travel to work by public transport	0.76	1.16	8.86	65.70	8.60
% travel to school or college by private motorised vehicle	34.76	62.18	50.15	55.90	69.31
% travel to school or college by public transport	51.24	19.34	20.33	264.86	252.03
% disability	11.07	13.52	13.51	81.93	81.99
% carers	5.88	5.69	5.20	103.38	113.17

Athrú sa Daonra – Anailís ag Leibhéal na mBailte Fearainn, 2002 2011

Má fághtar na hoileáin as an áireamh, tá 121 baile fearainn i nGaeltacht Uíbh Ráthaigh. As an méid sin, sa bhliain 2002, bhí díreach faoi bhun 10% acu nach raibh éinne ina chónaí iontu. Faoi mbliain 2011, bhí sciar na mbailte fearainn gan éinne ina chónaí iontu éirithe go dtí breis is an tríú cuid (34.7%). Sa tréimhse chéanna, bhí titim i sciar na mbailte fearainn nach raibh iontu ach daonra idir dhuine amháin agus cúigeair, ó 24% anuas go dtí faoi bhun a 2%. Tugann na figiúirí sin le tuiscint go raibh baol ar

leith ar na bailte fearainn le daonra beag go mbánófaí ar fad iad. Léiríonn an graf seo leanas, a thaispeánann an t-athrú sa daonra idir 2002 agus 2011, gur fearr a d'éirigh le bailte fearainn le daonra mór an daonra sin a chaomhnú. Léiríonn na figiúirí sin an tábhacht straitéiseach a bhaineann le daonra na mbailte fearainn a choimeád os cionn leibhéal áirithe, an réimse seisear go dtí deichniúr ar a laghad.

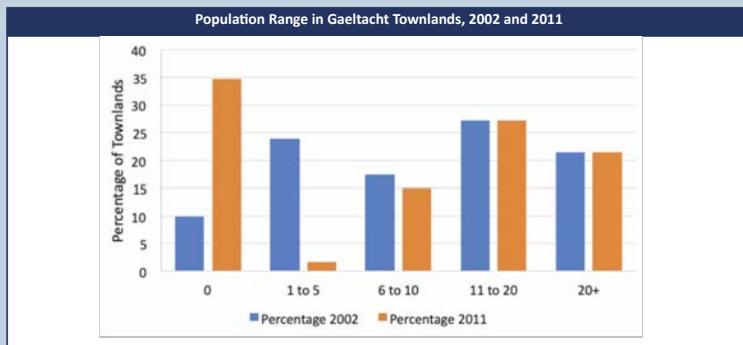
Tá Príomhoifig an Staidrimh ag cur sonraí an daonáirimh ar fáil ag leibhéal na n-aonad geografúil is lú, ar bhonn céimniúil. Anuas go dtí an mbliain 2006, dob é an Toghroinn an t-aonad geografúil ba lú go bhfoilsítf sonraí ina leith. Ó shin i leith, tá sonraí curtha ar fáil ag an bPOS ag Leibhéal na Limistéirí Beaga (nó an “Small Area Level”), agus baineadh úsáid as na sonraí sin chun próifil Ghaeltacht Uíbh Ráthaigh a chur le chéile. Do réir mar a chuaigh an POS ar aghaidh ag cur na sonraí ar fáil ag Leibhéal na Limistéirí Beaga, laghdaíodh an bhéim a bhíodh ar na sonraí a chur ar fáil ag leibhéal na mBailte Fearainn. Cé gur chuir an POS na sonraí ar fáil don Tascfhórsa ag leibhéal na mBailte Fearainn (líon na ndaoine agus líon na dteaghlaigh), baineann dúshlán áirithe leo maidir le hanaílís chruinn gheografúil fadaimseartha.

Tá sé le tuiscint ach dul i muintin an eolas áitiúil go bhfuil neamh-réireanna áirithe i gcnuasach na sonraí, go háirithe maidir le heastáit tithíochta agus le tithe ar imeall na mbailte. Sna cásanna sin, ní ar ainm traidisiúnta an bhaile fearainn a choimeád áiritheoirí an daonáirimh a gcúntas, ach ar ainm an eastáit nó ar ainm an scéim tithíochta. Ina theannta sin, tá bailte fearainn áirithe ann atá i dteorainn sráidbhaile, ach áiríodh iad mar chuid den sráidbhaile, seachas mar aonaid ar leith iontu féin. Ar na cúiseanna seo, níl cnuasach foilsithe de shonraí ag leibhéal na mbailte fearainn ón mbliain 2016 istigh san áireamh sa phróifíl seo. Ach le athbhreithniú ar na figiúirí ag leibhéal na mbailte fearainn idir 2002 agus 2011, treisítear an tuiscint gur cúir aire ar leith a thabhairt do shláinte dhéimeagrafach na mbailte fearainn is lú daonra.

Population Change – Townland Level Analysis, 2002 – 2011

When islands are excluded, there are 121 townlands in Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. Of these, just under 10% had no resident population in 2002. By 2011, the proportion of townlands with no population had risen to over one-third (34.7%). Over the same period, the proportion of townlands with one to five resident persons declined from 24% to just under 2%. These figures suggest that townlands with low population bases were particularly susceptible to becoming depopulated. The following

graph, which presents the population change 2002 - 2011, indicates that more populated townlands were more successful in retaining their populations. These figures indicate the strategic importance of not allowing townland population levels to fall below a range of at least 6 to 10 persons.

The Central Statistics Office has progressively been making census data available at smaller geographical units. Up to 2006, Electoral Divisions represented the smallest geographical unit at which data were published. Since then, the CSO has made data available at Small Area Level, and these have been used in compiling the profile of Gaeltacht Uíbh Ráthaigh. With the move to providing data at SA (Small Area) level, there has been a reduced emphasis on making townland-level data available. While the CSO made townland-level data (number of persons and number of households) available to the Taskforce, these present challenges in respect of allowing for precise longitudinal geographical analysis.

Local knowledge suggests some anomalies in the dataset, particularly in relation to housing estates and houses on the peripheries of villages, where the enumerators recorded the name of the estate / housing scheme, rather than the traditional townland name and where townlands on village peripheries have been enumerated as part of the neighbouring village, rather than as standalone entities. For these reasons, this profile does not include a published set of 2016 townland-level data. However, a review of the townland figures between 2002 and 2011, further supports the principle of paying particular attention to supporting the demographic health of townlands with lower populations.

Baile Fearainn	Toghroinn	Daonra			Teaghlaih		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
Na Cáintíní	An Baile Breac	0	0	0	0	0	0
Iochtar Cua	An Baile Breac	26	23	22	8	8	9
Gort na Meacanai	An Baile Breac	1	1	0	1	1	0
Na Grága	An Baile Breac	0	1	0	0	1	0
Inse Fhearann na gCléireach	An Baile Breac	11	5	0	4	3	0
An Sean-chnoc	An Baile Breac	12	14	11	4	5	5
Na Tuairíní	An Baile Breac	12	12	10	3	4	3
An Chluain	An tImleach	28	34	28	11	12	13
An tImleach Mór Thoir	An tImleach	7	17	27	2	4	8
An tImleach Mór Thiar	An tImleach	11	10	10	5	4	3
Imleach na Muc	An tImleach	39	40	32	16	15	15
Imleach Draighneach	An tImleach	14	17	21	4	6	9
Imleach Lao	An tImleach	8	8	9	2	3	4
Fearann na hAbhann	An tImleach	21	17	18	8	8	8
An Garraí Glas	An tImleach	16	15	17	5	5	6
Ceann Eich	An tImleach	49	52	74	21	21	26
Meall na hÓn	An tImleach	3	2	0	2	1	0
Muing Uí Dhúda	An tImleach	5	6	0	1	1	0
An Mhuiríoch	An tImleach	79	84	75	25	31	30
An Mhaoilinn	An tImleach	1	5	0	1	3	0
An Rinn Rua	An tImleach	1	1	0	1	1	0
An Tulaigh	An tImleach	47	57	58	12	19	20
Tulaigh Fhialáin	Doire Ianna	9	12	13	4	4	3
Alachal Mór	Baile an Sceilg	3	5	9	2	3	4
Baile an Sceilg	Baile an Sceilg	86	106	88	37	44	41
Bólas	Baile an Sceilg	2	2	0	2	2	0
Bualle Uí Chuill	Baile an Sceilg	5	11	7	4	6	4
Ceannúigh	Baile an Sceilg	14	12	14	6	4	4
Clochán na nUagh	Baile an Sceilg	39	38	55	11	13	18
Na Cúla	Baile an Sceilg	16	11	9	5	3	3
An Com	Baile an Sceilg	6	4	5	3	2	3
Curach na nDamh	Baile an Sceilg	10	10	10	3	3	3
Dúichealla	Baile an Sceilg	12	12	11	4	3	3
Dún Géagáin	Baile an Sceilg	43	28	47	19	13	20
Oileán na gCapall	Baile an Sceilg	0	0	0	0	0	0
Cill Rialaigh	Baile an Sceilg	12	15	11	5	7	5
Cill Urlaí	Baile an Sceilg	15	18	21	6	7	8
Cinn Aird Thoir	Baile an Sceilg	23	16	33	9	8	11
Cinn Aird Thiar	Baile an Sceilg	41	37	47	13	13	19
Na Leadha Liatha	Baile an Sceilg	16	12	13	5	4	5
Mill an Ghoilín	Baile an Sceilg	15	18	13	7	7	7
Com na hEorna Thoir	Cathair Dónall	17	20	22	5	7	6
Com na hEorna Thiar	Cathair Dónall	4	8	15	3	4	7
An Gleann Beag	Cathair Dónall	44	42	16	10	11	5

Townland	Electoral Division	Population			Households		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
Na Cáintíní	An Baile Breac	0	0	0	0	0	0
Iochtar Cua	An Baile Breac	26	23	22	8	8	9
Gort na Meacanai	An Baile Breac	1	1	0	1	1	0
Na Grága	An Baile Breac	0	1	0	0	1	0
Inse Fhearann na gCléireach	An Baile Breac	11	5	0	4	3	0
An Seanchnoc	An Baile Breac	12	14	11	4	5	5
Na Tuairíní	An Baile Breac	12	12	10	3	4	3
An Chluain	An tImleach	28	34	28	11	12	13
An tImleach Mór Thoir	An tImleach	7	17	27	2	4	8
An tImleach Mór Thiar	An tImleach	11	10	10	5	4	3
Imleach na Muc	An tImleach	39	40	32	16	15	15
Imleach Draighneach	An tImleach	14	17	21	4	6	9
An tImleach Lao	An tImleach	8	8	9	2	3	4
Fearann na hAbhann	An tImleach	21	17	18	8	8	8
An Garraí Glas	An tImleach	16	15	17	5	5	6
Ceann Eich	An tImleach	49	52	74	21	21	26
Meall na hÓn	An tImleach	3	2	0	2	1	0
Moing Uí Dhúda	An tImleach	5	6	0	1	1	0
An Mhuiríoch	An tImleach	79	84	75	25	31	30
An Mhaoilinn	An tImleach	1	5	0	1	3	0
An Rinn Rua	An tImleach	1	1	0	1	1	0
An Tulaigh	An tImleach	47	57	58	12	19	20
Tulaigh Fhialáin	Doire Ianna	9	12	13	4	4	3
Alachal Mór	Baile an Sceilg	3	5	9	2	3	4
Baile an Sceilg	Baile an Sceilg	86	106	88	37	44	41
Bólas	Baile an Sceilg	2	2	0	2	2	0
Buaile Uí Chuil	Baile an Sceilg	5	11	7	4	6	4
Ceannúigh	Baile an Sceilg	14	12	14	6	4	4
Clochán na nUagh	Baile an Sceilg	39	38	55	11	13	18
Na Cúla	Baile an Sceilg	16	11	9	5	3	3
An Com	Baile an Sceilg	6	4	5	3	2	3
Currach na nDamh	Baile an Sceilg	10	10	10	3	3	3
Duichealla	Baile an Sceilg	12	12	11	4	3	3
Dún Géagáin	Baile an Sceilg	43	28	47	19	13	20
Oileán na gCapall	Baile an Sceilg	0	0	0	0	0	0
Cill Rialaigh	Baile an Sceilg	12	15	11	5	7	5
Cill Urlaí	Baile an Sceilg	15	18	21	6	7	8
Cinn Aird Thoir	Baile an Sceilg	23	16	33	9	8	11
Cinn Aird Thiar	Baile an Sceilg	41	37	47	13	13	19
Na Leadhba Liatha	Baile an Sceilg	16	12	13	5	4	5
Mill an Ghoilín	Baile an Sceilg	15	18	13	7	7	7
Com na hEorna Thoir	Cathair Dónall	17	20	22	5	7	6
Com na hEorna Thiar	Cathair Dónall	4	8	15	3	4	7
An Gleann Beag	Cathair Dónall	44	42	16	10	11	5

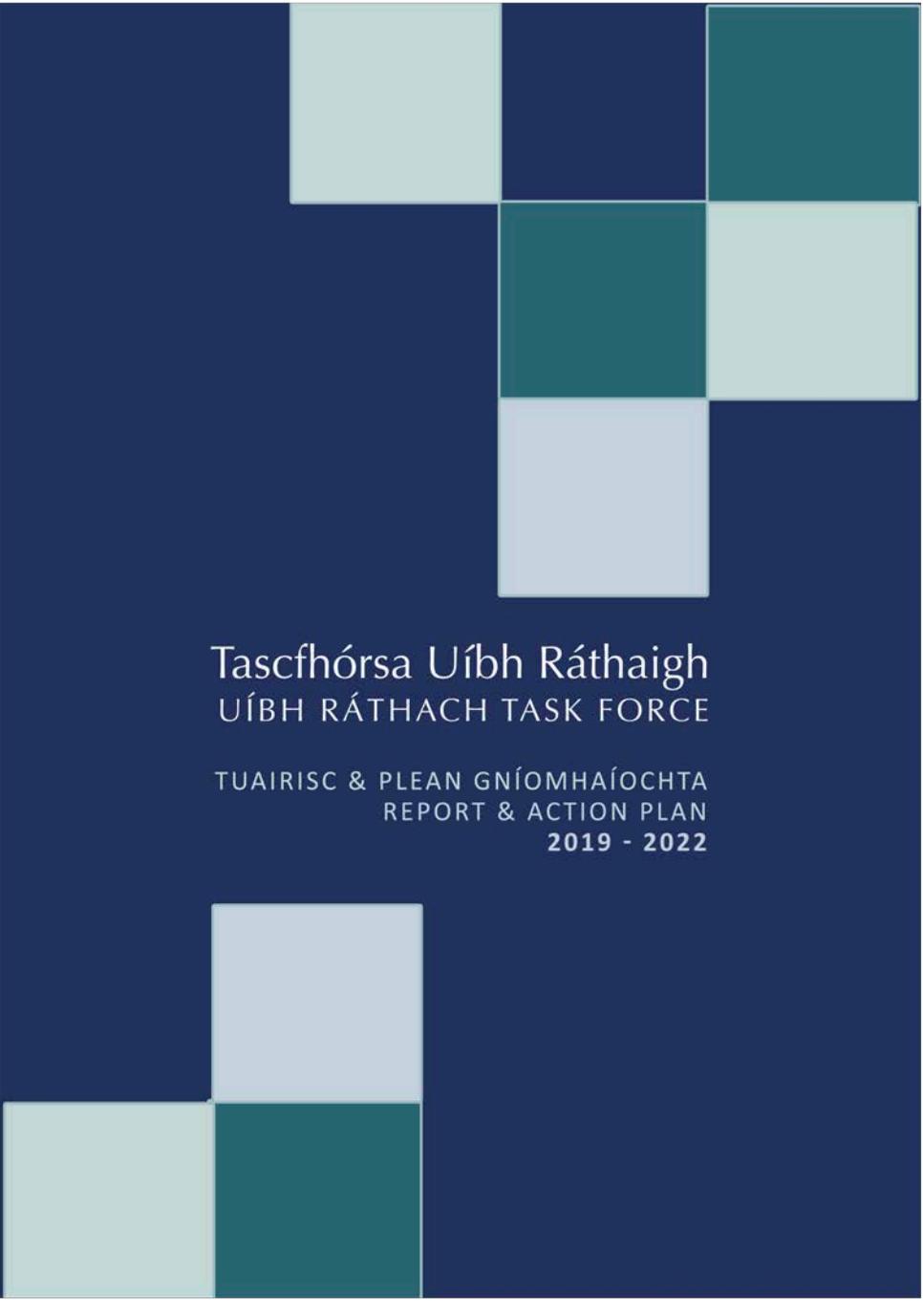
Baile Fearainn	Toghroinn	Daonra			Teaghlaih		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
Gort na Cille	Cathair Dónall	7	5	0	1	1	0
An Ráth	Cathair Dónall	30	28	29	13	13	12
Tuairin Uí Dhuinnín	An Baile Breac	7	7	0	2	2	0
Bun an Doirín	Ceannúigh	11	22	25	5	7	9
Ceannúigh	Ceannúigh	24	33	25	6	9	7
Com Dhá Stogha	Ceannúigh	6	6	6	4	3	3
Cois Comaracha	Ceannúigh	9	8	0	3	2	0
Drom Oireach	Ceannúigh	18	18	16	7	6	7
An Fhailí Dronach	Ceannúigh	12	12	13	3	2	3
An Inse Bhui	Ceannúigh	1	12	18	1	5	5
Caol an Phréacháin Thoir	Ceannúigh	14	3	0	5	2	0
Caol an Phréacháin Thiar	Ceannúigh	20	24	16	8	7	6
Cill Mhic Iarainn Thoir	Ceannúigh	16	15	9	6	6	6
Cill Mhic Iarainn Thiar	Ceannúigh	14	13	22	7	6	8
Oileán Dá Cheann	Cathair Dónall	0	0	0	0	0	0
Baile Fhinn	Doire Fhionáin	4	3	0	1	1	0
Cathair na Gaoithe	Doire Fhionáin	6	4	0	3	2	0
Com an tSleabhacán	Doire Fhionáin	34	36	38	15	16	15
Doire Fhionáin Beag	Doire Fhionáin	20	14	16	11	8	8
Doire Fhionáin Mór	Doire Fhionáin	8	6	0	3	4	0
An Fearann Iarthach	Doire Fhionáin	37	26	35	12	10	12
An Lóthar	Doire Fhionáin	31	20	16	11	8	8
Málainn	Ceannúigh	2	8	8	2	3	3
An Rinn Iarthach	Doire Fhionáin	3	4	0	2	3	0
An Rinnín	Doire Fhionáin	3	7	5	2	4	4
Baile na Cille	Doire Ianna	12	11	14	6	6	6
Ceapach na gCrann	Doire Ianna	25	23	19	6	6	6
An Chaisleach	Doire Ianna	6	6	13	3	2	3
An Cladrach	Doire Ianna	13	10	9	4	4	4
Ciúain Eachlainn	Doire Ianna	3	2	0	1	1	0
Com an Spiara	Doire Ianna	4	3	0	1	1	0
Com an Bhóthair	Doire Ianna	4	5	6	2	2	3
Com Beatha	Doire Ianna	2	0	0	1	0	0
Com Úra	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Corr Mhacha	Doire Ianna	19	20	18	6	7	6
Corr Bhuaille	Doire Ianna	2	3	0	1	2	0
An Doirín	Doire Ianna	15	16	13	5	5	6
Doirín na Gaoithe	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Doire Ianna	Doire Ianna	6	13	8	3	4	3
Dúire	Doire Ianna	2	2	0	1	1	0
Drom an Longfoirt	Doire Ianna	15	16	20	4	4	6
Drom na Cille	Doire Ianna	9	8	12	4	3	3
Dúchoill agus Com an Bheannaithe	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Gort an tSleibhe	Doire Ianna	11	15		4	6	6

Townland	Electoral Division	Population			Households		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
Gort na Cille	Cathair Dónall	7	5	0	1	1	0
An Ráth	Cathair Dónall	30	28	29	13	13	12
Tuairín Uí Dhuinnín	An Baile Breac	7	7	0	2	2	0
Bun an Doirín	Ceannúigh	11	22	25	5	7	9
Ceannúigh	Ceannúigh	24	33	25	6	9	7
Com Dhá Stogha	Ceannúigh	6	6	6	4	3	3
Cois Comaracha	Ceannúigh	9	8	0	3	2	0
Drom Oireach	Ceannúigh	18	18	16	7	6	7
An Fhailí Dronach	Ceannúigh	12	12	13	3	2	3
An Inse Bhuí	Ceannúigh	1	12	18	1	5	5
Caol an Phréacháin Thoir	Ceannúigh	14	3	0	5	2	0
Caol an Phréacháin Thiar	Ceannúigh	20	24	16	8	7	6
Cill Mhic Iarainn Thoir	Ceannúigh	16	15	9	6	6	6
Cill Mhic Iarainn Thiar	Ceannúigh	14	13	22	7	6	8
Oileán Dá Cheann	Cathair Dónall	0	0	0	0	0	0
Baile Fhinn	Doire Fhionáin	4	3	0	1	1	0
Cathair na Gaoithe	Doire Fhionáin	6	4	0	3	2	0
Com an tSleabháin	Doire Fhionáin	34	36	38	15	16	15
Doire Fhionáin Beag	Doire Fhionáin	20	14	16	11	8	8
Doire Fhionáin Mór	Doire Fhionáin	8	6	0	3	4	0
An Fearann Iarthach	Doire Fhionáin	37	26	35	12	10	12
An Lóthar	Doire Fhionáin	31	20	16	11	8	8
Málainn	Ceannúigh	2	8	8	2	3	3
An Rinn Iarthach	Doire Fhionáin	3	4	0	2	3	0
An Rinnín	Doire Fhionáin	3	7	5	2	4	4
Baile na Cille	Doire Ianna	12	11	14	6	6	6
Ceapach na gCrann	Doire Ianna	25	23	19	6	6	6
An Chaisleach	Doire Ianna	6	6	13	3	2	3
An Cladrach	Doire Ianna	13	10	9	4	4	4
Cluain Eachlainn	Doire Ianna	3	2	0	1	1	0
Com an Spiara	Doire Ianna	4	3	0	1	1	0
Com an Bhóthair	Doire Ianna	4	5	6	2	2	3
Com Beatha	Doire Ianna	2	0	0	1	0	0
Com Úra	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Corr Mhacha	Doire Ianna	19	20	18	6	7	6
Corr Bhuale	Doire Ianna	2	3	0	1	2	0
An Doirín	Doire Ianna	15	16	13	5	5	6
Doirín na Gaoithe	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Doire Ianna	Doire Ianna	6	13	8	3	4	3
Dúire	Doire Ianna	2	2	0	1	1	0
Drom an Longfoirt	Doire Ianna	15	16	20	4	4	6
Drom na Cille	Doire Ianna	9	8	12	4	3	3
Dúchoill agus Com an Bheannaithe	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Gort an tSleibhe	Doire Ianna	11	15	14	4	6	6

Baile Fearainn	Toghroinn	Daonra			Teaghlach		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
An Chillín Liath	Doire Ianna	6	12	14	5	5	9
An Chnapóg	Doire Ianna	7	7	7	3	3	3
Lios an tSonnaigh	Doire Ianna	7	0	0	2	0	0
Meall na mBreac	Doire Ianna	2	3	0	1	1	0
Srón an Locháin	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Teamhair	Trián Iarthach	15	10	17	5	4	7
Tuar an Chladáin	Doire Ianna	9	8	8	3	3	3
Tuar Sáilín	Doire Ianna	21	17	14	5	5	4
An Chathair Bhearnach	Loch Luíoch	11	23	18	6	8	9
Cathair Samháin	Máistir Gaoithe	7	3	0	2	2	0
Clochbhuaile	Loch Luíoch	5	1	0	3	1	0
Na Comáin	Loch Luíoch	0	4	0	0	1	0
Doire an Eadáin	Loch Luíoch	9	10	9	5	5	5
An Gleann Beag	Loch Luíoch	0	5	0	0	2	0
Dúire	Máistir Gaoithe	2	3	0	2	2	0
An Dromaid	Máistir Gaoithe	19	19	14	6	6	7
Na Gearreidhni	Máistir Gaoithe	7	3	6	4	2	3
Inse na Toinne	Máistir Gaoithe	5	8	7	2	3	3
Macha Ghriánáin	Máistir Gaoithe	3	1	0	2	1	0
Máistir Gaoithe	Máistir Gaoithe	4	4	0	1	1	0
Ochtaibh	Máistir Gaoithe	27	22	17	9	6	6
An tOileán Búí	Na Beathacha	16	16	16	4	4	4
Ré na gCúl	Baile an Sceig	0	0	0	0	0	0
Athghort	Toghroinn Fhionáin	17	16	14	5	8	6
Alachai Beag Thuaidh	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Alachai Beag Theas	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Baile na bhFlann	Toghroinn Fhionáin	18	14	11	7	7	5
Clochán Ceannúigh	Toghroinn Fhionáin	24	31	43	6	8	13
Com an Cheoigh	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
An Gleann Iarthach	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Cill Buaine	Toghroinn Fhionáin	22	27	30	9	11	10
Cill Ón Chatha	Toghroinn Fhionáin	3	2	0	2	1	0
Leithead	Toghroinn Fhionáin	3	3	0	1	1	0
Maoroisc	Toghroinn Fhionáin	2	3	0	2	2	0
Oileán na gCánóg	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Ráth Ciaráin	Toghroinn Fhionáin	36	40	38	12	12	12
An Tuairín	Toghroinn Fhionáin	2	6	0	2	3	0
Formaíol	Trián Iarthach	94	79	89	36	37	41
Sosadh	Trián Iarthach	32	34	34	12	14	14
Iomlán		1743	1779	1720	648	677	670

Townland	Electoral Division	Population			Households		
		2002	2006	2011	2002	2006	2011
An Chillín Liath	Doire Ianna	6	12	14	5	5	9
An Chnapóg	Doire Ianna	7	7	7	3	3	3
Lios an tSonnaigh	Doire Ianna	7	0	0	2	0	0
Meall na mBreac	Doire Ianna	2	3	0	1	1	0
Srón an Locháin	Doire Ianna	0	0	0	0	0	0
Teamhair	Trián Iarthach	15	10	17	5	4	7
Tuar an Chladáin	Doire Ianna	9	8	8	3	3	3
Tuar Sáilín	Doire Ianna	21	17	14	5	5	4
An Chathair Bhearnach	Loch Luíoch	11	23	18	6	8	9
Cathair Samháin	Máistir Gaoithe	7	3	0	2	2	0
Clochbhuaile	Loch Luíoch	5	1	0	3	1	0
Na Comáin	Loch Luíoch	0	4	0	0	1	0
Doire an Eadain	Loch Luíoch	9	10	9	5	5	5
An Gleann Beag	Loch Luíoch	0	5	0	0	2	0
Dúire	Máistir Gaoithe	2	3	0	2	2	0
An Dromaid	Máistir Gaoithe	19	19	14	6	6	7
Na Gearreidhni	Máistir Gaoithe	7	3	6	4	2	3
Inse na Toinne	Máistir Gaoithe	5	8	7	2	3	3
Macha Ghrianáin	Máistir Gaoithe	3	1	0	2	1	0
Máistir Gaoithe	Máistir Gaoithe	4	4	0	1	1	0
Ochtaibh	Máistir Gaoithe	27	22	17	9	6	6
An tOileán Búí	Na Beathacha	16	16	16	4	4	4
Ré na gCúl	Baile an Scelig	0	0	0	0	0	0
Athghort	Toghroinn Fhionáin	17	16	14	5	8	6
Alachai Beag Thuaidh	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Alachai Beag Theas	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Baile na bhFlann	Toghroinn Fhionáin	18	14	11	7	7	5
Clochán Ceannúigh	Toghroinn Fhionáin	24	31	43	6	8	13
Com an Cheoigh	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
An Gleann Iarthach	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Cill Buaine	Toghroinn Fhionáin	22	27	30	9	11	10
Cill Ón Chatha	Toghroinn Fhionáin	3	2	0	2	1	0
Leithead	Toghroinn Fhionáin	3	3	0	1	1	0
Maoroisc	Toghroinn Fhionáin	2	3	0	2	2	0
Oileán na gCánóg	Toghroinn Fhionáin	0	0	0	0	0	0
Ráth Ciaráin	Toghroinn Fhionáin	36	40	38	12	12	12
An Tuairín	Toghroinn Fhionáin	2	6	0	2	3	0
Formaol	Trián Iarthach	94	79	89	36	37	41
Sosadh	Trián Iarthach	32	34	34	12	14	14
Total		1743	1779	1720	648	677	670

Photos courtesy of:
@storytravelers
Fr. Patsy Lynch
Alan Landers
Brendan O'Keeffe
Valerie O'Sullivan
Faihtë Ireland Content Pool

Tascfhórsa Uíbh Ráthaigh
UÍBH RÁTHACH TASK FORCE

TUAIRISC & PLEAN GNÍOMHAÍOCHTA
REPORT & ACTION PLAN
2019 - 2022